

Miljødirektoratets tilråding til
Klima- og miljødepartementet om

Verneplan for skog september 2022

September 2022

Innhold

1.	FORSLAG.....	4
1.1	Hjemmelsgrunnlag	4
1.2	Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget	5
1.3	Andre interesser.....	6
1.4	Planstatus	7
2.	SAKSBEHANDLING.....	7
2.1	Generell bakgrunn	7
2.2	Saksbehandlingsprosesser	7
2.3	Frivillig skogvern på privateid grunn	7
2.4	Saksgang	8
2.5	Konsultasjon med Sametinget	8
2.6	Forholdet til utredningsinstruksen	9
3.	VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN	9
3.1	Navn	9
3.2	Avgrensing.....	9
3.3	Verneforskriftene	9
4.	OPPHEVING OG ENDRING AV TIDLIGERE VERNEVEDTAK	10
5.	FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER	10
5.1	Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser	10
5.2	Avveieringer mellom skogbruk og skogvern	11
5.3	Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser	11
6.	HØRING AV VERNEFORSLAGENE	12
7.	GENERELLE MERKNADER TIL VERNEFORSLAGENE	13
7.1	Miljødirektoratets kommentarer til verneforskriftene.....	13
8.	MERKNADER TIL DET ENKELTE OMRÅDE	18
8.2	VESTLAND FYLKE	18
1.	Åkre og Vikane, Voss kommune - Utvidelse	18
2.	Steinen, Bjørnafjorden kommune - Utvidelse	20
8.3	VESTFOLD OG TELEMARK FYLKE	22
3.	Bandaksliane og Lynglifjell, Kviteseid kommune - Utvidelse	22
4.	Dalåsen, Hjartdal kommune	25
5.	Verpelva, Tønsberg kommune	28
8.4	VIKEN FYLKE	31

6.	Såta, Ringerike og Flå kommuner	33
7.	Kiærmarka, Rakkestad kommune	35
8.	Hurdalselvdeltaet, Hurdal kommune	37
8.5	TRØNDELAG FYLKE	40
9.	Gråura, Sunndal kommune (Møre og Romsdal) og Oppdal kommune - Utvidelse	45
10.	Julestraumen, Lierne kommune	48
11.	Folldalen og Lonskogen, Høylandet kommune - Utvidelse	49
12.	Hølbekkdalen og Litjhaugdalen, Namsos kommune	51
13.	Engan og Liabugen, Namsos kommune	56
14.	Storvikskogen, Namsos kommune	60
15.	Drættvika, Indre Fosen kommune	61
8.6	NORDLAND FYLKE	63
16.	Iselva, Narvik kommune	65
17.	Storberget, Narvik kommune	68
18.	Råhpuk/Kilvasskogen, Hamarøy kommune	71
19.	Reinåga, Hemnes kommune	76
20.	Fjellavlia, Hemnes kommune	79
21.	Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Rana kommune - Utvidelse	82
22.	Ørnodden, Grane kommune	84
8.7	TROMS OG FINNMARK FYLKE	87
23.	Tennelia, Senja kommune	88
9.	MILJØDIREKTORATET TILRÅR	90

1. FORSLAG

Miljødirektoratet tilrår vern av 23 områder i skog i medhold av naturmangfoldloven (lov om forvaltning av naturens mangfold). 16 av områdene er nye naturreservater, 7 av områdene er utvidelse av eksisterende verneområder. For Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark foreslås utvidelsen som endring av eksisterende verneforskrift.

Alle områdene inngår i ordningen med frivillig vern av privateid skog. Tilrådingen omfatter ca. 47,6 kvadratkilometer nytt verneareal, hvorav ca. 23,7 kvadratkilometer er produktiv skog.

Områdene som foreslås vernet er:

1. Åkre og Vikane i Voss kommune, Vestland fylke - Utvidelse
2. Steinen i Bjørnafjorden kommune, Vestland fylke – Utvidelse
3. Bandaksliane og Lynglifjell i Kviteseid kommune, Vestfold og Telemark fylke – Utvidelse
4. Dalåsen i Hjordal kommune, Vestfold og Telemark fylke
5. Verpelva i Tønsberg kommune, Vestfold og Telemark fylke
6. Såta i Ringerike og Flå kommuner, Viken fylke
7. Kiærmarka i Rakkestad kommune, Viken fylke
8. Hurdalselvdeltaet, Hurdal kommune, Viken fylke - Utvidelse
9. Gråura i Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke og Oppdal, Trøndelag fylke - Utvidelse
10. Julestraumen i Lierne kommune, Trøndelag fylke
11. Follidalen og Lonskogen i Høylandet kommune, Trøndelag fylke – Utvidelse
12. Hølbekkdalen og Litjhaugdalen i Namsos kommune, Trøndelag fylke
13. Engan og Liabugen i Namsos kommune, Trøndelag fylke
14. Storvikskogen i Namsos kommune, Trøndelag fylke
15. Drættvika i Indre Fosen kommune, Trøndelag fylke
16. Iselva i Narvik kommune, Nordland fylke
17. Storberget i Narvik kommune, Nordland fylke
18. Råhpuk/Kilvasskogen i Hamarøy kommune, Nordland fylke
19. Reinåga i Hemnes kommune, Nordland fylke
20. Fjellavlia i Hemnes kommune, Nordland fylke
21. Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark (Storlia) i Rana kommune, Nordland fylke - Utvidelse
22. Ørnodden i Grane kommune, Nordland fylke
23. Tennelia i Senja kommune, Troms og Finnmark fylke

1.1 Hjemmelsgrunnlag

Områdene foreslås vernet i medhold av naturmangfoldloven § 34. Et av områdene er utvidelse av eksisterende nasjonalpark opprettet etter naturmangfoldloven § 35. De resterende områdene er naturreservater som opprettes etter naturmangfoldloven § 37. Vilkåret for å kunne opprette et naturreservat er at arealet enten inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskaplig verdi.

Naturreservatene skal bidra til bevaringsmålene i naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene *a (variasjonsbredden av naturtyper og landskap),*
b (arter og genetisk mangfold),

*c (truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter),
d (større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv),
e (områder med særskilte naturhistoriske verdier),
g (økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt),
h (referanseområder for å følge utviklingen i naturen).*

Verneområdene skal bidra til å oppfylle flere nasjonale mål som:

- *Eit representativt utval av norsk natur skal bevarast for kommande generasjonar.*
- *Økosystema skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
- *Ingen trua arter og naturtyper skal utryddast, og utviklinga til truga og nær truga arter og naturtyper skal betras.*

Opprettelse av verneområdene bidrar til å nå internasjonale mål og forpliktelser, bl.a. nedfelt i konvensjonen for biologisk mangfold artikkel 8 om et sammenhengende verneområdenettverk, jf. også naturmangfoldloven § 33 bokstav g.

Ved å verne disse naturområdene mot ulike typer inngrep, gir verneområdene også et positivt bidrag til det nasjonale og internasjonale målet om å stanse tapet av naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 33 bokstav a, b og c.

1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget

De foreslåtte verneområdene inkluderer viktige naturtyper og et stort antall truede og nær truede arter. De foreslåtte skogområdene i denne tilrådingen omfatter flere ulike utforminger med gammel barskog, blant annet kalkgranskog, lågurt-kalkfuruskog. Tilrådingen omfatter også flere områder rik edellauvskog, blant annet med gråor-almeskog og skog med gamle styvingstre, men ikke minst omfatter tilrådingen flere viktige bekkekløfter, flomskogsmark og sumpskoger, og områder med boreal regnskog i Trøndelag og Nordland. Flere områder omfatter skog på gode boniteter i lavlandet.

Arealmessig er det stor variasjon mellom områdene, fra Kiærmarka med sine 58 dekar til Såta på over 17 000 dekar. Felles for områdene er at de uavhengig av størrelse innehar høy verneverdi ved at de omfatter sjeldne eller truede naturtyper med et høgt biologisk mangfold eller at de bidrar til å oppfylle mangler i skogvernet eller har viktig funksjon i et økologisk nettverk. Fire av områdene som tilrås er vurdert å ha nasjonal verneverdi (***) i kartleggingsrapport, to områder med lokal verneverdi (*), mens de fleste av områdene er vurdert å ha regional verdi (**) eller er vurdert på bakgrunn av eksisterende naturtypedata. Det inngår flere naturtypelokaliteter med verdi A (svært viktig) innenfor de foreslåtte områdene. Ett område er kartlagt, og gitt verdi 5, gjennom bekkekløftkartleggingen, to andre områder er gitt verdien 4 og 3 gjennom samme tematiske kartlegging. Flere av områdene er i tillegg undersøkt/kartlagt av Statsforvalteren.

Opprettelsen av verneområdene er med på å bidra til å sikre et nettverk av viktige leveområder for naturmangfoldet i norske skogøkosystem. I denne verneplanen er verneverdiene for mange av områdene knyttet til stor variasjon i skogtyper som bidrar til å fylle mangler i skogvernet.

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneforslag er innhentet i ulike registreringer og kartlegginger som ledd i skogvernarbeidet, blant annet dokumentasjon i Narin - Lokalitetsdatabase for skogområder eller gjennom andre naturtypekartlegginger.

De viktigste påvirkningsfaktorene på verneverdiene i skogområdene som foreslås vernet er generelt hogst og ulike typer utbygginger, eksempelvis veibygging, hyttebygging og utbygging av vindkraft, vannkraft og kraftledninger. Vern av de foreslåtte områdene skal gjennom bestemmelser om slike tiltak sikre arealer med viktige vernekvaliteter og bidra til dekning av viktige mangler ved skogvernet. Områdene vil bidra til langsiktig og effektiv bevaring av levested for at stort antall truede arter, og dermed redusere den samlede belastningen på arter som har risiko for å dø ut. Verneforskriftene åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at verneverdiene forringes. For enkelte aktiviteter vil det derfor i tråd med prinsippene om samlet belastning være restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Dette er også i tråd med prinsippene om miljøforsvarlige teknikker og lokalisering, samt miljøforringelser betaler der hvor det ut fra hensynet til verneverdiene er fastsatt bestemmelser om blant annet ferdsel og infrastrukturtiltak. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i områdene vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriftene kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha vesentlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene. Vernebestemmelsene tillater likevel ikke vesentlige inngrep i områdene. Miljødirektoratet vurderer det slik at vernet med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Miljødirektoratet anser at kunnskapsgrunnlaget er i tråd med kravet i naturmangfoldloven § 8. Miljødirektoratet har ut fra en føre-var-tilnærming i verneforslaget vektlagt muligheten for flere påvirkninger av samme slag, eller en kombinasjon av flere ulike påvirkningsfaktorer (samlet belastning). Det foreligger ellers etter Miljødirektoratets oppfatning tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av vernet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor ikke ytterligere vekt i denne saken.

For nærmere beskrivelse av verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget, jf. naturmangfoldloven kapittel II, vises det til omtalen av det enkelte verneområde i kapittel 8.

Dersom områdene ikke vernes, vil fortsatt skogbruk være den mest aktuelle arealanvendelsen. Det vil da være sektorlover og skogbrukets egen sertifiseringsordning som skal ivareta hensynene til biologisk mangfold. Miljødirektoratet vurderer at en kombinasjon av skogbrukets egne miljøtiltak sammen med oppbygging av et nettverk av verneområder er en effektiv måte å sikre det biologiske mangfoldet i skog.

1.3 Andre interesser

Historisk har skogene blitt utnyttet i ulik grad til bl.a. skogsdrift, beite, jakt og friluftsliv. Det er ikke aktuelt at skogbruk skal fortsette i områder som vernes som naturreservater, men aktiviteter som f.eks. utmarksbeite, jakt, fiske og friluftsliv vil i stor grad kunne fortsette som tidligere.

Det går eksisterende veier inn i noen av de foreslåtte verneområdene, primært i form av gamle traktorveier. Noen av disse kan være aktuelle for bruk i jordbrukssammenheng eller i forbindelse med bakenforliggende skogarealer, og for uttransport av felt storvilt.

Det går kraftledninger i områdene:

- Bandaksliane og Lynglifjell (420 kV)
- Dalåsen (145 kV)
- Hurdalselvdeltaet (22 kV)

- Gråura (22 KV)
- Engan og Liabugen (24 KV)
- Fjellavlia (22 kV)

Det går i tillegg kraftledninger innenfor eksisterende vern i områdene Bandaksliane og Lynglifjell, og Hurdalselvdeltaet.

Områdene Åkre og Vikane, Såta og Storvikskogen grenser til kraftledningstrasé.

Området Hurdalselvdeltaet grenser til regulert vassdrag.

Det er påvist småkraftpotensiale i områdene Åkre og Vikane, og Gråura.

I området Dalåsen er det gitt konsesjon for bygging av tunnel/vannvei under nordre del av verneforslaget. Tunnelinnganger vil ligge på utsiden av det foreslåtte området.

Det er registrert mineralforekomster innenfor området Iselva.

1.4 Planstatus

Arealene i denne verneplanen er avsatt som LNFR-områder i de respektive kommunenes kommuneplaner.

2. SAKSBEHANDLING

2.1 Generell bakgrunn

Vern av skog har i lang tid vært en viktig del av verneplanarbeidet i Norge. Det systematiske arbeidet med vern av barskog ble påbegynt i 1988. Grunnlaget for skogvernarbeidet har vært bl.a. St.meld. nr. 68 (1980-81) Vern av norsk natur, St.meld. nr 46 (1988-89) Miljø og utvikling og St.meld. nr. 40 (1994-95) Opptrapping av skogvernet fram mot år 2000. Et viktig politisk grunnlag for dagens arbeid for økt skogvern er bl.a. St.meld. nr. 25 (2002-2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand, hvor det ble lagt fram en strategi for økt skogvern. Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Stortinget behandlet meldingen 23. mai 2016, og ba regjeringen sette et mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 prosent av skogarealet. Viktige naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er NINA rapport 54/2002, NINA rapport 535/2010 og NINA rapport 1352/2017.

2.2 Saksbehandlingsprosesser

Områdene som foreslås vernet har ulik historikk og har vært knyttet til ulike verneprosesser.

2.3 Frivillig skogvern på privateid grunn

Ved frivillig skogvern tilbyr skogeierne aktuelle skogarealer for vern. Grunneierne oversender tilbud om vern til vedkommende Statsforvalter. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider Statsforvalteren forslag til avgrensning av verneområdet. På grunnlag av

tilbud og mal for verneforskrift for naturreservater utarbeider Statsforvalteren forslag til verneforskrift som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Det blir avholdt møter/befaringer der forslaget diskuteres nærmere. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne/grunneiernes representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

De områdene som foreslås vernet gjennom frivillig vern, er ikke en del av en samlet verneplan. Felles for disse områdene er at de bygger på tilbud om frivillig vern fra de berørte grunneierne. I tabellen nedenfor er angitt tidspunkt for ulike stadier i verneprosessen for de ulike områdene.

Navn	Tilbudsår	Oppstart	Høring	Statsforvalterens tilråding
Åkre og Vikane	2020	15.3.2021	2.6.2021	10.8.2021
Steinen	2018	15.3.2021	2.6.2021	10.8.2021
Bandaksliane og Lynglifjellet	2020	11.6.2020	19.2.2021	10.8.2021
Dalåsen	2019	11.6.2020	19.2.2021	8.3.2022
Verpeelva	2020	2.11.2020	21.12.2020	9.8.2021
Såta	2019	3.4.2020	26.5.2020	4.8.2022
Kiærmarka	2019	14.12.2021	6.5.2022	4.8.2022
Hurdalselvdeltaet	2020	7.4.2021	26.5.2021	4.8.2022
Gråura	2020	8.3.2021	19.4.2021	10.8.2021
Julestraumen	2020	8.3.2021	19.4.2021	10.8.2021
Folldalen og Lonskogen	2020	8.3.2021	19.4.2021	10.8.2021
Hølbekkdalen og Litjhaugdalen	2019	11.3.2022	8.4.2022	8.7.2022
Engan og Liabugen	2018	8.3.2021	19.4.2021	10.8.2021
Storvikskogen	2020	8.3.2021	19.4.2021	10.8.2021
Drættvika	2020	8.3.2021	19.4.2021	10.8.2021
Iselva	2019	29.4.2021	29.11.2021	27.6.2022
Storberget	2019	29.4.2021	29.11.2021	27.6.2022
Råhpuk/Kilvasskogen	2020	29.4.2021	29.11.2021	27.6.2022
Reinåga	2019	28.4.2020	19.3.2021	3.2.2022
Fjellavlia	2019	28.4.2020	19.3.2021	3.2.2022
Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark	2019	28.4.2020	19.3.2021	3.2.2022
Ørnodden	2020	29.4.2021	29.11.2021	27.6.2022
Tennelia	2020	15.6.2021	1.11.2021	23.2.2022

2.4 Saksgang

Områdene i denne verneplanen har hatt ulik saksbehandling fram til tilrådingen. Det er orientert om saksgangen under omtalen fra de forskjellige fylkene.

2.5 Konsultasjon med Sametinget

14 av områdene som tilrås i denne verneplanen ligger innenfor reinbeitedistrikt. Dette gjelder for områder i Trøndelag, Nordland og Troms og Finnmark. Protokoll mellom Statsforvalterne og berørte reinbeitedistrikt, i de tilfellen hvor det har vært krevd konsultasjon, følger som vedlegg til tilrådingen.

2.6 Forholdet til utredningsinstruksen

Verneforslagene er utarbeidet i henhold til Utredningsinstruksen. I kapittel 1 og 2 begrunnes verneforslagene på overordnet nivå og sammenhengen med nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på et utvalg av norsk natur belyses. Videre omtales kort hva som eventuelt skjer med verneverdiene hvis vernet ikke gjennomføres og hvilke virkemidler som eventuelt kan være relevante. I kapittel 5 vurderes samfunnsnyttene av verneforslagene på et overordnet nivå, sammen med økonomiske og administrative konsekvenser. I kapittel 6 og 8 omtales og vurderes generelle kommentarer og konkrete merknader til verneforslag for de enkelte områder fra berørte parter, myndigheter og interessegrupper. Etter avveininger mellom områdenes verneverdier og andre samfunnsinteresser er det underveis i verneprosessen foretatt endringer i vernebestemmelser og avgrensning for foreslåtte verneområder.

Gjennomføringen i henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen har medført inkluderende prosesser som sikrer en vellykket gjennomføring. Aktuelle kommuner kan etter et vernevedtak søke om å få forvaltningsmyndighet i tråd med gjeldene politikk på området.

Gjennom verneplanprosessen er det foretatt en avveining mellom verneinteresser og andre bruker- og samfunnsinteresser. Verneforslaget er også i størst mulig grad tilpasset de ulike brukerinteressene i området. Kravene i naturmangfoldloven § 14 er da vurdert som oppfylt.

3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN

3.1 Navn

Det er under høringene kommet innspill som foreslår endring av navn for noen av områdene.

Skrivemåten tilrås endret for følgende områder:

Kullebunddalen endres til *Kiærmarka*

Julestrømmen endres til *Julestraumen*

Folldalen og Lonaskogen endres til *Folldalen og Lonskogen*

Engan/Liabogen endres til *Engan og Liabugen*

Drættvik endres til *Drættvika*

Kilvasskogen endres til *Ráhpuk/Kilvasskogen*

3.2 Avgrensing

Det er gjennomført endringer i avgrensinger for flere av områdene etter høring. Stort sett er dette snakk om mindre tilpasninger til eiendomsgrenser eller for å grense ut eksisterende infrastruktur og anlegg. Den største endringen er gjort for området Såta. Her er nærmere 2000 dekar tatt ut etter høring.

3.3 Verneforskriftene

Det er etter høringen foretatt noen mindre endringer i forslagene til verneforskrifter. Dette skyldes dels tilpasning til nyeste vernevedtak for naturreservater, dels kommentarer i innkomne høringsuttalelser og et generelt ønske om at forskriftene blir mest mulig like for forhold som gjelder samme tema. Ved utvidelser av eksisterende naturreservater, tilrås verneforskriften opphevet og

erstattet med en ny som omfatter hele området. For ett av områdene tilrås utvidelser basert på eksisterende verneforskrift.

Miljødirektoratet vurderer at endringene ikke har betydning for avtalene om frivillig vern som er inngått med grunneierne.

4. OPPHEVING OG ENDRING AV TIDLIGERE VERNEVEDTAK

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås opphevet som følge av den nye verneplanen:

1. Forskrift 16.12.2016 nr. 1627 om vern av Åkre og Vikane naturreservat, Ullensvang herad, Hordaland
2. Forskrift 20.12.2019 nr. 1934 om vern av Steinen naturreservat, Fusa kommune, Hordaland
3. Forskrift 06.12.2019 nr. 1858 om vern av Bandaksliane naturreservat, Kviteseid og Tokke kommunar, Telemark
4. Forskrift 02.10.1992 nr. 746 om vern av Hurdalselvdeltaet naturreservat, Hurdal kommune, Akershus
5. Forskrift 14.12.2018 nr. 1965 om vern av Gråura naturreservat, Oppdal kommune, Trøndelag.
6. Forskrift 15.12.2017 nr. 2090 om vern av Folldalen naturreservat, Høylandet kommune, Nord-Trøndelag.

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås endret som følge av den nye verneplanen:

1. Forskrift 16.10.2020 nr. 2076 om vern av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Beiarn, Bodø, Meløy, Rana, Rødøy og Saltdal kommuner i Nordland fylke

5. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

5.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser

Vern av områder etter naturmangfoldloven er å anse som varige tiltak som på ulike måter vil påvirke ulike samfunnsområder. Ettersom områdene som her vernes alle er under 500 kvadratkilometer i utstrekning, faller de ikke inn under kravene til utarbeidelse av konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven og tilhørende forskrift.

Naturen leverer viktige økosystemtjenester, både i form av bruksverdier og ikke-bruksverdier, herunder eksistensverdien av naturmangfoldet både for dagens befolkning og for framtidige generasjoner. Gjennom økosystemtjenestene gir naturen et essensielt bidrag til samfunnsøkonomiske verdier. Vern vil sikre at naturverdiene ivaretas på lang sikt. Norge har i tillegg forpliktet seg både nasjonalt og internasjonalt til å ta vare på naturmangfoldet. Gjennomføring av verneforslaget vil derfor ha positiv samfunnsmessig betydning, og bidra til å oppfylle Stortingets

vedtak i stortingsmeldingen Natur for livet (Meld. St. 14 (2015-2016)). Det skal likevel vurderes om vernet har konsekvenser for andre samfunnsinteresser.

Det er vanskelig å fastsette verdien av ivaretagelse av naturverdier og forringelse av natur i kroner og øre. Det betyr imidlertid ikke at disse effektene er uten samfunnsøkonomisk betydning. De vil inngå i vurderingen som ikke-prissatte effekter. Det er helheten av prissatte og ikke-prissatte effekter som må legges til grunn for beslutningsformål.

Områdene i verneplanen er gjennomgående små, noe som i utgangspunktet tilsier at konsekvensene for andre interesser er begrensede. Områdene er i kommunenes arealplaner i uten unntak lagt ut som LNFR-områder. Kartlegginger av områdenes naturverdier er gjennomført som del av verneplanprosessen. I noen tilfeller er eksisterende data brukt som utgangspunkt for vurdering av verneverdi. Bruksinteresser er klarlagt gjennom høring av verneforslag og annen kontakt med berørte parter. I hovedsak er interessene knyttet til skogbruk, beite og jakt og annet friluftsliv. Med unntak av skogbruk, er dette aktiviteter som fortsatt kan foregå innenfor rammen av verneforskriftene.

Vernet vil begrense de fremtidige mulighetene for bl.a. skogbruk, mineralutvinning og regulering av vassdrag. Det er ikke konkrete planer om mineralutvinning og regulering av vassdrag i noen av områdene i dag. Det er for øvrig i verneplanprosessen lagt vekt på å imøtekomme andre interesser gjennom avgrensning og forskriftsutforming.

Miljødirektoratet viser til at det i verneplanprosessen ikke er avdekket vesentlige negative samfunnsmessige konsekvenser av verneforslagene. Verneforslagene er videre justert på visse punkter for å imøtekomme og hensynta ulike interesser. Direktoratet mener at verneforslaget slik det nå foreligger har små negative konsekvenser. Samlet sett vurderer direktoratet det slik at de samfunnsøkonomiske konsekvensene av vernet vil være positive på sikt. Forslaget vil sikre natur som har en positiv samfunnsnytte, selv om denne ikke kan verdsettes. Forslaget vil samtidig bidra til oppfyllelse av nasjonale og internasjonale forpliktelser om å ivareta naturmangfoldet. Verneforslagene vil også sikre viktige områder for friluftsliv.

5.2 Avveininger mellom skogbruk og skogvern

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet fikk den 1. juli 2020 i oppdrag fra Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet å utrede forvaltningstiltak knyttet til skogvern og konsekvenser for avvirkingen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet. I rapport M-2007-2021 har direktoratene foreslått retningslinjer for avveininger.

I oppdrag fra Klima- og miljødepartementet datert 8.11.2021 ba Klima- og miljødepartementet om at forslaget iverksettes, med noen mindre justeringer. For privateid skog skal forslaget iverksettes for områder der det mottas tilbud etter 1. februar 2022, og ved vern av offentlig eid grunn for områder der det meldes oppstart fra og med samme dato.

Alle områdene som omfattes av denne verneplanen er tilbudt for frivillig vern av grunneier før 1. februar 2022. De omfattes derfor ikke av oppdraget fra Klima- og miljødepartementet.

5.3 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser

Miljødirektoratet avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte område. Naturreservatene som foreslås vernet er små verneområder. Det er lagt til grunn at kommunene

skal tilbys å overta forvaltningsmyndigheten for slike områder. Aktuelle kommuner vil få tilbud om delegering av forvaltningsmyndigheten for nye områder som opprettes, og som i sin helhet ligger innenfor kommunen. For eksisterende verneområder som nå utvides, endres forvaltningsmyndigheten ikke.

Dersom aktuelle kommuner ikke ønsker å ha forvaltningsmyndighet, blir denne myndigheten lagt til Statsforvalteren. Kostnader til merking av grenser, oppsyn m.m. vil dekkes innenfor ordinære budsjettposter.

Den viktigste budsjettkostnaden ved skogvern er erstatning til grunneier, i hovedsak for båndlegging av skog og påfølgende tap av hogstinntekt. Kostnadene til forvaltning og skjøtsel av skog som er vernet er derimot oftest begrensede. Skog som vernes som naturreservat og nasjonalpark vil i de fleste tilfeller best opprettholde og videreutvikle verneekvalitetene ved fri utvikling uten at det er behov for aktive skjøtselstiltak. Det er noen felt med plantet gran innenfor enkelte av områdene som kan være aktuelle å rette aktive tiltak mot.

I skogvernarbeidet vektlegges at de viktigste skogområdene bør fanges opp ved vern, slik at man sikrer effektiv oppnåelse av de vedtatte målene som er nevnt i kap. 1.1. Det blir ikke startet verneprosess for områder som er vurdert å ikke ha tilstrekkelige verneekvaliteter.

For å sikre et godt og oppdatert faglig grunnlag for skogvernet gjennomføres regelmessig faglige evalueringer. Det er i 2017 sluttført en slik evaluering, som gir et oppdatert grunnlag for å gjennomføre skogvernet slik at det kan medvirke effektivt til å nå det nasjonale målet om å bevare et representativt utvalg av norsk natur og det nasjonale målet om å bevare arter og naturtyper.

Videre er det viktig med god oversikt over hvor de viktigste skogområdene befinner seg. Som grunnlag for skogvernarbeidet gjennomføres derfor systematiske registreringer av prioriterte skogtyper i skogvernet.

6. HØRING AV VERNEFORSLAGENE

Under omtalen av hvert enkelt område i kap. 8 framgår det hvilke lokale/regionale og sentrale høringsparter som har hatt verneforslagene til **uttalelse**.

Berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner, fylkeskommuner og andre instanser på fylkes- og regionnivå samt aktuelle lokale og regionale organisasjoner har hatt verneforslagene på høring.

Sentrale høringsinstanser som har hatt verneforslagene til uttalelse (det vil være noen variasjoner i om alle disse sentrale høringsinstansene har fått alle verneforslagene på høring):

Landbruksdirektoratet, Språkrådet, Vegdirektoratet, Norges Luftsportforbund, Forsvarsbygg, Statens vegvesen, Jernbanedirektoratet, Bane NOR, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kommunenes sentralforbund, Kartverket, Riksantikvaren, Direktoratet for mineralforvaltning, Norges Geologiske Undersøkelser, AVINOR, Luftfartstilsynet, Telenor, Oljedirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norskog, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, NHO Reiseliv, Norsk Industri, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, WWF-Norge, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handicapforbund, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norges Naturvernforbund, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norsk Biologforening, SABIMA,

Norsk institutt for bioøkonomi,) Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt Universitetet i Oslo, Universitets naturhistoriske museer og botanisk hage, NTNU Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Vitenskapsmuseet, NTNU Ringve botaniske have, Universitetet for miljø- og biovitenskap, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet og Villreinrådet i Norge.

Høringsuttalelser fra sentrale eller spesielt berørte instanser:

Språkrådet, Kartverket og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE): Uttalelser er gjengitt under det enkelte område der dette er aktuelt.

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard peker generelt på viktigheten av å ivareta hensynet til mineralressursene i verneprosesser for å unngå båndlegging av mineralressurser innenfor verneområder og restriksjoner og/eller begrensninger på uttak av mineralressurser utenfor verneområder. Merknader til enkeltområder er gjengitt under hvert enkelt område.

Norsk Bergindustri har uttalt seg generelt til mange av verneforslagene i denne verneplanen. De understreker at det er viktig at områdenes geologiske forekomster blir undersøkt før endelig vedtak fattes, slik at man ikke beslaglegger ressurser som kan være viktige på sikt.

Landbruksdirektoratet har uttalt seg i forbindelse med noen enkeltområder i denne verneplanen. Dette er da gjengitt spesielt. Tidligere kommentarer fra Landbruksdirektoratet knyttet til muligheter for beite, og utsetting av saltstein i forbindelse med beite er ivaretatt gjennom standardformuleringer i verneforskriftene. Det samme gjelder muligheten for å søke om dispensasjon til motorferdsel i forbindelse med f.eks. utsetting av saltstein.

Norges Orienteringsforbund har uttalt seg til enkelte av verneforslagene. De viser til brev fra Norsk Friluftslivs brev til Miljødirektoratet med forslag til endringer i mal for verneforskrift, og ber samtidig om at det gis en generell åpning for orienteringsaktivitet i de foreslåtte verneområdene. Statsforvalterene har vurdert sårbarheten i hvert enkelt område opp mot muligheten for å tillatte ulike aktiviteter.

7. GENERELLE MERKNADER TIL VERNEFORSLAGENE

Høringsuttalelsene er oppsummert i kap. 8 under omtalen av hvert enkelt område. Under dette kapitlet tas opp uttalelser om generelle forhold knyttet til verneforslagene.

7.1 Miljødirektoratets kommentarer til verneforskriftene

Miljødirektoratets har følgende kommentarer til innholdet i verneforskriftene og til temaer som er tatt opp i høringene.

Forskriftenes innhold

Miljødirektoratet understreker betydningen av at en både ved utforming av verneforskrifter og forvaltning av områdene, herunder dispensasjonspraksis, legger til grunn et langsiktig perspektiv. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at naturkvalitetene forvitrer. Det er også viktig at den økosystemtilnærmingen som er lagt til grunn i skogvernet reflekteres.

Verneforskriftene innebærer vern av all vegetasjon og alt dyreliv. Det er likevel åpnet for jakt, fiske og sanking av bær og matsopp. Ulike tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Dette innbefatter anlegg av ulike slag (midlertidige eller faste), men også tiltak som for eksempel drenering, kalking og gjødsling. For enkelte områder er det i verneforskriften åpnet for visse typer anlegg etter søknad.

Verneforskriftene innebærer et generelt hogstforbud, men det kan etter søknad gis tillatelse til hogst av etablerte plantefelt. I tilfeller der det ikke er aktuelt å ta ut plantede trær på kort sikt, kan det etter søknad gis tillatelse til en begrenset skjøtsel.

Motorferdsel er forbudt, men forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med spesielt nevnte formål. Det understrekes at regelen om «nødvendig motorferdsel» skal håndheves strengt. Motorferdsel i tilknytning til militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, og gjennomføring av skjøtels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten er tillatt. Dette gjelder ikke for øvingsvirksomhet i tilknytning til slike formål. Det er gjort en vurdering for hvilke områder det er aktuelt med en egen dispensasjonshjemmel for øvingsvirksomhet. Utgangspunktet har vært at det ikke er aktuelt å åpne for dette i små verneområder og verneområder som på grunn av sin topografi (bratte områder) er lite egnet til slike aktiviteter.

Vedlikehold av eksisterende veier og anlegg, herunder bygninger og eventuelt andre installasjoner som er i bruk på vernetidspunktet, er tillatt. Med vedlikehold menes opprettholdelse av den standard veien, bygningen, anlegget o.a. hadde på vernetidspunktet. Vedlikehold omfatter ikke nybygging, oppgradering eller utvidelse. Vedlikehold av for eksempel vei omfatter således tiltak eller arbeid for å holde veien ved like eller opprettholde samme standard som på vernetidspunktet, uten at den endrer karakter. Miljødirektoratet vil ikke tilrå at verneforskriften henviser til veiklasser, da slike standarder kan endres over tid, men tilrå å opprettholde formuleringen om standard på vernetidspunktet. Tiltak som påføring av nytt grusdekke, grøfterensk, skifte av stikkrenner og lignende anses som vedlikehold. Motorferdsel i forbindelse med vedlikehold kan tillates etter søknad, og skal fortrinnsvis skje på snødekt mark.

Miljødirektoratet vil påpeke at restriksjonsnivået ikke er særlig forskjellig mellom de ulike områdene som her foreslås vernet, men da verneforskriftene for områdene er framkommet gjennom forhandlinger mellom de respektive Statsforvalterne og grunneierne, vil det måtte aksepteres at det blir enkelte forskjeller i utformingen av forskriftene. For de områdene der eksisterende verneområder inngår i verneforslagene, vil ny verneforskrift omfatte hele området. For disse arealene vil det kunne medføre større endringer i forhold til eksisterende verneforskrift. For noen områder med mindre utvidelser, opprettholdes eksisterende bestemmelser, som også vil gjelde for utvidelsesarealet.

Miljødirektoratet vurderer at mal for verneforskrifter for naturreservater ivaretar avveiningen mellom brukergruppene og de overordnede vernehensyn på en god måte.

Navn

Kartverket forutsetter at vernemyndigheten melder inn navnet på nye naturreservat til Kartverket for registrering i Sentralt stedsnavnregister (SSR) når vernevedtak er gjort, jf. § 15 i lov om stadnamn av 18. mai 1990 nr. 11. Kartverket forutsetter dessuten at kart over verneområdene produseres i samsvar med Miljødirektoratets produktspesifikasjon.

Språkrådet viser til at offentlige instanser er bundet til skrivemåten i sentralt stedsnavnsregister. For å kunne bruke annet navn, er det behov for å reise formell navnesak.

Når det gjelder de endelige vernekartene, vil de bli produsert i tråd med gjeldende praksis. Når det gjelder innmelding av navn på nye verneområder i Sentralt stedsnavnregister, vises til kommentarene fra Klima- og miljødepartementet i foredrag til kgl.res. i desember 2015.

Departementet viser til «at Kartverket gjøres kjent med nye vernevedtak gjennom brev fra Klima- og miljødepartementet for å tinglyse vernevedtakene på berørte eiendommer. Da Kartverket også er ansvarlig for Sentralt stedsnavnregister, må det forutsettes at Kartverket samtidig sørger for innmelding til Sentralt stedsnavnregister.»

Motorferdsel

Generelt skal motorferdsel i verneområder vurderes etter søknad.

Det er åpnet for uttransport av felt elg og hjort i verneforskriften § 6. Miljødirektoratet vil understreke at motorisert uttransport av elg og hjort i utgangspunktet enten skal foregå manuelt eller ved bruk av lett beltekjøretøy hjemlet i § 6. Med lett beltekjøretøy i denne sammenheng menes mindre beltekjøretøy som f.eks. elgtrekk, jernhest og beltegående ATV. Det er i noen tilfeller åpnet for at uttransport av elg og hjort kan skje med ATV eller traktor på eksisterende traktorveier. Unntaket for uttransport av felt elg og hjort er i tråd med motorferdsellovens bestemmelser. Det er i noen områder tilrådd å åpne for uttransport også av bjørn og ulv. Miljødirektoratet har tatt inn utvidet unntak der dette er foreslått av statsforvalterne, men har ikke foreslått noen generell endring av denne bestemmelsen. Miljødirektoratet mener det er hensiktsmessig at det foretas en generell gjennomgang av denne unntaksbestemmelsen der også forholdet til motorferdsellovens unntaksbestemmelser må vurderes. Det samme gjelder bestemmelsen om uttransport av syke og skadde bufe.

En eventuell tillatelse til bruk av annet motorkjøretøy enn nevnt over, hjemlet i § 7, skal vurderes nøye. Det reelle behovet, samt mulige påvirkninger på naturmiljøet skal vurderes. Forvaltningsmyndigheten kan i sin søknadsbehandling knytte tillatelsen til bestemte traséer. Dette vil særlig være aktuelt for uttransport av elg og hjort fra bakenforliggende områder. Det kan også innvilges flerårige dispensasjoner.

I områder med hytter er hovedregelen at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til transport av ved, materialer og utstyr på snødekket mark etter § 7. Slike tillatelser bør normalt styres til fastlagte traséer. Fastsetting av trasé bør gjøres ved søknadsbehandling eller som en del av utarbeidelse av forvaltningsplan. Motorisert transport i forbindelse med vedlikehold bør skje på snødekt mark med bruk av snøskuter. I unntakstilfeller kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til barmarkskjøring for transport av materialer til vedlikehold. Dette bør normalt være vedlikeholdsbehov av akutt karakter. Når det gjelder vedlikehold av stier, foreslås det ikke åpning for motorferdsel i forbindelse med dette. Dersom det som del av nødvendig vedlikehold er behov for å ta ned større trær, bør disse som hovedregel bli liggende i naturreservatet. Miljødirektoratet har tatt ut bestemmelser som åpner for motorferdsel for vedlikehold av eksisterende stier der dette er foreslått i forskriftene.

I verneforskriftens § 7 er det åpnet for at det etter søknad kan gis dispensasjon til motorferdsel knyttet til ulike formål. Der hvor bestemmelsene ikke spesifiserer om slik transport skal skje med beltekjøretøy på snødekt mark, med lufttransport eller på barmark, skal det ved vurderingen av den enkelte dispensasjonssøknad legges til grunn at transporten fortrinnsvis bør skje med beltekjøretøy på snødekt mark eller med lufttransport. Transport på barmark er kun aktuelt når transport med beltekjøretøy på snødekt mark eller lufttransport er vanskelig gjennomførbart og for øvrig når det er spesielle forhold som tilsier det, og forutsetter at slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter.

Kraftledninger

I områder med eksisterende energi- og kraftanlegg er utgangspunktet at anleggene skal kunne drives og vedlikeholdes på en sikkerhetsmessig og økonomisk forsvarlig måte. Forskriftsmalene har standardbestemmelser som åpner for drift og vedlikehold av anlegg, og motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftledninger. Forskriftsmalen fastsetter søknadsplikt for motorferdsel utover dette. Bakgrunnen for dette er at forvaltningsmyndigheten blant annet skal ha mulighet til å kunne styre hvilke typer kjøretøy som benyttes og til hvilken tid eller etter hvilken trasé kjøringen skal skje.

Foruten drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, og nødvendig istandsetting ved akutt utfall, åpnes det for oppgradering/fornyelse av eksisterende kraftanlegg og kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linjesnitt dersom tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.

Miljødirektoratet forholder seg til enighet på departementsnivå om bestemmelsene om drift og vedlikehold av kraftanlegg, og har justert forskriftene i tilrådingen i tråd med formuleringer i nyeste vernevedtak. I noen av områdene med kraftlinjer inntil verneområdet, men utenfor vernegrensen, er det tatt inn bestemmelser om drift og vedlikehold slik at nødvendige tiltak kan gjøres innenfor vernegrensen. Det er i disse tilfellene også tatt inn unntak for motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold eller akutt utfall.

Leting etter mineralske ressurser

Naturmangfoldloven § 41 sier at det som ledd i saksbehandlingen skal innhentes kunnskap om andre mulige verdier i området. Dette vil i hovedsak være å samle kunnskap som allerede er kjent, herunder informasjon om pågående næringer eller aktiviteter.

Dersom ny kunnskap i framtiden viser at det finnes viktige forekomster av mineralske ressurser i verneområdene, må eventuell utdrift av disse forekomstene vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle ut fra den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Denne lyder:

«Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.»

Den viktigste måten å få fram interessene knyttet til potensiell og planlagt utnyttelse av mineralressurser på, er høringene som gjennomføres for det enkelte verneforslaget. I de fleste sakene finnes det fram til gode løsninger gjennom grensedragning og/eller tilpasning i forskriften. I de sakene der målet om økt skogvern (og grunneiers ønske om frivillig vern) må veies opp mot potensiell eller planlagt utnyttelse av mineralressurser, vil vi forsøke å finne omforente løsninger på direktoratsnivå. I tilfeller hvor dette ikke er mulig vil dette være avveininger som må avklares mellom departementene etter at Miljødirektoratet har avgitt sin tilråding til Klima- og miljødepartementet.

Start og landing med luftfartøy

Miljødirektoratet vurderer at landing og start med luftfartøy er uønsket i naturreservater, og at dette bør tydeliggjøres og synliggjøres ved å ta inn et forbud i verneforskriften.

Gjennom forskrifter vedtatt ved kgl.res. 12.12.2014 ble Forsvarsbyggs ønske om at landing og start med forvarets luftfartøy gis automatisk unntak, tatt inn i forskriftene for skogvernområder.

Miljødirektoratet har derfor lagt dette inn i alle forskriftene i denne tilrådingen. De aktuelle verneforslagene omfatter skog- og andre utmarksområder. En antar at landing og start eventuelt vil bli (meget) sjeldne foreteelser og ikke utgjøre noen trussel mot områdene som sådan.

Når det gjelder militær operativ virksomhet i lufta viser Miljødirektoratet til NOU 2001:15 Forsvarets områder for lavtflyging punkt 5.5.6.1 Unntaket for militær operativ virksomhet i verneområder hvor det fremgår hva som anses som operativ virksomhet. Miljødirektoratet legger denne tolkningen av begrepet militær operativ virksomhet til grunn.

Beiting

Landbruksdirektoratet har tidligere anført at dersom det er aktuelt med beite, bør det være generelt unntak for beite og utsetting av saltstein samt nødvendig motorferdsel i den forbindelse, samt unntak for uttransport av syke og skadde beitedyr.

Miljødirektoratet viser til at det i noen områder kan være behov for regulering av beitetrykk mv., og det er foreslått særskilte unntaksbestemmelser som skal ivareta dette i de områder det er aktuelt. I disse områdene tilrår Miljødirektoratet at det tas inn en unntaksbestemmelse som åpner for skånsom beiting. I mange områder er det ikke ønskelig med andre typer beitedyr enn det som er vanlig på vernetidspunktet, og det er viktig at en unntaksbestemmelse fanger opp behovet for regulering.

For de områdene der beiting er aktuelt, er det gjort en vurdering av om forskriften skal åpne for utsetting av saltsteiner. For de fleste områdene er det vurdert at dette er et tiltak som i liten grad berører verneverdiene i særlig grad, og det er derfor tatt inn en unntaksbestemmelse om mulighet for utsetting av saltsteiner. For noen områder vurderes dette tiltaket å ha betydning i forhold til verneverdiene, og for disse områdene kan det ligge noen begrensninger. Det samme gjelder oppsetting av gjerder; for de områdene der dette vurderes som aktuelt, er det tatt inn som spesifisert unntak i § 7. Enkelte av områdene i verneplanen er uten veier og stier, og har en topografi som tilsier at motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein eller i forbindelse med gjerdning ikke er relevant.

Sykling og større arrangementer

Hovedregelen i friluftsloven er at det i skogområder er tillatt med sykling på vei eller sti når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet.

I tråd med føringene i friluftsmeldingen og tidligere vedtatte kgl.res. for skogvern tilrår Miljødirektoratet at sykling (samt riding og bruk av hest) tillates på eksisterende stier og veier, dersom det ikke er særskilte naturfaglige hensyn som tilsier et forbud på bestemte stier eller i bestemte områder.

I områder hvor det ikke finnes veier og stier gjelder et generelt forbud mot sykling og bruk av hest. Det fremgår av beskrivelsen av det enkelte område dersom det ikke finnes veier eller stier i området.

Når det gjelder el-sykler rammes dette av forbudet mot motorferdsel i verneforskriftene. Det er foreløpig ikke gjort endringer i regelverket som gjelder el-sykler i friluftsloven eller i malen for verneforskrifter.

Forbudet mot arrangementer omfatter større arrangementer. Det er ikke fastsatt noen absolutt grense for hvor store arrangementer som faller inn under forbudet. Forvaltningsmyndigheten må gjøre en konkret vurdering av om planlagte arrangementer omfattes av forbudet. Det er åpnet for å gi tillatelse til arrangementer etter søknad. Det er også mulig å gi åpning for bestemte arrangement i verneforskriften, men det skal da skje etter en konkret vurdering opp mot ivaretagelse av verneformålet for det enkelte området.

Miljødirektoratet viser til at henvisning til «etter retningslinjer i forvaltningsplan» er tatt ut fra verneforskriftene der dette var foreslått. Verneforskriftene skal i så stor grad som mulig gi presise unntak fra forbud i verneområdene, og selv om en forvaltningsplan kan gi retningslinjer, skal forbudene fremgå av vernebestemmelsene. I noen tilfeller vil det likevel være behov for å vise områder eller stier/traséer på kart, enten på vernekartet eller på kart i forvaltningsplan.

8. MERKNADER TIL DET ENKELTE OMRÅDE

8.2 VESTLAND FYLKE

Det tilrås vern av 2 områder. Begge områdene er utvidelse av eksisterende verneområder. Begge områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

Områdene har vært sendt på felles høring sammen med andre områder og er sendt til: Grunneiere, Bjørnafjorden kommune, Ullensvang kommune, Voss herad, BKK NETT AS, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Fiskarlaget Vest, Fiskeri-og Havbruksnæringens Landsforening, Fiskeridirektoratet, Forsvarsbygg, Fortidsminneforeningen, Forum for Natur og Friluftsliv (FNF), Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådenes Landsforbund, Fusa Kraftlag, Fusa Kraftlag Nett AS, Hardanger Energi Nett AS, Haugaland Kraft Nett AS, Høgskulen på Vestlandet, Kinnalia Kraft AS, Kommunal- og regionaldepartementet, Kommunesektorens interesse-og arbeidsgiverorganisasjon, Kvinnherad Energi AS, Kystdirektoratet, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Dykkerforbund, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges handikapforbund, Norges Jeger-og Fiskerforbund, Norges Kystfiskarlag, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges Skogeierforbund, Norges vassdrags-og energidirektorat, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde-og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for Bioøkonomi, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, Norskog, NTNU Vitenskapsmuseet, SABIMA, SFE Nett, Stadnamntenesta på Vestlandet, Kartverket, Statnett, Statkraft SF, Universitetet for miljø-og biovitenskap, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet, Vest Politidistrikt, Vestland fylkeskommune og WWF-Norge.

1. Åkre og Vikane, Voss kommune - Utvidelse

Nytt verneareal 365 daa, hvorav 335 daa er produktiv skog. Nytt totalareal 2 219 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit større, naturprega skogområde med sjeldan og sårbar natur i indre fjordstrok. Skogen er blant dei eldste, mest intakte og naturprega i Vestland. Av særlege kvalitetar er ein variert skogstruktur med mange treslag i ulik aldrar og dimensjonar. Dette, saman med ein lang kontinuitet av døde tre i ulike nedbrytingsstadium, gir eit stort mangfald av artar. Området har stor naturvitskapleg verdi, både som referanseområde og som studieområde innan forskning og undervising. Det er eit føremål å bevare verneverdiane i best mogleg tilstand, og at mangfaldet av artar og livsmiljø skal få utvikle seg mest mogleg naturleg.

Naturreservatet ble opprettet i 2016 med formål å ta vare på et større, naturprega skogområde med sjelden og sårbar natur i indre fjordstrøk. Skog er blant de eldste, mest og intakte og naturpreget i gamle Hordaland fylke. Det eksisterende verneområdet er dominert av boreonemoral blandigsskog som inneholder både gammel furuskog og ulike utforminger av rik edellauvskog og gammel fattig edellauvskog. Det er registrert både alm (VU), ask (VU) og barlind innenfor området, og flere gamle, hule eiker. Utvidelsen i øst består blant annet av en bekkekløftlokalitet. Den omfatter en relativt markert kløft som stekker seg fra fjorden og opp til 400 m.o.h. Vegetasjonen her er rik, og tresjiktet er dominert av arter som ask, alm, lind, hassel og gråor. Feltvegetasjonen er rik, og dominert av høgstaudemark. Det finnes en del gamle tre i området, dels som tidligere styva edellauvtre.

Utvidelsesområdet har naturprega skog, men også granplantefelt som er inkludert for å få til en bedre arrondering av området. Det er ønske om å fjerne disse for å reetablere naturskog.

Utvidelsen vil bidra til en bedre arrondering av eksisterende verneområde. Bekkekløfter har lav dekning innenfor eksisterende vern i Vestland. I dette tilfellet med innslag av rik edellauvskog. Utvidelsen består i tillegg av produktiv skog på til dels særs høy bonitet i lavlandet.

Inngrepsstatus:

Området inneholder enkelte granplantefelt, og det er registrert noe spredning av gran fra nærliggende plantefelt. Det ligger en gammel støl (Vikastølen) innenfor eksisterende verneområde. Det går en skogsbilvei inn i områder fra vest. Det går en sti gjennom nedre del av området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 8 høringsuttalelser til verneforslaget.

Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Språkrådet, Riksantikvaren og Statnett har avgitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget. Vannveien krysser både eksisterende verneområde og forslag om utvidelse. NVE skriver at dette er blant de mest lønnsomme vann- og vindkraftprosjektene som er gitt konsesjon, men ikke bygd ut.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) skriver at de ikke kan se at området kommer i konflikt med eksisterende eller planlagte prosjekt i transmisjonsnettet. NVE Uttaler videre at Hardanger Energi Nett eier et 11 kV-nett som grenser til område som allerede er vernet. Verneforskriften for naturreservatet har ingen regler knyttet til drift, vedlikehold og oppgradering av nettanlegg og tilhørende motorferdsel. NVE har bedt nettselskapet om å gi uttalelse til om det er behov for tilpasninger i verneforslaget eller verneforskriften for dekke behov knyttet til kraftledningen. Videre gjør NVE oppmerksom på at det er kartlagt et potensial for småkraftverk i nord-østre del av verneforslaget.

Landbruksdirektoratet har kommet med noen generelle innspill.

Norsk Bergindustri understreker i en generell uttalelse at det er viktig at verneforskriften tar hensyn til mulige, framtidige geologiske drivverdige funn som ikke er identifisert i dag. De ber derfor om at forskriften åpner for utvinning av slike forekomster og ferdsel i forbindelse med dette.

Statsforvalterens kommentarer:

Landbruksdirektoratets generelle innspill er ivaretatt i verneforskriften.

Grunneier er forelagt høringsdokumentene med informasjon om potensialet for kraftutbygging.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Åkre og Vikane som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Småkraftpotensialet i Åkreelvi beskrevet i NVE sitt innspill ligger i all hovedsak innenfor allerede eksisterende verneområde. Grunneier er kjent med potensialet for kraftutbygging i vassdraget. Kraftledningen som går i kanten av både eksisterende verneområde og langs utvidelsesforslaget ligger langs, og krysser, Tjoflotvgen. Det antas at vedlikehold og drift av denne ledningen vil gjennomføres med utgangspunkt i eksisterende vei.

Miljødirektoratet har endret formulering knyttet til beiting fra «Beiting med eit beitebelegg som ikkje skadar verneverdiane» til *Skånsam beiting* i samsvar med formuleringer brukt ved de siste vernevedtakene. Formulering i eksisterende verneforskrift er: «Beiting med beitedyr som har tradisjon i området og som ikkje er til påviseleg skade for det biologiske mangfaldet.»

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Åkre og Vikane:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Åkre og Vikane naturreservat.

2. Steinen, Bjørnafjorden kommune - Utvidelse

Nytt verneareal 676 daa, hvorav 275 daa er produktiv skog. Nytt totalareal 1 889 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å ta vare på ein gamal skog som representerer ein bestemt type natur i form av barskog, edellauvskog og vestnorsk regnskog. Det er ei målsetting å ta vare på verneverdiane i mest mogleg urørt tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Steinen naturreservat ble etablert i 2019, og består av to separate areal. Utvidelsesområdet omfatter areal som vil binde sammen disse to delområdene. Steinen ble vurdert som verneverdig i forbindelse med det endelige vernearbeidet da. Området utgjør et småkupert platå på mellom 300 og 400 meter på mest næringsfattig jord. Skogen er også derfor gammel, naturprega med mye gadd

og lite påvirket av inngrep. Furuskog dominerer, men området består også av rik edellauvskog. Denne er dominert av alm-lindeskog med innslag av blant annet ask (VU). Fra før inngår også to lokaliteter med vestnorsk regnskog. Det er registrert flere rødlistede lavarter i området, spesielt tilknyttet forekomsten av rik edellauvskog og de to regnskogslokalitetene som ligger i det eksisterende verneområdet.

Utvidelsens viktigste funksjon er å en funksjonell arrondering av området. Deler av utvidelsen omfatter areal med rik edellauvskog.

Inngrepsstatus:

Det er ingen tekniske anlegg, veier eller stier innenfor verneforslaget.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 8 høringsuttalelser til verneforslaget.

Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Språkrådet, Riksantikvaren og Statnett har avgitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat skriver at de ikke kan se at området kommer i konflikt med eksisterende eller planlagte prosjekt i transmisjonsnettet.

Landbruksdirektoratet har kommet med noen generelle innspill.

Norsk Bergindustri understreker i en generell uttalelse at det er viktig at verneforskriften tar hensyn til mulige, framtidige geologiske drivverdige funn som ikke er identifisert i dag. De ber derfor om at forskriften åpner for utvinning av slike forekomster og ferdsel i forbindelse med dette.

Statsforvalterens kommentarer:

Landbruksdirektoratets generelle innspill er ivaretatt i verneforskriften.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Steinen som i høringsforslaget.

Avgrensning

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har endret formulering knyttet til beiting fra «Beiting med beitedyr som har tradisjon i området og som ikke er til påviseleg skade for det biologiske mangfaldet.» til *Skånsam beiting* i samsvar med formuleringer brukt ved de siste vernevedtakene. Formulering i eksisterende verneforskrift er: «Skånsam beiting.»

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Steinen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Steinen naturreservat.

8.3 VESTFOLD OG TELEMARK FYLKE

Det tilrås vern av tre områder. Ett av områdene er utvidelse av eksisterende verneområde. Alle områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

Områdene har vært på separate høringer. Oversikt over høringsparter er gjengitt under hvert område.

3. Bandaksliane og Lynglifjell, Kviteseid kommune - Utvidelse

Nytt verneareal 8 191 daa, hvorav 1 750 daa er produktiv skog. Nytt totalareal 20 263 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å ta vare på et område som har særlig verdi for biologisk mangfold på grunn av sin størrelse, og som representerer en bestemt type natur i form av skogtyper som bekkekløfter, edellauvskog, boreal lauvskog og brannpåvirket barskog. Området har særskilt naturvitenskaplig verdi på grunn av fuktige skogsmiljø med blant annet en velutviklet bergveggsflora av lav og moser, samt sjeldne og truede arter bl.a. tilknyttet død ved som brannstubber. Det er en målsetning å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Eldre skog dominerer det undersøkte området, men det finnes også parti med yngre hogstklasser. Store areal består av gammel glissen furuskog, men særskilt i liser finnes det parti med tettere skog. Det er en del grov furu spredt i området, med de største konsentrasjonene i kjerneområdene. Det er en del gadd og læger av furu spredt i området og det er forholdsvis god kontinuitet i død ved. Spredte kelo-elementer av furu finnes også.

Innenfor utvidelsen er vegetasjonen forholdsvis fattig og homogen og dette kommer til uttrykk i en relativt ensartet karplanteflora. Det er likevel forholdsvis mange strukturelementer i form av gadd, læger og brannstubber, i tillegg til spredte kelo-elementer av furu. Mørk brannstubbela *Carbonicola myrmecina* (VU) ble påvist flere steder i undersøkt område. Også lys brannstubbela *C. anthracophila* (VU) og gubbeskjegg *Alectoria sarmentosa* (NT) forekommer spredt i området. Utover dette ble blanknål *Calicium denigratum* (NT), spikeskjegg *Bryoria nadvornikiana* (NT), rotnål *Microcalicium ahlneri* (NT), ospelvitkjuke *Antrodia pulvinascens* (NT) og grønnsko påvist.

Buxbaumia viridis (NT) ble påvist, samt at kelokjuke *Dichomitus squalens* (EN) ble påvist på brent furulåg nord for Sandvatn. Utover dette kan pusledraugmose *Anastrophyllum hellerianum*, skrubbenever *Lobaria scrobiculata* og lungenever *L. pulmonaria* nevnes. Det er et videre potensiale for krevende arter knyttet til kontinuitetsbærende strukturelementer. På grunn av vær og dårlige vokseforhold var det vanskelig å påvise ettårig sopp under kartleggingen av området. Totalt ble ni rødlistearter påvist under feltarbeidet.

Området oppnår høy mangeloppfyllelse på mangelnaturtyper som følge av 180 daa gammel furuskog, som vil gi høy mangeloppfyllelse i fylket. Naturtypen dekker likevel en relativt liten del av det totale verneforslaget. Området oppnår samlet sett ingen til lav mangeloppfyllelse som følge av at kun én parameter er oppfylt med høy mangeloppfyllelse.

Området ble samlet sett vurdert som regionalt verneverdig (**). Det grenser i nord mot området Bandaksliane, som ble kartlagt (under navnet Gullnes) i sammenheng med frivillig vern i 2016 og vurdert som regionalt viktig (**). Bandaksliane naturreservat ble vernet 6. desember 2019. En sammenslåing av disse områdene vil gi et storområde med totalareal på 20 263 daa.

Inngrepsstatus:

Verneforslaget gjennomskjæres av en 420 kV kraftledning i øst-vest retning. Ellers går det enkelte stier inn i sørlig del av området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Verneplanen er sendt på høring til: Berørte grunneiere, Tokke kommune, Kviteseid kommune, Vestfold, Telemark fylkeskommune Tokke skogeierlag, Tokke JFF, Kviteseid, JFF, Kviteseid skogeigarlag, Kviteseid bondelag, Kviteseid turlag, Forum for natur og friluftsliv Telemark, Grenland friluftsråd, Naturvernforbundet i Telemark, NJFF Telemark, NOF Telemark, Midt-Telemark Energi AS, Vest-Telemark Kraftlag AS, Telemark Turistforening, Telemark Orienteringskrets, Tinn Energi, Statens Vegvesen Region sør, Statskog SF Kongsberg, Skagerak Energi AS, Lede AS, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Telemark Bonde- og Småbrukarlag, Telemark Bondelag, Telemark Botaniske Forening, Telemark Sau og Geit, AVINOR AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for kulturminneforvaltning, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Institutt for biovitenskap - Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, NSB hovedadm., NTNU Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Ringve botaniske have, NTNU Vitenskapsmuseet, SABIMA, Språkrådet, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet og WWF-Norge.

Det har kommet inn fem høringsuttalelser til verneforslaget.

Riksantikvaren viser til at fylkeskommunen er regional forvaltningsmyndighet for kulturminner og har derfor ikke behandlet dette høringsforslaget.

Bane Nor har ingen merknader til verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) skriver i sitt innspill til høringen at de støtter Statsnett SF sitt innspill til oppstartsmeldingen. Der har Statnett SF merknader til at de har et kraftanlegg på 420 kV som går gjennom området. Verneområdet er foreslått lagt over det klausulerte ryddebeltet for skog/byggeforbudsbeltet til transmisjonsnettledningen til anlegget, mellom Holen og Rød transformatorstasjoner. Klausuleringsbeltet til ledningen er 40 meter bredt, 20 meter til hver side for senter av ledningen. NVE er positive til at standardbestemmelser for nettanlegg er tatt inn i verneforskriften. På den måten mener NVE at Statnetts merknader om drift, vedlikehold, oppgradering og fornyelse er ivaretatt gjennom forskriftene i § 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene. Tilsvarende mener NVE at Statnetts bemerkninger om motorisert ferdsel er ivaretatt gjennom forskriftene i § 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene. NVE ber Statsforvalteren konkretisere at arbeid med drone og helikopter, herunder landing, også gis et generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i verneforskriftens § 6 da dette er aktiviteter som ikke er i konflikt med verneformålet for skogområdet.

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) har ingen merknader til verneforslaget.

Statnett viser til sitt innspill til oppstartsmeldingen om å bl.a. få lagt inn bruk av Statnetts driftsveier i verneforskriftens § 6 om generelle unntak fra regler om ferdsel. Til høringen skriver Statsnett at Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har imøtekommet Statnetts ønske ved å få tegnet inn Statnetts driftsveier i vernekartet. Imidlertid er Statnetts driftsvei for strekningen mellom Lynglibrunan og Langemyrdalen ikke vist i kartet. Statnett ber om at det kommer frem i bestemmelser eller kart at Statnett kan bruke også denne strekningen med hjemmel i bestemmelsenes § 6 d) og e).

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren ber Miljødirektoratet vurderer NVE sitt innspill om å konkretisere at arbeid med drone og helikopter, herunder landing, også gis et generelt unntak fra ferdselsbestemmelsen i verneforskriftens § 6. Til Statnett sitt innspill om at driftsveien ikke er synlig i vernekartet, skriver Statsforvalteren at dette i tilrådingen er endret i vernekartet slik at både driftvei og skiløype er markert.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Bandaksliane og Lynglifjell som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår en mindre grensejustering sammenliknet med høringsforslaget som følge av innspill fra grunneier og noen mindre justeringer. Statsforvalteren skriver i sin tilråding at det ved Kasestjønn er tatt ut et lite areal etter grunneiers ønske. Dette medfører en liten reduksjon i vernet areal. Det er også gjort en mindre endring i vernekartet etter høring for å tydeligere vise driftsveien for Statsnett. Vernegrensen følger vannkanten mot Ånevatn og dermed høyeste vannstand på ca. 607 m.o.h. Totalt fører disse justeringene i vernegrensen til en reduksjon i vernet areal på 10 dekar.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår forskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat i samsvar med høringsforslaget og med de endringer i avgrensning som er beskrevet ovenfor.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Bandaksliane og Lynglifjell:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Bandaksliane og Lynglifjell som naturreservat.

4. Dalåsen, Hjartdal kommune

Totalareal 2 159 daa, hvorav 1 245 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å ta vare på et område som har særlig verdi for biologisk mangfold på grunn av forekomst av naturtypen kalk- og lågurtfuruskog, rik blandingsskog i låglandet, gammel låglandsbarskog med naturskogspreg og en rik og variert karplanteflora. Videre er formålet å ta vare på et område som har sjeldne og trua arter av sopp og lav.

Området som helhet er dominert av eldre skog, hovedsakelig i naturskogtilstand. Øvre del er preget av fattig gammel barskog med spredte gamle trær. Ned liene blir skogen mer produktiv, med større treslagsblanding og det er mer innslag av død ved, mest av gran, men også av furu og borealt lauv. Her er det kalkrike sesongfuktige sig og lågurtskog, og de rikere areal er preget av mosaikker med sesongfuktig tørkeutsatt høgstaudeskog med overganger til svak lynglågurtskog og lyng-/bærlynglågurtskog, med innslag av fattigere lyng- og bærlyngskog. Dalåsen huser en stor konsentrasjon av gammel låglandsbarskog med svakt naturskogspreg på store deler av arealet. Gammel naturskog av furu i dette høgdelaget er sjelden på Østlandet, særlig større sammenhengende areal.

Ferske til midlere nedbrytningsstadier dominerer, med godt nedbrutte stokker noen steder. Flere steder i de furudominerte liene står også gammel søyle-einer, som er et viktig nøkkelement for rødlista lav. Gamle furutrær finnes spredt, blant annet grov furu på om lag 50 cm i diameter og stagnerte tre på fattig mark. Noen av disse har gamle brannlyrer.

Fjorten rødlistearter er foreløpig kjent fra området, men det er et klart potensiale for flere ut ifra både rikhet (markboende sopp) og skogstrukturen. Det er påvist et nokså rikt mangfold av råtevedsopp knyttet til gran, der blant annet mindre vanlige og høgt rødlista arter som rustskinn (VU) og rosenjodskinn (EN) inngår med flere funn, i tillegg til flere mer utbredte rødlista naturskogsarter. Knyttet til død ved av furu er hornskinn (NT) og okerporekjuke funnet, også her kan flere rødlistearter inngå. På gammel einer er det påvist taiganål (VU) og trollringlav (NT).

Flekkvis finnes høge kjerneområdeverdier knyttet både til gammel granskog og gammel/kalkrik furuskog. Karakteristisk er også innslag av gammel søyleeiner, et viktig substrat for mange krevende skorpelav, samt spredte kvaliteter knyttet til død ved av borealt lauv og eldre edellauvskog. Den

rødlista naturtypen kalk- og lågurtfuruskog (VU) dekker store areal. Det er også mindre innslag av høgstaudeskog (NT).

Dalåsen dekker samlet inn flere viktige skogvernangler. I tillegg til de generelle manglene låglandsskog, biologisk gammel skog og høgbonitetsskog, dekker området flere manglende naturtyper/ansvarstyper. Den totale mangeloppyllinga ble vurdert som høg på store deler av arealet, spesielt i lisdene, i mindre grad på toppareala. Området er vurdert til nasjonalt verneverdig (***)).

Inngrepsstatus:

Det går en 145 kV kraftlinje gjennom verneforslaget i nordøst.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Verneplanen er sendt på høring til: Berørte grunneiere, Hjartdal kommune, Vestfold og Telemark fylkeskommune, Hjartdal Skogeierlag, Hjartdal bondelag, Telemark Bonde- og Småbrukarlag, Nedre Telemark Bonde- og Småbrukarlag, Telemark Bondelag, Hjartdal Elverk, Vest-Telemark Kraftlag AS, Forum for Natur og Friluftsliv Telemark, Grenland Friluftsråd, Naturvernforbundet i Telemark, NJFF Telemark, Norsk Ornitologisk forening, avd. Telemark, Midt-Telemark Energi AS, Telemark Turistforening, Telemark Orienteringskrets, Tinn Energi, Statens vegvesen Region sør, Skagerak Energi AS, Lede, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Telemark Botaniske forening og Telemark Sau og Geit. AVINOR AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for kulturminneforvaltning, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådene Landsforbund, Institutt for biovitenskap - Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, NSB hovedadm., NTNU Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Ringve botaniske have, NTNU Vitenskapsmuseet, SABIMA, Språkrådet, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF-Norge, AuCu Exploration, v/Gunnar Holen.

Det har kommet inn seks høringsuttalelser til verneforslaget:

Riksantikvaren viser til at fylkeskommunen er regional forvaltningsmyndighet for kulturminner og har derfor ikke behandlet dette høringsforslaget.

Bane NOR SF har ingen merknader til høringsforslaget.

Språkrådet har ingen merknader til navnet Dalåsen naturreservat.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har sett gjennom verneforslaget med tanke på energi- og vassdragsinteresser for eksisterende og planlagte energi- og nettanlegg, vannkraftverk, hydrologiske målestasjoner m.m. De gjør oppmerksom på at en 145 kV kraftlinje tilhørende Lede går gjennom området. De kjenner ellers ikke til at det er framtidige nettanleggplaner i området, men forutsetter at Lede uttaler seg om dette ifm. høringsrunden. NVE skriver på generelt nivå at de er

positive til at standardbestemmelsene for nettanlegg er tatt inn i verneforskriften og at de ber om at nettselskapene lokalt uttaler seg dersom standardbestemmelsene ikke dekker deres behov.

Skagerak Kraft AS bemerker i sitt høringsinnspill at Sauland Kraftverk AS har endelig konsesjon til bygging av Sauland kraftverk i Hjartdal kommune. Planene omfatter blant annet en 8,4 km lang avløpstunnel, med utløp i Heddøla ved Fosse nedstrøms Omnesfossen. Traseen for avløpstunnelen er planlagt å gå gjennom fjell under den nordlige delen av det planlagte Dalåsen naturreservatet i Hjartdal kommune. Skagerak Kraft AS kan ikke se at den planlagte avløpstunnelen vil være til hinder for etablering av et naturreservat i området, men mener hensynet til det konsesjonsgitte vannkraftverket bør ivaretas i et eventuelt vernevedtak.

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) har ingen merknader til verneforslaget i sitt høringsinnspill.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren svarer ut NVE sin uttalelse om kraftlinjen på 145 kV som går gjennom området og viser til at denne er hensyntatt i verneforskriftens § 4 bokstav j og k og § 7 bokstav f.

Om uttalen fra Skagerak Kraft AS om planlagt avløpstunnel under verneområdet, skriver Statsforvalteren i sin tilrådning at de er enige i at dette ikke vil være til hinder for etablering av verneområdet. Statsforvalteren presiserer videre at dersom avløpstunnelen ligger dypt nok, vil den trolig ikke ha innvirkning på hydrologien i området slik at den vil få konsekvenser for verneverdiene. Tunnellinngangene er planlagt på utsiden av verneforslaget og aktivitet knyttet til disse kan derfor ikke reguleres gjennom verneforskriften.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Dalåsen som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Det er forslått noen mindre justeringer av formuleringer i verneforskriften etter høring. Av betydning er:

- presisering av § 5 bokstav b. «*Utanom eksisterande stiar er sykling, riding og bruk av hest forbode.*»

Statsforvalterens tilrådning:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget som beskrevet ovenfor i forhold til høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Dalåsen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilråd vern av Dalåsen som naturreservat.

5. Verpelva, Tønsberg kommune

Totalareal 443 daa, hvorav 430 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare deler av en nasjonalt viktig ravinedal med rik edelløvskog, rik sumpskog, kildeskog og strandskog, samt gammel granskog i lavlandet, med de naturlige forekommende arter, naturtyper og økologiske prosesser. Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomster av sjeldne og trua arter og naturtyper. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle disse.

Området gis nasjonal verdi (***) verneverdi basert på naturfaglig registrering av fra området. Kartlegging ble foretatt i området i 2019 i forbindelse med kartlegging av fuktskog i Vestfold og Telemark. Området er en del av et større område (1484 dekar) som ble gitt verdi 6 dvs. nasjonalt verdifullt og svært viktig, og er blant de mest interessante almeskogsmiljøene i landet.

Området ligger i en grunn, nord – sørgående elvedal, med svake ravinedaler langs begge sider av elva. Ifølge rapporten betegnes det meste av skogen som eldre og gammel skog, men det er noe variasjon i eldre og nyere påvirkning. Høyproduktiv lavlandsskog i til dels fuktige miljøer betyr raskere omløp og at trærne raskere når biologisk høy alder (80-120 år).

Innenfor tilbudte skogareal er det registrert mange rødlistearter og flere funn over mange år. Alm (VU), ask (VU), fagervoksskinn (EN), almeskinn (VU), almebroddsopp (VU), almekullsopp (NT), kastanjestilkjuke (VU), skrukkeøre (NT), bølgejuke (NT), gul snyltejuke (VU), klosterlav (NT), svøpfellmose (VU), kjempebillebark (NT), ferskepote (EN – trolig innenfor området), knollstilkjuke (NT), eikegreinkjuke (NT), eikedynejuke (VU), fagerjuke (NT), klengekjuke (VU), rosakjøttriske (VU), bleikdoggnål (NT), bleik kraterlav (VU), svartsonekjuke (NT), svøpfellmose (VU).

Det er kartlagt naturtypen Rik edellauvskog med utforming Gråor- almeskog av svært viktig verdi (A-verdi) på 115 dekar. Av rødlista naturtyper inngår Frisk rik edellauvskog (NT) og Kildeedelløvskog (VU). Det er kartlagt naturtypen Gammel edellauvskog med utforming Gammel bøkeskog av svært viktig verdi (A- verdi) på 163 dekar. Det er kartlagt naturtypen Rik sumpskog, kildeskog og strandskog av svært viktig verdi (A – verdi) på 20,5 dekar.

Verpelva dekker inn flere skogvernangler. Hele arealet bidrar til den generelle mangelen for lavlandsskog og høyere boniteter. Området oppnår høy grad av mangelloppfyllelse for naturtypene bøkeskog, rik edelløvskog, rik sumpskog og kilde og strandskog («mangelnaturtyper» i Vestfold). Den totale mangelloppfyllelsen vurderes som høy.

Inngrepsstatus:

Det er et mindre område gjerda inn til beite for frilandsgris på gnr. 462 bnr. 1. Området grenser til dyrka mark og til fylkesvei 306. Det går to traktorveier inn i området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Verneplanen er sendt på høring til: Berørte grunneiere, Tønsberg kommune, til Vestfold og Telemark fylkeskommune, Naturvernforbundet i Tønsberg og Færder, Tønsberg og Omeqns Turistforening, Tønsberg og Omeqns JFF, Tønsberg soppforening v/Per Marstad, Tønsberg og Omeqns Botaniske Selskap v/Tore Gjelås, Forum for natur og friluftsliv i Vestfold, Naturvernforbundet i Vestfold, NJFF Vestfold, NOF Vestfold, Vestfold og Telemark orienteringskrets, Statens Vegvesen Region Sør, Norges Vassdrags- og energidirektorat Region Sør, Skagerak Energi AS, Skagerak Nett, Vestfold Bonde- og småbrukarlag, Vestfold Bondelag og Vestfold Sau og Geit, AVINOR AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for kulturminneforvaltning, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Institutt for biovitenskap - Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, NSB hovedadm., NTNU Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Ringve botaniske have, NTNU Vitenskapsmuseet, SABIMA, Språkrådet, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet og WWF-Norge.

Det har kommet inn 6 høringsuttalelser til verneforslaget.

BaneNor, Forsvarsbygg, Norges vassdrags- og energidirektorat og Direktoratet for mineralforvaltning har avgitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Vestfold og Telemark fylkeskommune skriver at det kan se ut til at verneområdet grenser helt inn til fylkeskommunen eiendom langs fv. 306 Hengsrudveien. Den foreslåtte vernebestemmelsen vil gjøre drift- og vedlikehold for denne veien utfordrende, samtidig som det legger en begrensning på en eventuell oppgradering av veien. Fylkeskommunen mener derfor at vernegrensen som minimum blir satt som minimum 15 meter fra eiendomsgrensen. Denne avstanden vil kunne gjøre det mulig å foreta felling av trær som står i fare for å falle inn over veibanen og dermed ivareta fylkeskommunens trafikksikkerhetsansvar.

Tønsberg kommune uttaler av hensyn til landbruksinteressene at det er viktig at verneforskriften åpner for en skjøtsel av kantsonen mot dyrket mark. Kommunen skriver at det er ca. 1500 m hvor reservat vil grense mot dyrket mark. Dersom ikke denne sonen kan forvaltes, vil trærne etter hvert strekke seg innover dyrket mark som igjen medfører at produktive jordbruksarealer går ut av produksjon. I § 7 er det åpnet for at grunneier kan søke om dispensasjon: Nødvendig beskjæring eller hogst av trær eller annen vegetasjon som skygger for innmark, eller hindrer maskinbruk for jordbruksdrift. Kommunen mener det hadde vært en bedre løsning at vernegrensen ble trukket 5-10 m inn i kantsonen slik at grunneierne hadde sluppet å søke dispensasjon for det som er nødvendig vedlikehold. I denne sonen kan det også ligge avskjæringsskrøfter som må vedlikeholdes om de skal ha virkning. Siden terrenget heller ned mot verneområdet er det mest realistisk er det er rørutløp fra jordbruksdrenering i kantsonen. Det er vanlig at det forekommer erosjon rundt slike, og det må være tillatt å utbedre og vedlikeholde disse. Kommunen er videre positiv til at verneforskriften § 7 åpner for uthogst av plantefelt av gran. Det er klokt å kunne ta ut verdiene av skjøttet granskog, og

plantematerialet er ofte av utenlandsk proveniens. Det er særlig i nord det er plantefelt. Tønsberg kommune uttaler videre at det er viktig at verneområdet ikke begrenser muligheten for at fv. 306 Hengsrudveien kan oppgraderes og vedlikeholdes inn i framtiden. I dag ser det ut til at verneområdet er grenser helt inn til eiendommen til fylkeskommunen. Kommunen mener dette er uklokt, da eiendomsgrensen neppe har tatt høyde for framtidige oppgraderinger. Vernegrensen bør settes minimum 15 meter fra eiendomsgrensen, og dette vil også lette drifta av veien.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren vurderer at dagens drift med frilandsgris innenfor området som uproblematisk.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Verpelva som i høringsforslaget.

Avgrensing

Det har vært behov for grensejustering langs fylkesveien for å ivareta Fylkeskommunens behov. Grunneier på gnr. 462 bnr. 1 har ønsket å innlemme noe mer skogareal nord i eiendommen, og ta ut et areal sørøst fra samme eiendom. Dette medfører blant annet at en gapahuk havner innenfor vernegrensen. Vernegrensa er videre trukket 3-4 meter fra jordekanter. Samlet sett har dette ført til en reduksjon av totalarealet for det foreslåtte verneområdet med 2 dekar.

Verneforskrift

Det er foreslått enkelte endringer i forskriften etter høring. Endringene omfatter vegetasjonsrydding rundt gapahuk, samt vedlikehold og vegetasjonsrydding for fylkesvei 306.

Følgende er tatt inn i verneforskriftens § 4 som generelle unntak:

- i) Vegetasjonsrydding og skjøtsel i en sone på 15 meter rundt gapahuk på gnr./bnr. 462/1.*
- j) Nødvendig beskæring eller felling av trær og annen vegetasjon som kan utgjøre en fare langs fv. 306, Hengsrudveien.*
- k) Nødvendig vedlikehold, reparasjon av skader på vei og vegoppbygging av fv. 306, Hengsrudveien.*

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og vernekart som beskrevet ovenfor i forhold til høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Fv. 306 Hengsrudveien ligger utenfor verneområdet, og vedlikehold og andre tiltak på veien reguleres ikke av verneforskriften. Miljødirektoratet tilrår derfor en endring i den foreslåtte bestemmelsen om vedlikehold mv. av veien, slik at verneforskriften åpner for at det kan gis tillatelse til nødvendige tiltak innenfor grensen for naturreservatet for vedlikehold av fylkesveien. Dette vil også omfatte nødvendig beskæring eller felling av trær eller annen vegetasjon som kan utgjøre en sikkerhetsrisiko langs veien. I tråd med praksis i andre verneområder vil slike tiltak være søknadspliktige. Miljødirektoratet foreslår følgende formulering i verneforskriftens § 7:

- i) nødvendige tiltak innenfor naturreservatet for vedlikehold av fv. 306 Hengsrudveien, herunder nødvendig beskæring eller felling av trær og annen vegetasjon som kan utgjøre en sikkerhetsrisiko langs veien*

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Verpelva:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Verpelva som naturreservat.

8.4 VIKEN FYLKE

Det tilrås vern av tre områder. Ett av områdene er utvidelse av eksisterende verneområde. Alle områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

Områdene har vært ut i tre ulike høringspakker, men alle områdene er sendt til: Arbeids- og sosialdepartementet, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådenes Landsforbund, Jernbanedirektoratet, Hafslund nett, Hallingdal kraftnett AS, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Fjellstyresamband, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norgesnett AS, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Vedlegg til Statsforvalterens tilrådning til Miljødirektoratet om vern av 5 skogområder i Viken Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, Norskog, NTNU Fakultet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Ringve botaniske have, NTNU Vitenskapsmuseet, NVE, Oljedirektoratet, Riksantikvaren, SABIMA, Skiforeningen, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Statskog v/ Kjetil Syrstad, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet, WWF-Norge

Såta er i tillegg sendt til: Akershus Bondelag, Akershus Idrettskrets, Akershus og Oslo orienteringskrets, Akershus Skikrets, Akershus sau og geit, Aurskog-Høland kommune, Brattbakken – Nesodden alpinsenter, Buskerud Bonde- og Småbrukarlag v/ Kjetil Jørstad, Buskerud Bondelag, Buskerud botaniske forening, Buskerud Natur og Ungdom, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, Bærum jeger- og fiskerforening, DNT Oslo og Omegn, DNT Nesodden Turlag, Ellen Johanne Lerberg, Elvia AS, Flå kommune, Forum for natur og friluftsliv - Akershus, Forum for natur og friluftsliv – Nesodden, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Forum for natur og friluftsliv – Oppland, Glitre Energi Nett, Hallingdal kraftnett, Innlandet fylkeskommune, Jevnaker

kommune, Lørenskog kommune, Mangenfjellet Turlag, Nannestad kommune, Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet på Nesodden v/ Jakob Fjellanger, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Nesodden kommune, Nesodden sykkelklubb, NOF Buskerud, NOF Oppland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, Norges Orienteringsforbund, Norgesnett AS, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Ornitologisk forening Oslo og Akershus, Norskog v/ Erling Bergsaker, NVE, NVE Region Øst, Oslo og Akershus Bonde- og Småbrukarlag v/ Svein Kåre Eggbø, Oslo og Omland Friluftsråd, Oslomarkas Fiskeadministrasjon, Ringerike kommune, Ringerikskraft nett, Skiforeningen, Statens Vegvesen Region Sør, Statens Vegvesen Region Øst, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Viken fylkeskommune, Viken Skog, Viken Skog SA v/ Svein Ekanger, Atle Vedde og Elling Tryterud, Østmarkas Venner.

Kiærmarka er i tillegg sendt til: Berørte grunneiere, Akershus Bondelag, Akershus og Oslo Orienteringskrets, Akershus Skikrets, Akershus sau og geit, Birdlife Oslo og Akershus, Buskerud Bonde- og Småbrukarlag v/Kjetil Jørstad, Buskerud Bondelag, Buskerud botaniske forening, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud ornitologiske forening, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, DNT Drammen og omegn, DNT Indre Østfold, DNT Oslo og Omeqn, Elvia AS, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Forum for Natur og friluftsliv – Østfold, Forum for Natur og friluftsliv – Akershus, Glommens og Laagens Brukseierforening, Hafslund Eco Vannkraft AS, Indre Østfold kommune, Indre Østfold sopp og nyttevekstforening, Interessegruppa Mer Villmark Nå, Nannestad turlag DNT, Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Naturvernforbundet i Østfold, Nannestad kommune, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Østfold, Norsk Ornitologisk Forening Østfold, Norsk Ornitologisk forening Oslo og Akershus, NVE Region Øst, NVE Region Sør, Oslo og Akershus Bonde- og Småbrukarlag v/ Svein Kåre Eggbø, Oslo og Omland Friluftsråd, Rakkestad kommune, Sarpsborg idrettsråd, Sarpsborg kommune, Statens Vegvesen, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Trollskogen naturbarnehage, Varteig historielag, Viken Idrettskrets, Viken fylkeskommune, Viken Idrettskrets, Viken Natur og Ungdom, Viken Skog, Østfold bonde- og småbrukerlag, Østfold Botaniske Forening, Østfold Entomologiske Forening, Østfold O-krets, Østfold bondelag, Øvre Eiker kommune, Øvre Eiker Nett.

Hurdalsdeltaet er i tillegg sendt til: Akershus Bondelag, Akershus og Oslo orienteringskrets, Akershus Skikrets, Akershus sau og geit, Buskerud Bonde- og Småbrukarlag v/ Kjetil Jørstad, Buskerud Bondelag, Buskerud botaniske forening, Buskerud Natur og Ungdom, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, Buskerud sopp- og nyttevekstforening, DNT Drammen og omegn, DNT Hadeland, DNT Indre Østfold, DNT Oslo og Omeqn, DNT Vansjø, Elvia AS, Flå bondelag, Flå kommune, Flå sankelag, Flå turlag, Fortidsminneforeningen i Hallingdal, Forum for natur og friluftsliv - Akershus, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Forum for natur og friluftsliv – Oppland, Forum for natur og friluftsliv – Østfold, Glommen Mjøsen Skog v/ Lars, Ole Rundfloen, Glitre Energi Nett, Hadeland O-lag, Hallingdal kraftnett, Haga Idrettsforening, Helen Østbye, Hole jaktforening, Hole kommune, Hole historielag, Hurdal hele året, Hurdal Idrettslag, Hurdal Jeger- og Fiskerforening, Hurdal kommune, Hurdal olag, Hurdal paintballklubb, Hurdal rideklubb, Hurdal turlag, IL Flåværingen, IL Hole CK, IL Holeværingen, Indre Østfold kommune, Interessegruppa Mer Villmark Nå, Krokskogen sykkelklubb, Lunner kommune, Moss kommune, Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Naturvernforbundet i Østfold, Nes historielag, Nes Fjellheim Løypelag, Nes jakt- og fiskeforening, Nes Nordmark Friluftslag, Nes Østmark Sti & løypeforening, Nesbyen idrettslag, Nesbyen kommune, Nesbyen Røde kors, NOF Buskerud, NOF Oppland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Østfold, Norges Orienteringsforbund, Norgesnett AS, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, NOTS Bærum, Norsk Ornitologisk forening Oslo og Akershus, Norsk Ornitologisk Forening Østfold, Norskog v/ Erling

Bergsaker, Øyvind Sørhuus, NVE Region Øst, Oslo og Akershus Bonde- og Småbrukarlag v/ Svein Kåre Eggbø, Oslo og Omland Friluftsråd, Oslomarkas Fiskeadministrasjon, Ringerike klatreklubb, Ringerike O-lag, Ringerikskraft nett, Romerike sopp- og nyttevekstforening, Skiforeningen, Statens Vegvesen Region Øst, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Viken fylkeskommune, Viken Idrettskrets, Viken Skog, Viken Skog SA v/ Svein Ekanger, Per Fladby, Elling Tryterud, Østfold bonde- og småbrukerlag, Østfold bondelag, Østfold Botaniske Forening, Østfold Entomologiske Forening, Østfold O-krets, Østmarkas Venner, Ål IL Orientering.

6. Såta, Ringerike og Flå kommuner

Totalareal 17 017 daa, hvorav 11 131 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare en bestemt type natur i form av et stort, høyereliggende ås-platå og lisider med eldre skog som er representativ for høyereliggende skog i denne regionen. Videre er formålet å verne et område som har betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for sårbare arter og er viktig for arter som er avhengig av store arealer eldre skog. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget for Såta ligger mellom Krøderen og Strømsoddbygda. Verneverdiene er særlig knyttet til at dette er et storområde (over 10 km²), og det er vurdert som regionalt verneverdig. Området er dominert av gammelskog som ikke har vært flathogd, men omfattende gjennomhogd i tidligere tider. Furu er dominerende treslag på mye av arealet. Skogen er eldre, men har i begrenset grad rukket å utvikle seg til gammel naturskog. Det er imidlertid flere mindre kjerneområder der granskogen har velutviklet naturskogstruktur, de fleste av disse har relativt rik lågurtskog og et middels rikt arts mangfold. Verneforslaget har kvalitet som storområde, og det har viktig verdi som et større område med gammelskog som er lite påvirket av nyere inngrep.

Inngrepsstatus:

Det er tre hytter innenfor verneforslaget, Tranetjernhytta, Klemtjernhytta og ei lita hytte på 312/9 sør i området. Klemtjernhytta er ei tømmerkoie som er registrert som kulturminne. En skogsbilvei kommer inn fra øst like nord for Milebråttatjern og ender inne i verneforslaget. Det er også flere traktorveier i området. Det blir kjørt opp ei skiløype fra Strømsoddbygda til Svarttjern som krysser verneforslaget. I NGU sine databaser for mineralressurser og grus og pukk er det ikke registrert forekomster innenfor verneforslaget.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 7 høringsuttalelser til verneforslaget.

Forsvarsbygg, Direktoratet for mineralforvaltning og BaneNor har kommet med uttalelse i høringen, men har ikke hatt kommentarer til verneforslaget.

Norsk Orientering gjør oppmerksom på Norsk Friluftsliv sitt brev til Miljødirektoratet 22. april 2020 med forslag til endringer i forskriftsmal for naturreservater. Inntil verneprosess og forskriftsmal er justert i henhold til disse anbefalingene, ber Norsk Orientering om at alle verneprosesser stoppes.

Naturvernforbundet i Buskerud støtter ikke at arealet lengst vest med yngre skog inkluderes. Det gjelder ung og mindre produktiv skog, og de mener restaureringstiden er for lang og avstanden til

utvidelsen av Haverstingen for lang for artsutveksling mellom disse områdene. Mener at kvota på 10% som Stortinget har vedtatt bør fylles med verneverdig skog.

Statnett påpeker at det foreslåtte verneområdene grenser inntil til det klausulerte ryddebeltet for skog/byggeforbudsbelte til 420 kV – transmisjonsnettledningen Usta - Ådal, og 420 kV - transmisjonsnettledningen Ådal - Frogner. Klausuleringsbeltet til begge ledningene er 40 meter bredt, 20 meter til hver side for senter av ledningen. Statnett har konsesjon til å eie, drifte og vedlikeholde transmisjonsnettledningen, samt å rydde skog, herunder nødvendig felling av trær i skrått sideterreng utenfor ryddebeltet av hensyn til forsyningssikkerheten til ledningen. Statnett ga innspill oppstartsmeldingen og ba om at vernegrensene måtte trekkes utenfor ledningenes skogryddebelte. Det er vanskelig å se på vernekartet om dette er tatt til følge. En ber om at Statsforvalteren forsikrer seg om at grensene justeres. Statnett ga videre merknader til oppstartsvareselet når det gjaldt motorisert ferdsel i tilknytning til drift og vedlikehold i de foreslåtte verneområdene Såta. Statnett har senere fått avklart at det innenfor disse foreslåtte verneområdene under normale omstendigheter og ved normal drift og vedlikehold ikke er behov for motorisert ferdsel. Statnett ber om at drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet tas inn i forskriftens § 4 (generelle unntak fra vernebestemmelsene) og at nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg tas inn i § 6 (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene). Ved bruk av motorisert transport etter § 6 skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

Norges vassdrags- og energidirektorat støtter Statnett og ber Statsforvalteren ta inn unntaksbestemmelsene for drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet.

Statsforvalterens kommentarer:

Navn

Fylkesmannen tilrår navnet Såta som i høringsforslaget.

Avgrensing

Avgrensinga for området er vesentlig endret etter Statsforvalterens forrige tilråding av området. Hele arealet på gnr/bnr. 2/1,3 i Flå er trukket ut av verneforslaget, dette utgjør nesten 2000 dekar. På gnr/bnr. 146/1 i Ringerike er det trukket ut noe areal av skogbruksmessige hensyn, og på 312/3 er det tatt inn noe nytt areal. På en ny eiendom, gnr/bnr. 146/2 i Ringerike, er det inkludert en kantsone langs en bekk.

Verneforskrift

I § 2 er lista over berørte gnr/bnr. oppdatert etter grenseendring. I forhandlingene kom det et ønske om å ta inn muligheten for uttak av ved til hytter i reservatet. Det ligger tre hytter innenfor verneforslaget. Det er fra før åpnet for å rydde vegetasjon inntil 2 dekar rundt hyttene, men da det er til dels glissen skog, ønsker hytteeierne mulighet for å kunne hogge ved også utenfor dette arealet. Statsforvalteren har forståelse for ønsket og tilrår å ta inn muligheten for dispensasjon i forskriften § 7.

Statsforvalteren foreslår følgende endringer i forskriften:

- Nytt punkt § 4 k: Drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg inntil verneområdet.

- Nytt punkt § 6 d: Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.
- Nytt punkt § 7 g: Uttak av ved til bruk i hytter i verneområdet

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat endringer i verneforskrift og vernekart som beskrevet i forhold til høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Såta:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Såta som naturreservat.

7. Kiærmarka, Rakkestad kommune

Totalareal 58 daa, hvorav 54 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område med særlig betydning for biologisk mangfold knyttet til forekomst av rike skogtyper som gammel lavlandblandingsskog, flommarksskog og gjengroende kulturmark med hassel. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget er et godt arrondert, men lite område. Det består av en bekkedal med en nordvendt og en sørvendt lise, et lite og flatt parti ved bekkeutløpet og bratte lisider ned mot Glomma. Det er nylig foretatt hogst sør i undersøkelsesområdet. Det har medført store vindfall også innenfor verneforslaget. Dette har bidratt med ny død ved, men også gjort det fuktige skogmiljøet nærmest bekken tørrere og mer påvirket av uttørking fra sol og vind. Mesteparteten av området er urørt av nye inngrep. Det er flere grantrær som er over 100 år innenfor området, men trolig få som er eldre enn 150 år. Området er høyproduktivt, slik at trærne blir biologisk gamle raskere enn på lavere boniteter. Deler av området har vært betydelig mer åpent tidligere, dels i form av tresatt kulturmark. Området er grandominert, men det er betydelig innslag av flere boreale lauvtrær og edellauvtrær. Det er også god variasjon i vegetasjonstyper, med svak lågurt-, lågurt-, storbregne- og høgstaudeskog i tillegg til flommarksskog og åpen flommark. Det er få funn av sjeldne og rødlistede arter i området, men det er potensial for flere arter knyttet til død ved i høyproduktiv granskog.

Området oppfyller mangler knyttet til gammel blandingsskog i lavlandet. På grunn av områdets størrelse gis området kun middels mangeloppfyllelse for temaet. Stort sett hele området består av lavereliggende og høyproduktiv skog, en tredel av skogen er vurdert som biologisk gammelskog. Området er vurdert å høyt restaurerings- og utviklingspotensial.

Inngrepsstatus:

Området grenser til dyrket mark. I forbindelse med fremtidig hogst på gnr./bnr. 210/7 og 211/3 kan det være nødvendig å berøre søndre hjørne av verneforslaget for komme fram i terrenget, inn på gnr./bnr. 210/6, og fram til velteplass ved Skattebølveien. Grunneier av 210/7 og 211/3 vil kunne ha båt plass og vinteropplagring for en småbåt ved strandlinja i verneforslaget.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 8 høringsuttalelser til verneforslaget.

BaneNor, Statnett, Forsvarsbygg og Statens vegvesen har uttalt seg, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) gjør oppmerksom på at Elvia AS har områdekonsesjon i de foreslåtte verneområdene. Så langt NVE kjenner til er det ingen planer knyttet til nettanlegg i områdene. NVE er fornøyd med at både Elvia AS og Statnett SF er inkludert i adresselisten. Disse må også uttale seg om vern vil være i konflikt med eksisterende og fremtidige nettanleggsplaner.

Elvia uttaler at de ikke har anlegg som blir berørt.

Språkrådet/Stedsnavntjenesten skriver at i høringen ble det foreslått å bruke Kullebunddalen som navn på verneområdet. Språkrådet viser til deres tilråding ved varsel om oppstart; eierfastsatte skrivemåter skal ikke brukes i navn på andre navneobjekter. Språkrådet tilrår at skrivemåten av naturreservatet må bli Kølabbondalen.

Statsforvalterens kommentarer:

Navn

I høringen ble området omtalt som Kullebunddalen. Språkrådet viste til at Kullebund er en eierfastsatt skrivemåte og tilrådet å skrive navnet som Kølabbondalen. Grunneierne i området viser til at gårdsnavnet Kullebund, som dalen har sitt navn etter, ikke har noen sammenheng med kølmiler og kølbrenning. Navnet har sammenheng med terrengformasjonen på innmarka på eiendommen – opprinnelig kuler, men omskrevet til kuller. Grunneierne ønsker ikke å gå videre med Kullebund eller Kølabbonn, og nytt forslag til navn på området har falt på Kiærmarka. Dette er et lokalt navn som har vært brukt i dette området. Siden navnevalg ikke har vært på formell høring hos stedsnavntjenesten, tas det forbehold om eventuelle endringer i skrivemåten av navnet på verneområdet.

Statsforvalteren oppfordrer Stedsnavntjenesten til å kommentere navneforslaget direkte til Miljødirektoratet

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i

samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har mottatt brev fra Språkrådet datert 17.8.2022. Språkrådet skriver her at Kiærmarka ikke er registrert i Sentralt stedsnavnregister. Navnet er ikke i samsvar med norske rettskrivingsprinsipper, men Språkrådet skriver at siden navnet har bakgrunn i et slektsnavn, og ikke et lokalt stedsnavn, må skrivemåten Kiærmarka kunne godtas. Språkrådet har dermed ingen innvending mot det nye navneforslaget.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Kiærmarka:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Kiærmarka som naturreservat.

8. Hurdalselvdeltaet, Hurdal kommune

Nytt verneareal 94 daa, hvorav 74 daa er produktiv skog. Nytt totalareal 467 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område med myr og innlandsdelta med dets biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer og arter, og områdets naturlige økologiske prosesser. Området innehar typiske landskapselementer for elvedelta, som våtmark, flomdammer, og kroksjøer, i tillegg til områder med mudderbanker og rik bar- og lauvskog. Området har særskilt betydning for det biologiske mangfoldet som hekke- og oppvekstområde for fugl, og som leveområde for hjortedyr og bever. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget er en mindre utvidelse av eksisterende Hurdalselvdeltaet naturreservat. Utvidelsen inkluderer skogområder nord og vest for eksisterende verneområde, samt landskapselementer i forbindelse med elveløpet øst for dagens vernegrense, nord for Åsand. Landskapet i Hurdalselvdeltaet er preget av et karakteristisk innlandsdelta med særpreget vegetasjon. Rikstarrsump dominerer i deltaet, men det finnes også noe storstarrsump og elvesnellevegetasjon. I randen av deltaet er det sumpbarskog. I sørvest er vegetasjonen mer lik myr i utforming. Den foreslåtte grenseendringen vil gi en bedre dekning av deltaarealet, og en mer naturlig avgrensning. Området som foreslås innlemmet består av skog av varierende alder. I nord er den preget av nyere tids hogst, men jordsmonnet er godt og har ført til god tilvekst av blandingsskog med forekomst av flomskogsmark. Dette gir den unge skogen stort potensiale for restaurering gjennom områdets frie utvikling. I vest består tilbudsområdet av bar- og blandingsskog mellom dagens vernegrense og nærliggende jordbruksareal. Skogen er i god kontinuitet med den som allerede er vernet i dag, og er naturlig å inkludere i naturreservatet. I øst vil en utvidelse fange opp flomdammer og mudderbanker langs elva, med forekomster av sjeldne kransalger og pusleplanter. Deltaet er en viktig raste- og

hekkeplass for trekkfugl, og flere rødlistede fuglearter er registrert i området. Hurdalselvdeltaet er også et viktig funksjonsområde for bever, rådyr, og elg.

Inngrepsstatus:

Langs dagens grense i vest går en kraftlinje, som vil falle innenfor reservatet. Det beites på flekker med innmark innenfor den foreslåtte vernegrensen. Hurdal kommune planlegger en tursti som går langs elva nord for verneområdet, og som kan grense mot vernegrensen. Området innenfor naturreservatet er ellers lite brukt til friluftsliv, men det er høyere bruksintensitet på sjøen både sommer- og vinterstid like utenfor vernegrensen. Statsforvalteren foreslår forbud mot bålbrekking, da det er ønskelig at død ved skal bli liggende i reservatet og utvikle seg naturlig. Området passerer regelmessig av småbåter på elva, men dagens forskrift har fastsatt fartsgrense på 5 knop. Det er ett automatisk fredet kulturminne innenfor eksisterende vernegrense – en fangstgrop fra jernalderen. Det er ingen automatisk fredete kulturminner eller andre kulturhistoriske verdier i utvidelsesområdet.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 8 høringsuttalelser til verneforslaget.

Forsvarsbygg registrerte at de generelle unntakene fra ferdselsbestemmelsene inkludert hensynet til militær operativ virksomhet i alle forskrifter og at unntak om avgang og landing med Forsvarets luftfartøyer er tatt med i nye verneforskrifter. De hadde ingen videre merknader til høringen.

Norsk Orientering anmoder om at orientering tillates i verneområdene og viser til Norsk Friluftsliv sitt brev til Miljødirektoratet med forslag til endringer i forskriftsmal.

Riksantikvaren ville minne om at Fylkeskommunen er høringspart for kulturhistoriske interesser i slike saker. Riksantikvaren behandler ikke saken.

Statnett hadde ingen merknader til høringen.

Norges Televisjon (NTV) skrev at det på daværende tidspunkt ikke var mulig å si noe om hvorvidt det blir forstyrrelser for fjernsynsseere som følge av verving av skog i de nevnte områdene. NTV hadde fått tilbakemelding fra Telenor Norge om at det ikke var stor sannsynlighet for forstyrrelser av TV-signalene.

Naturvernforbundet i Oslo og Viken (NOA) støtter utvidelsesforslaget. Språkrådet hadde ingen merknader jf. deres tilrådning datert 15.04.2021.

Norges vassdrag og energidirektorat (NVE) informerte om at Elvia AS som områdekonsesjoner har den 22 kV distribusjonslinje i foreslått verneområde, og er positive til at unntak for drift og vedlikehold i §4 og motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold og akutt utfall i § 6 og 7 er inkludert i verneforskriften. De ber også om å ta inn unntaksbestemmelsen for oppgradering og fornyelse i § 4 ettersom denne bestemmelsen er en del av standardbestemmelser som sikrer nødvendig drift, vedlikehold og oppgradering av energi og kraftanlegg.

Viken fylkeskommune informerte om at deler av det nåværende og foreslåtte utvidede arealet for naturreservatet overlapper med det statlig sikra friluftslivsområde Åsanden. De mener derfor at forskriften må ta høyde for aktiviteter og tilrettelegging som er naturlig på Åsanden. De mener det bør gjøres unntak i det statlig sikrede området for tilrettelegging, samt tradisjonelle friluftaktiviteter, skoleutflukter og aktiviteter for institusjoner i området. De foreslår også å endre av begrepet «seilbrett» til «vindbaserte vannsportaktiviteter». De er 23 klar over at forskrifter til

verneområder må legges til grunn og har forrang for hva som tillates i Statlig sikra friluftslivsområder, men forskriftene kan allikevel opplyse om at naturreservatet har en del som også forvaltes etter annen forskrift og forvaltningsplan.

Statsforvalterens kommentarer:

Det nåværende og foreslåtte utvidelsesarealet som overlapper med det statlig sikra friluftsområdet på Åsanden er vurdert til ikke å komme i konflikt med friluftsimteresser. Det aller meste av arealet som berøres er åpent vann eller sterkt flomutsatte mudderbanker hvor tilretteleggingstiltak ikke er aktuelt. Områder nær badestranden og med infrastruktur for friluftslivet er utelatt fra verneforslaget.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Hurdalselvdeltaet som i høringsforslaget.

Avgrensing

Etter høringen er det gjort endringer i avgrensning. I øst ved Åsand er noe areal nord for badestranden og den meanderende armen på eiendom 19/11, 19/126 og 19/116 er tatt ut av verneforslaget. Ca. 10 dekar fordelt på eiendom 18/2, 18/21 og 18/1 er tatt ut i nord-vest. I det sørvestre hjørnet er en bygning grenset ut. Det er i tillegg rettet opp feil i dagens vernegrense som følge av upresis opptegning i gammelt vernekart, som senere er blitt digitalisert.

Verneforskrift

Verneforskriften for Hurdalselvdeltaet oppdateres i tråd med ny mal for verneforskrifter.

Bestemmelsen om oppgradering og fornyelse er lagt til under §4 bokstav f.

Endring fra «seilbrett» til «vindbaserte vannaktiviteter» er lagt til i § 5 bokstav a.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift og vernekart i som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Hurdalselvdeltaet:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern utvidelse av Hurdalselvdeltaet naturreservat.

8.5 TRØNDELAG FYLKE

Det tilrås vern av 6 områder. To av områdene er utvidelse av eksisterende verneområder. Utvidelsen av Gråura naturreservat omfatter også areal i Møre og Romsdal fylke. Alle områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

Områdene har vært på felles høring. Hølbekkdalen og Litjhaugen har vært på to ulike høringer. Høringene er sendt til følgende parter: Berørte grunneiere og naboegrunneiere, Trøndelag fylkeskommune, Namsos kommune, Høylandet kommune, Lierne kommune, Flatanger kommune, Inderøy kommune, Levanger kommune, Indre Fosen kommune, Åfjord kommune, Rennebu kommune, Oppdal kommune, Sunndal kommune, Heim kommune, Stjørdal kommune, Meråker kommune, Årjel Njaarke sjite, Fovsen sjite, Låarte sjite, Låarte sjite, Tjåehkere sjite, Saanti sjite, Gasken Laante sjite, Plankonsulenten for Nord-Trøndelag Reinbeiteområde, Sametinget, Forum for natur og friluftsliv, KS-Trøndelag, Trøndelag Natur og Ungdom, Naturvernforbundet i Trøndelag, Norges JFF, Sør-Trøndelag, Norges JFF, Nord-Trøndelag, NHO Trøndelag, Norsk Botanisk Forening Trøndelagsavd., Norsk Ornitologisk Forening, avd. Trøndelag, NTNU Fakultet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Vitenskapsmuseet, Sør-Trøndelag bonde- og småbrukarlag, Nord-Trøndelag Bonde og Småbrukarlag, Trøndelag Bondelag, NTE nett AS v/Bolsøy, NTE Energi, Sør-Trøndelag Orienteringskrets, Nord-Trøndelag Orienteringskrets, Sør-Trøndelag Røde Kors, Skogselskapet i Trøndelag, Telenor ASA, Trondheimsregionens friluftsråd, Tensio TS AS, Nettselskapet AS, Tensio TN AS, Tensio OEV AS, Småkraft AS, Statens vegvesen Region midt, WWF-Midt-Norge, 138 Luftving, Syklistenes landsforening i Trondheim, Norsk organisasjon for terrengsykling, Nord-Trøndelag Turistforening, Trondhjems Turistforening, Nord Universitet, Trøndelag Idrettskrets.

Sentrale høringsparter: AVINOR AS, Biologisk institutt, Universitetet i Oslo, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Kjemisk Forbund, Kommunal- og regionaldepartementet, Kommunenes sentralforbund, Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, NIBIO, Norges Bondelag, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Fjellstyresamband, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges handikapforbund, Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Luftsportforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges Skogeierforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norske Reindriftsamers landsforbund, Norsk Biologforening, Norsk Bergindustri, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Naturhistorisk museum, Norsk Industri, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Orkideforening, v/Steinar Samsing Myhre, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Zoologisk Forening, Oljedirektoratet, Norske Samers Riksforbund, Reindriftsforvaltningen i Alta, Riksantikvaren, SABIMA, Samenes landsforbund, Språkrådet Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Stedsnavntjenesten for Midt-Norge, Universitetet for miljø- og biovitenskap, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF – Norge, 138 Luftving.

Området Gråura er i tillegg sendt til følgende parter i Møre og Romsdal: Grunneier, Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune, Norges Jeger- og Fiskerforbund Møre og Romsdal, Møre og Romsdal Bonde- og småbrukarlag, Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal, Møre og Romsdal sau og geit, Sunndal Energi Nett AS.

Samiske interesser / reindrift

Sametinget ga tilbakemelding til oppstarten at det ikke var behov for konsultasjon på det stadiet i prosessen og ville vurdere behov for konsultasjoner senere.

Følgende forhold er av avgjørende betydning for Sametinget for at det kan gis tilslutning til verneforslagene i samiske områder:

1. Formålet med vernet må også være å sikre grunnlaget for samisk kultur, herunder reindrift i reindriftsområder.
2. Generelt unntak for bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med utøvelse av reindrift
3. Generelt unntak for skjæring av skohøy, uttak av ris til gammer og uttak av materialer til duodji/tradisjonell samisk husflid
4. Generelt unntak for reindriftas nødvendige uttak for brensel og for vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr
  - Flerårslige dispensasjonstillatelser for terrengkjøretøy på barmark og helikopter ved utøvelse av reindrift.
  - Bestemmelser om at samiske interesser skal ivaretas ved etablering av forvaltningsordninger.

Sametinget ber om at Statsforvalteren avklarer med berørte reinbeitedistrikt og ev. andre berørte samiske interesseorganisasjoner om behovet for konsultasjoner. I sin endelige uttalelse skriver Sametinget at det begynner å bli mange verneområder i Trøndelag, og understreket behovet for en god og smidig forvaltning som ivaretar de samiske interessene, og som gjør at reindriften kan gjennomføres uten hindringer. Sametinget påpeker at dronebruk forekommer i reindriften. Droner er ikke nevnt i forskriftene, og forutsetter at man finner løsninger som ivaretar reindriftens behov for dronebruk.

Årjel Njaarke reinbeitedistrikt anfører i uttalelse at i henhold til ILO 169. art.14, SP 27 og FNs urfolksdeklarasjon av september 2007, betyr at vern ikke begrenser de samiske rettigheter, men er et vern mot ødeleggelse av naturmangfold forårsaket av kommersielle interesser. Vern skal ikke være til hinder for reindrift, og ved eventuell motstrid skal de folkerettslige bestemmelser vedrørende urfolksretten være gjeldende. Eventuelle begrensninger skal erstattes etter rettslig skjønn.

Distriktets erfaring er at vern øker trafikk i områdene, både av turister, forvaltningsmyndighet og SNO, spesielt på vinter. Dette kan under gitte omstendigheter være uheldig, og de ber om orientering når slikt inntreffer.

De samiske retter bygger på alders tids bruk og sedvane, stadfestet av høyesterett. Distriktet imøteser et forvaltningsregime som legger avgjørende vekt på dette. Regelverket med forskrifter er i utgangspunktet en inngripen i den samiske retten til utnyttelsen av sine beiteområder. På denne bakgrunn kan distriktet ikke søke dispensasjon for sin drift basert på alders tids bruk og sedvane. På disse betingelser stiller distriktet seg positiv til et verneområde. 5 av 6 sidaandeler i distriktet står bak denne uttalelsen.

Årjel Njaarke anfører i konsultasjon, at vern på den ene siden kan ivareta reindriftens ressursgrunnlag, men at vern ikke skal begrense de samiske rettigheter, og ved eventuell motstrid skal de folkerettslige bestemmelser vedrørende urfolksretten gjelde. Reindriften kan ikke forholde seg til et nettverk av ulike forskrifter. Distriktet er i ferd med å utvikle distriktsplan, men påpeker at distriktsplan også iblant har blitt brukt imot dem, blant annet fordi reindriftskart ikke er fullstendige. Uansett type leiekjøring, til hytter eller i næring, så bør det være dokumentasjon.

Mads Kappfjell, Årjel Njaarke reinbeitedistrikt, melder på vegne av sin sidaandel, at vern av naturområder er sammenfallende interesser med reindriften, da det ligger i sakens natur at det er av interesse å bevare beitegrunnlaget og det opprinnelige landskapet. Reindrift er en naturbasert næring, som i utgangspunktet reguleres av reinens nedarvede vandringsmønster. Store ytre

påvirkninger i form av vann- og vindkraft, veibygging, hytter og motorferdsel legger beslag på og begrenser beitelandet. Reindriften presses også av rovdyr. Det er bra at formålsparagrafen omfatte bevaring av det samiske naturgrunnlaget, og at vernet dermed anerkjenner og tar hensyn til reindriftens bruk. De foreslåtte verneområder er brukt reindriften i uminnelige tider på en ansvarlig måte, noe som muliggjør at det kan sikres unik skognatur gjennom varig vern. Gammelskog er viktig for reindrift

Distriktet er delt i to driftsgrupper, og det er ikke fastsatt offentlige grenser mellom gruppene. Områdene beskrives ut fra hans oppfatning om hva som er deres beiteområder.

Kappfjell ber om at det i vernebestemmelsene må tas hensyn til reindriftens behov for en trygg og ansvarsfull drift. Det er en prinsipiell holdning at alle unntak i § 7 flyttes til § 4 og § 6, som direkte unntak. Det er unaturlig at deler av den tradisjonelle reindriften skal være søknadspliktig. Drone brukes en del, og bør inntas som unntak, hvis forvaltningen mener det er nødvendig for å bruke drone.

Fovsen sijte, sørgruppen, anfører i konsultasjon at distriktet er presset av inngrep og mister areal hvert år. Vern er derfor i utgangspunktet positivt, idet reindriftens ressursgrunnlag blir ivaretatt. På den andre siden må ikke vern bli til hinder for reindriften. Bruk av drone bør være tillatt. Prinsipielt bør alle unntakspunkt i § 7 flyttes til §4 og § 6 som direkte unntak.

Statsforvalterens kommentar:

Reindriften er en vesentlig bruksinteresse i disse områdene, og er grunnlaget for samisk kultur. Sametinget ber om smidig og god forvaltning mht. samiske interesser, og påpeker problematikken med mange og forskjellige forskrifter, herunder ønske om samordning av forskrifter. Det samme er jevnlig påpekt av samiske distrikt.

Statsforvalteren legger til grunn og forutsetter at opprettelse av- og forvaltning av områdene ikke skal gi reindriften reduserte forutsetninger for rasjonell reindrift i sine distrikt og ikke skal være til hinder for at reindrift skal kunne utøves som tidligere, også bekreftet i foredrag til statsråd desember 2015. Dette innebærer en forvaltning innenfor verneforskriftene i tråd med dette. Reindrift er en del av samisk kultur og foregår i praksis ute hele året, med en rekke praktiske driftsvurderinger som må tas der og da. Det er mange verneområder, store og små, i samiske driftsområder.

Spørsmålet da er å etablere en struktur (areal, forskrift m/foredrag, samt forvaltningsplan) som på den ene siden ivaretar sårbar biologi og samtidig ivaretar reindriften med forutsigelige forvaltningsrammer. Et vernevedtak består av areal (grense) og forskrift, samtidig som foredraget til statsråd legger føringer for forvaltningen. Forvaltningsplan skal utdype hvordan området skal forvaltes og gi forutsigbarhet for brukerne. Statsforvalteren mener at oppbygging av forskrift jf. tilrådommen, sammen med forvaltningsplan kombinert med reindriftens beskrivelser i distriktsplan og bruksregler, legger grunnlag for dette.

Samiske interesser er ut fra tidligere drøftinger og prosess tatt inn i høringsutkastet hva angår § 1 formålsparagrafen, § 4 om uttak til samisk sløyd mv, § 6 om motorisert ferdsel på snødekt mark, § 7 vedrørende div. forhold, og § 11 om at samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres. Forholdet mellom unntak plassert i § 4 (direkte unntak) og i § 7 (etter søknad), kan være noe forskjellig ut fra størrelse og sårbarhet i områder, gitt at større områder har robusthet i forhold til ordinær samisk virksomhet.

Forslagene som har vært på høring berører areal i 6 reinbeitedistrikt/sijte. Statsforvalteren viser til protokoller fra konsultasjoner og de øvrige anmerkninger fra distriktene.

Uttak av virke

Ved- og virkesretten er beskrevet i reindriftsloven som bl.a. uttak av bjørk, busker, einer, vidjer, selvtørrede bartrær (m.v.). For de større områder er samisk uttak av ved, samt materiell for vedlikehold av lovlig oppsatte gjerder, som i vedtaket av juni 2021, lagt til § 4, som direkte unntak, jf. uttalelse fra Sametinget. Statsforvalteren understreker at dette gjelder uttak av brensel for bruk på stedet, ikke vedhogst for å frakte vekk fra området, samt at virke ikke skal tas i kjerneområder, vist i forvaltningsplan. Kjerneområder er konkrete områder med spesielle verdier, avgrenset i høringsrapporter, og registreres som naturtypeområder i naturbase. Dette er dermed kjent kunnskap. Det betyr at uttak av ved, utenom situasjonsbetingede bål, stort sett har aktualitet der reindriften har gjeterhytter.

Størrelsen på de foreslåtte nye områder varierer mye, fra ca. 41 til 4404 daa. Områdene har derfor ulik robusthet i forhold til uttak av ved og virke. Statsforvalteren har gjennom flere år gjennomført omfattende befaringer i kandidatområder for vern, og har god oversikt over situasjonen i områdene på vernetidspunktet. Reingjerder finnes så å si ikke og helt sporadisk i få områder. Behov for ved og virke til vedlikehold av anlegg er ikke stort. Med områder av noen størrelse, og hvor disse forholdene er vurdert konkret, anser Statsforvalteren det lite problematisk å ha dette punktet i § 4, med henvisning til forvaltningsplan. Statsforvalteren vurderer fortsatt dette som det praktisk fornuftige, både for forvaltningen og for reindriften i området. Sametinget har bedt om at unntaket gjelder alle områder. Statsforvalteren kan ikke anbefale åpning for generell vedhogst i områder som er små. Statsforvalteren antar også, at når områder er små, så er virke for vedhogst lett tilgjengelig nært det aktuelle område.

Et distrikt har anført at tørr gran må komme inn under unntaksbestemmelsene, da de spesielt bruker slike til ved. I reindriften unntak for ved, så gjelder det for bjørk og småvirke. Statsforvalteren anfører at det i verneområdene står ganske få selvtørrede grantrær, men at disse har funksjon for biodiversiteten i området. Systematisk søk etter disse for ved, er derfor uheldig for naturverdiene, og Statsforvalteren anbefaler ikke at dette tillates, og at rammen for ved fortsatt er bjørk.

Midlertidige gjerder

Med hensyn til midlertidige gjerder, så hender det at reindriftstøverne på vinterføre setter opp midlertidige gjerder basert på medbrakt materiell. Statsforvalteren vurderer at slike gjerder faller utenfor forskriften og ikke trengs å omsøkes. Et distrikt har i konsultasjon påpekt at det hender at midlertidig gjerde spontant må settes opp også på barmark, og at dette er situasjoner det ikke kan konkret søkes om i forkant.

Barmarkskjøring

Når det gjelder barmarkskjøring, så kan og vil dette sette vesentlige terrengspor. Mange befaringer gjennomført av Statsforvalteren indikerer imidlertid at dette ikke er noe omfattende problem i skogverneområdene i Trøndelag i forbindelse med reindrift, men spor forekommer (både av reindrift og storvilttransport). Vesentlige spor finnes i disse områdene først og fremst på faste ferdselsleier til og fra boplasser og samlingsplasser. I annen forbindelse (trolig elgjakt), er det observert områder med omfattende spor. Potensialet for spor og terrengskader ved barmarkskjøring er generelt sett betydelig. Enkelte steder er geonett prøvd for å etablere fast underlag, med en viss - men ulik suksess. Omfanget av barmarkskjøring i reindrift begrenser seg også, på grunn av tidsbruk, omkostninger og variert/kupert terreng.

Barmarkskjøringen skal beskrives i distriktsplanen/m bruksregler, jf. reindriftslovens § 62. Videre skal motorferdsel på barmark etter reindriftslovens § 23 begrenses mest mulig, og fortrinnsvis foregå etter faste traseer, samt at § 23 også henviser til forskrifter i verneområder. Reindriften er for øvrig ikke statisk, og motorisert transport må foretas i forhold til hvor reinen oppholder seg, og det kan variere ut fra ulike forhold, vær-situasjon, beitesituasjon, forstyrrelser mv.

Sametinget påpeker at barmarkskjøring bør behandles samlet for alle skogverneområder i et distrikt, slik at distriktene slipper å søke på mange områder.

Statsforvalteren forholder seg til at barmarkskjøring bør være innenfor regulering, dvs. § 7, men på en slik måte at dette kan håndteres på flerårsbasis ut fra beskrivelser i distriktsplanen/bruksregler, jf. reindriftslovens krav. Hvis en distriktsplan da gjenspeiler kravene i reindriftsloven i beskrivelse av barmarkskjøring, så kan den legges til grunn også for verneområdeforvaltningen, via forvaltningsplan. Det kan være forskjell på områder med hensyn til sårbarhet for kjøring, men ut fra rasjonalitet vil nok kjøring overveiende legges til område med bærekraft. Det betyr at distriktsplanen direkte kan legges til grunn for forvaltning av barmarkskjøringen, og et grunnlag for at verneområder kan behandles mest mulig samlet.

Flyttleier

Flyttleier er tegnet inn på reindriftskart, men av veldig varierende bredde fra, 30 -300 meter og opp til flere hundre meter. Dette ut fra terrengets beskaffenhet, vegetasjon og hvordan reinen beveger seg i terrenget. Videre så vil rein også bevege seg i terreng utenom de inntegnede flyttleier, bl.a. avhengig av vær og føre. Reindriften er videre ikke statisk, og det hender at reindriftsutøvere må ta beslutninger der og da, f.eks. å fjerne litt vegetasjon i en kjøre- eller driftstrase, enten det gjelder vindfall som sperrer i en trase, eller at man rydder noen kvister eller småvirke. Enkelte steder kan det være ryddet (eksisterende) gater i vegetasjon, men det forekommer i veldig liten utstrekning, og ofte trekker reinen gjennom glissen tresatt mark. Ryddebehovet kan være fra å vedlikeholde gater, til forefallende fjerne litt vegetasjon, flytte på vindfall som sperrer i et flyttområde. Dette temaet egner seg i større områder best å handtere gjennom § 4 og nærmere beskrivelse i forvaltningsplan, mens når det gjelder vindfall legges det i § 4, som i siste vedtak, for alle områder. Når det gjelder små mengder kvist/småvirke så kan det uansett vurderes å gå under terskel for forskrift.

Droner.

Bruk av droner er påpekt fra flere distrikt. Dette er i visse situasjoner et nyttig hjelpemiddel, og distrikter anfører at droner kan være med og begrense barmarkskjøring. De stiller spørsmål om droner og forskrift.

Statsforvalteren anfører at bruk av droner og modellfly likestilles. Så hvis droner eller modellfly ikke er omtalt i forskrift, så kan bruk av droner i utgangspunktet anses som lovlig. Droner kan imidlertid ikke brukes slik at dyr, hi- og reirplasser blir utsatt for unødige forstyrrelser, jf. § 3 b.

Samordning av forskrifter

Det er mange verneområder i flere distrikt og verneforskrifter med ulik alder og utforming. Det kan være betydelig forskjell på en forskrift fra førstegangs skogfredning og vedtak som fattes nå. Videre så foregår ofte også noen justering av punkt ved de enkelte års vedtak. Disse endringer har overveiende vært til reindriften «fordel». I tilfeller hvor «gamle» verneområder utvides, så «oppdateres» vanligvis også forskriften, men det pågår ikke noe generelt arbeid for harmonisering av forskrifter. Distriktene uttrykker generelt at det har vanskelig for å forholde seg til et nettverk av forskrifter. Felles forvaltningsplan for ulike verneområder vil kunne være en løsning for å behjelpe på dette forholdet.

Forvaltningsplan

For verneforslagene som ligger i reinbeitedistrikt så skal det, i hvert fall for områder av litt størrelse, etter § 10 lages forvaltningsplan. Dette er et viktig instrument i forholdet mellom reindrift og verneforvaltningen. Forvaltningsplanen vil også være et instrument for smidig forvaltning, som Sametinget etterlyser.

Oppsummering

Reindrift presses av en rekke arealinngrep og forstyrrelser (hytter, hogst, vindkraft og skogsveier). Urørt beiteland, uforstyrret beiting og gammelskog er viktig for reindriften. Vern vil sikre arealgrunnlaget for reindrift i de områder som vernes. Flere reinbeitedistrikt nevner at arealvern også er et vern av deres ressursgrunnlag, og er derfor positiv til vern.

På den andre siden så mener distriktene at all reindriftsvirksomhet i medhold av reindriftsloven bør ha direkte unntak i forskriftene. Det er således ikke enighet med reinbeitedistriktene om de unntakspunkter som er lagt til § 7, samt uttak av selvtørrede grantrær til ved i forhold til ett distrikt. Det er ikke full enighet med Sametinget om fordeling av unntakspunkter mellom § 4 og § 7.

I forskriftsforslagene er det samiske naturgrunnlaget med i formålsparagrafen (§1), og samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres. Statsforvalteren legger til grunn at reindriften skal kunne foregå rasjonelt på vanlig måte i de aktuelle områder, og distriktsplaner/bruksregler i utgangspunktet kan være en basis i forhold til barmarksferdsel. Et vern ut fra slike forutsetninger vil ikke redusere, men styrke og sikre arealgrunnlaget for reindrift. Statsforvalteren tilrår verneforslagene, med noe ulike tilpasninger i de større og i de små områdene.

9. Gråura, Sunndal kommune (Møre og Romsdal) og Oppdal kommune - Utvidelse

Nytt verneareal 2 000 daa (1 682 daa i Oppdal og 318 daa i Sunndal), hvorav 512 daa er produktiv skog. Nytt totalareal 3 995 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å verne et område som representerer en bestemt type natur i form av ei stor elvekløft med stor variasjon i skogtyper og med forekomster av urskogspreget ospeskog og annen urskogspreget skog. Videre er formålet å verne et område som har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for mange truede, sjeldne og sårbare arter knyttet til mange organismegrupper. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Gråura er en stor og bratt elvekløft med boreal lauvskog som ligger vest i Oppdal kommune, og øst i Sunndal kommune. Utvidelsesområdene består av to delområder som ligger på begge sider av elva Driva, vest for eksisterende Gråura naturreservat. Området strekker seg fra 220 moh. til 590 moh. befinner seg i sørboreal og mellomboreal vegetasjonssone.

Gråura har et stort mangfold av naturtyper, fra tørre, kontinentalt pregede furuskoger, fuktige løvskogstyper, varmekjære almeskoger, til kalkskog. De kanskje største verdiene er likevel knyttet til den gamle boreale lauvskogen, der Gråura har noe av den tilsynelatende minst påvirkede ospeskogen som er kjent fra sørboreal sone i Norge. Området er kartlagt som naturtype bekkekløft og bergvegg. I særlig de vestlige delene er det mest løvtrær med bjørk som hyppigste treslag, mye osp og innslag av rogn, hegg, selje og gråor. I østlige deler er det mer furu.

Mye av skogen i Gråura kan karakteriseres som gammel naturskog. Langs ytterkantene forekommer partier med yngre kulturskog, mens det i bratte, tungt tilgjengelige partier står tilsynelatende lite påvirket skog med urskogspreget. Det er mye gammel løvskog (stedvis ospedominans) med generelt høyt innslag av grov gadd og grove læger i alle nedbrytningsfaser. Mye av skogen kan regnes som kontinuitetsskog, men gamle furustubber vitner om noe uttak av furu.

Utvidelsesområdene utgjør deler av et stort område som inneholder noen av de høyeste konsentrasjonene av rødlistearter som er påvist i kløftmiljøer i Norge. Gråura har et stort mangfold av naturtyper, fra tørre, kontinentalt pregede furuskoger, fuktige løvskogstyper, varmekjære

almeskoger, til kalkskog. De kanskje største verdiene er likevel knyttet til den gamle boreale lauvskogen, der Gråura har noe av den tilsynelatende minst påvirkede ospeskogen som er kjent fra sørboreal sone i Norge. Et stort antall trua og nær trua arter er påvist i Gråura. En del av disse er påvist i tilbudsområdet. Området vil bidra til oppfylling av flere mangler ved skogvernet, blant annet gammel boreal lauvskog. Dagens reservat er på 2150 dekar. Utvidelsesområdene vil styrke verdien av Gråura naturreservat.

Sammen med eksisterende reservat vurderes området å ha nasjonal til internasjonal verdi. Området vil bidra til oppfylling av flere mangler ved skogvernet, blant annet gammel boreal lauvskog.

Inngrepsstatus:

Det går en ledningstrase fra Riksvei 70 over hele elvekløften til Holberget. Det er kartlagt et kraftutbyggingspotensiale på ca. 14 GWh i Driva nær området i Sunndal, fordelt på to lokaliteter. En tidligere utbyggingssøknad i Sunndal ble avslått i 2015.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 15 høringsuttalelser til verneforslaget.

Møre og Romsdal fylkeskommune har ikke merknader til verneforslaget.

NTNU Vitenskapsmuseet stiller seg i hovedsak positiv til verneforslaget, som vil sikre viktige naturverdier i Trøndelag, men kommenterer at forslaget til utvidelse av Gråura naturreservat har en svært uheldig arrondering. Dette er likevel til en forbedring av arronderingen til et svært oppstykket naturreservat og vil gi et mer helhetlig verneområde. Videre kommenteres det at verneforslaget vil bidra til å sikre et område med svært store naturverdier, med en utvidelse nedstrøms den vestligste biten av det eksisterende naturreservatet. NTNU Vitenskapsmuseet ser på forslaget som et steg på veien til å få et sammenhengende verneområde, og oppfordrer sterkt naturforvaltningen til å jobbe videre med det som mål.

Oppdal kommune er positiv til verneforslaget og understreker at det er positivt at det skjer gjennom frivillig vern.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) skriver i sitt høringsinnspill at det per i dag er registrert to lønnsomme småkraftpotensial i tilknytning til verneforslaget. En tidligere søknad om å bygge ut Svorunden kraftverk ved Gråura ble i 2015 avslått pga. negative virkninger for landskap og biologisk mangfold. Ut fra tidligere avslag anser NVE det som lite sannsynlig at småkraftpotensialet her vil komme i konflikt med et vern. NVE ber på generelt grunnlag om at standardbestemmelser tas inn i verneforskriften der nettanlegg ligger nær verneforslaget, dvs. med formuleringen «....kraftanlegg i og inntil området».

Direktoratet for mineralforvaltning med bergmesteren for Svalbard (DMF) ber om at eventuelle konsekvenser for drift og framtidig utvidelse av uttaket ved Sliper Steinbrudd framkommer i verneforslaget. DMF viser også til at steinbruddet ligger ved det eksisterende naturreservatet, og ikke utvidelsen.

Trøndelag fylkeskommune skriver at det ikke virker å være store konflikter knyttet til verneforslaget. I høringsinnspillet understrekes det imidlertid at Fylkesutvalget i Trøndelag fylkeskommune i prinsippet er imot ordningen om frivillig vern av skog, og at det er viktig at man i den videre verneprosess har en helhetlig tilnærming, der både verneformål og bærekraftig produksjon ivaretas. I tilknytning til Gråura naturreservat anbefaler fylkeskommunen, med bakgrunn i store kulturmiljøverdier, at kulturmiljø og kulturminner omtales i verneforskriften, jf.

naturmangfoldlovens §§ 33 f og 37 tredje ledd. Videre anbefaler fylkeskommunen at alle verneforskrifter oppdateres med følgende ordlyd, under spesifiserte dispensasjonsbestemmelser: «Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til istandsetting, vedlikehold, skjøtsel og nødvendig dokumentasjon av kulturminner».

Naturvernforbundet i Trøndelag skriver i sitt høringsinnspill at det er stort behov for mer vern av skog i Trøndelag, og fremhever følgende natur som særlig viktig: Boreal regnskog og vern på høy/svært høy bonitet i nedre del av mellomboreal og sørboreal sone, skog på kalkgrunn, raviner, bekkekløfter, gammel sumpskog, gammel produktiv skog og større sammenhengende områder som kan fungere som økologiske soner. Naturvernforbundet skriver også at frivillig vern har bidratt til ivaretagelse av mange viktige områder, og gitt bedre forhold mellom skogeiere og miljøforvaltning.

Nettselskapet har ingen merknader til verneforslaget, men skriver at de har anleggs- og områdekonsesjon i deler av Indre Fosen, Rennebu, Oppdal, Heim, Orkland og Ørland kommuner.

Tensio TN har ingen merknader til foreslått utvidelse av Gråura naturreservat.

Statens vegvesen har ingen merknader til verneforslaget.

Forsvarsbygg har ingen merknader til verneforslaget, men ber om at det i forskrift til de enkelte verneplaner inntas nødvendige unntaksbestemmelser som ivaretar hensynet til militær operativ virksomhet. De ber også om at det særskilte unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy medtas i forskrift slik at også hensynet til militær luftoperativ virksomhet ivaretas.

Statnett har ikke transmisjonsanlegg eller planer som blir berørt av verneforslaget.

Riksantikvaren viser til Trøndelag fylkeskommune som høringspart for kulturminneinteresser, og behandler ikke saken.

Kartverket har ingen merknader til verneforslaget.

Språkrådet har ingen merknader til navnet Gråura naturreservat.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren er enig med NTNU Vitenskapsmuseet i at forslaget til utvidelse bedrer arronderingen av eksisterende Gråura naturreservat. Statsforvalteren kan videre bekrefte at Sliper steinbrudd ligger rett ved eksisterende naturreservat, og ved den foreslåtte utvidelsen.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Gråura som i høringsforslaget.

Avgrensning

Det tilrås en mindre grensejustering sammenliknet med høringsforslaget som følge av innspill fra grunneier. Dette medfører en liten reduksjon i arealet på verneforslaget. Endringen gjelder unntak av to arealer med gammel beitemark nord i verneforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår forskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat i samsvar med høringsforslaget og med de endringer i avgrensning som er beskrevet ovenfor.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Gråura:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Gråura naturreservat.

10. Julestraumen, Lierne kommune

Totalareal 123 daa, hvorav 116 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av gammel skog under naturlig dynamikk, herunder sumpskog. Området har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for en rekke sjeldne, sårbare og truede arter knyttet til disse naturtyper. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Skogen er overveiende eldre skog av gran, med trær i alder over 200 år, samt noe gammel osp. Det er lite dødved i området. Området har typisk skogstruktur for sjeldne arter som hjelmragg og taigabendellav, som begge lever på tørre kvistkranser på svært gammel gran, på fuktige og skyggefulle steder. Området foreslås vernet nettopp på grunn av dette. Noe sumpskog finnes også.

Naturtyper og arter på rødliste i området: Gammel skog under naturlig dynamikk med truede arter som hjelmragg (CR), taigabendellav (EN).

Området dekker opp følgende mangler og prioriteringer i skogvernet: Skog med sjeldne og truede arter, fuktige skogtyper – sumpskog.

Inngrepsstatus:

Det er ingen tekniske inngrep innenfor verneforslaget, men området grenser til et anlegg for landbasert fiskeoppdrett. Det er ingen veier eller stier innenfor området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 3 høringsuttalelser til verneforslaget.

Kartverket og Språkrådet skriver at navnet på området bør være *Julestraumen*. Storflyen naturreservat kan være et alternativt navn, da området dekker den ene elvebredden av Iona Storflyen.

Tensio TN skriver at de har nettanlegg knyttet til området, og ber om at det tas hensyn til dette. Anlegget i dette tilfellet ligger ikke innenfor det foreslåtte verneområdet, men på deler av tilgrensende eiendommer.

Statsforvalterens kommentarer:

Området ligger i Låarte reinbeitedistrikt, men helt i utkanten og er vurdert som marginalt. Distriktet har ikke reagert på henvendelse om eventuell konsultasjon. Det vises for øvrig til de generelle merknadene knyttet til reindrifta.

Navn

Statsforvalteren tilrår å endre navnet fra Juletrømmen til *Julestraumen* i samsvar med innspill.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Med hensyn til kraftledning og -anlegg, så ligger disse i betydelig avstand fra det foreslåtte verneområdet. Det er derfor ikke behov for å ta inn dispensasjonsbestemmelser knyttet til dette i verneforskriften.

Tilråding Julestraumen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Julestraumen som naturreservat.

11. Folldalen og Lonskogen, Høylandet kommune - Utvidelse

Nytt areal 2 428 daa, hvorav 848 daa er produktiv skog. Nytt totalareal 15 113 daa.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et variert område med gammel og lite påvirket skog, som med sin variasjon i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser har særlig betydning for biologisk mangfold. Videre er formålet å bevare truet og sårbar natur som særlig rike skogtyper, edellauvskog, boreal regnskog, skog med kalkpreg, slåttemyr, særlig gammel furuskog og gammel granskog under naturlig dynamikk, samt arter typiske for disse naturtypene. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig i urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Verneforslaget er en utvidelse av eksisterende Folldalen naturreservat. Utvidelsesområdet preges av rike skogtyper, bra med dødvved og kalkinnslag. Kalk indikeres både gjennom krevende arter som taggbregne, som karstformer, tydelig kalkberg i bekker, samt kilder. Det er flere slåttemyrer i området, uten at alle er registrert nærmere. Området forsterker vernet av Folldalen naturreservat, hvor det fra før er registrert høgstaudeskog, alm, bekkekløft, boreal regnskog og kalkinnslag. Som en del av Folldalen er verdi vurdert som regional - nasjonal. Verdi for området alene er i rapport fra 2008 vurdert til lokal, men oppvurderes til regional etter befaring i 2021 – blant annet basert på kalkinnslag i området.

Naturtyper på rødliste i området: Høgstaudeskog (NT), slåttemyrer.

Utvidelsen dekker opp følgende mangler og prioriteringer i skogvernet: Høgstaudeskog, skoger på kalkholdig grunn.

Inngrepsstatus:

Det er ingen tekniske inngrep i området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 4 høringsuttalelser til verneforslaget.

Kartverket og Språkrådet skriver i sin høringsuttalelse at navnet bør være *Lonskogen* og ikke Lonaskogen som i høringsforslaget.

Åarjel Njaarke reinbeitedistrikt anfører i uttalelse og konsultasjon at i henhold til ILO 169. art.14, SP 27 og FNs urfolksdeklarasjon av september 2007, betyr det at vern ikke begrenser de samiske rettigheter, men er et vern mot ødeleggelse av naturmangfold forårsaket av kommersielle interesser. Vern skal ikke være til hinder for reindrift, og ved eventuell motstrid skal de folkerettslige bestemmelser vedrørende urfolksretten være gjeldende. Eventuelle begrensninger skal erstattes etter rettslig skjønn. Distriktet er i ferd med å utvikle distriktsplan, men påpeker at distriktsplan også iblant har blitt brukt imot dem, blant annet fordi reindriftskart ikke er fullstendige. Distriktets erfaring er at vern øker trafikk i områdene, både av turister, forvaltningsmyndighet og SNO, spesielt på vinter. Dette kan under gitte omstendigheter være uheldig, og de ber om orientering når slikt inntreffer. De samiske retter bygger på alders tids bruk og sedvane, stadfestet av høyesterett. Distriktet imøteser et forvaltningsregime som legger avgjørende vekt på dette. Regelverket med forskrifter er i utgangspunktet en inngripen i den samiske retten til utnyttelsen av sine beiteområder. På denne bakgrunn kan distriktet ikke søke dispensasjon for sin drift basert på alders tids bruk og sedvane. Vern kan ivareta reindriften ressursgrunnlag mot arealinngrep. På disse betingelser stiller distriktet seg positiv til et verneområde. 5 av 6 sidaandeler i distriktet står bak denne uttalelsen.

Mads Kappfjell, Åarjel Njaarke reinbeitedistrikt, melder på vegne av sin sidaandel, at vern av naturområder er sammenfallende interesser med reindriften, da det ligger i sakens natur at det er av interesse å bevare beitegrunnlaget og det opprinnelige landskapet. Reindrift er en naturbasert næring, som i utgangspunktet reguleres av reinens nedarvede vandringsmønster. Store ytre påvirkninger i form av vann- og vindkraft, vegbygging, hytter og motorferdsel legger beslag på og begrenser beitelandet. Reindriften presses også av rovdyr. Det er bra at formålsparagrafen omfatte bevaring av det samiske naturgrunnlaget, og at vernet dermed anerkjenner og tar hensyn til reindriften bruk. De foreslåtte verneområder er brukt reindriften i uminnelige tider på en ansvarlig måte, noe som muliggjør at det kan sikres unik skognatur gjennom varig vern. Gammelskog er viktig

for reindrift. Distriktet er delt i to driftsgrupper, og det er ikke fastsatt offentlige grenser mellom gruppene. Områdene beskrives ut fra hans oppfatning om hva som er deres beiteområder. For Lonskogen anfører han at området bukes som beite fra vår til seinhøst, og at bruk av motoriserte kjøretøy må påregnes. Det må i vernebestemmelsene tas hensyn til reindriftens behov for en trygg og ansvarsfull drift. Det er en prinsipiell holdning at alle unntak i § 7 flyttes til § 4 og § 6, som direkte unntak. Det er unaturlig at deler av den tradisjonelle reindriften skal være søknadspliktig. Drone brukes en del, og bør tas inn som unntak, hvis forvaltningen mener det er nødvendig for å bruke drone.

Statsforvalterens kommentarer:

Navn

Statsforvalteren tilrår å endre navnet fra Folldalen og Lonskogen til *Folldalen og Lonskogen* i samsvar med innspill.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mål uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Folldalen og Lonskogen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Folldalen som Folldalen og Lonskogen naturreservat.

12. Hølbekkdalen og Litjhaugdalen, Namsos kommune

Totalareal 773 daa, hvorav 512 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av gammel og lite påvirket skog og spesielt boreal regnskog. Området har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for en sjeldne og sårbare arter knyttet til denne naturtypen. Det

er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Området er boreal regnskog knyttet til to parallelle dalganger, Hølbekkdalen/Trolldalen og Litjhaugdalen. Området er bra arrondert, og har rike lobarionsamfunn. Truede og sårbare arter som bl.a gullprikkklav (VU), kystdoggnål (NT) og rotnål (NT) er funnet. Skogen er i alder 120 – 160 år, samt noen mindre bestand av yngre skog. Området har flere småtopografiske nisjer, som gir variasjon. Området inngår i et nettverk av boreal regnskog i distriktet, bl.a nærliggende Engan - Liabogen.

Velarrondert område med fuktig klima og boreal regnskog, som inngår i et nettverk av boreal-regnskogområder i distriktet.

Inngrepsstatus:

Det er ingen tekniske inngrep innenfor området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området har vært på høring både i 2020 og i 2022 (med utvidet areal). Det refereres til begge høringsrundene under. Det har kommet inn høringsuttalelser fra 19 ulike parter til verneforslaget. Noen har gitt uttale i begge høringsrundene.

Sametinget skriver (2020 og 2022) til oppstart at det ikke må konsulteres på dette stadium i prosessen og vil vurdere behov for konsultasjoner senere.

Følgende forhold er av avgjørende betydning for Sametinget for at det kan gis tilslutning til verneforslagene i samiske områder:

- Formålet med vernet må også være å sikre grunnlaget for samisk kultur, herunder reindrift i reindriftsområder.
- Generelt unntak for bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med utøvelse av reindrift.
- Generelt unntak for skjæring av skohøy, uttak av ris til gammer og uttak av materialer til duodji/tradisjonell samisk husflid.
- Generelt unntak for reindriftas nødvendige uttak for brensel og for vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr.
- Flerårige dispensasjonstillatelser for terrengkjøretøy på barmark og helikopter ved utøvelse av reindrift.
- Bestemmelser om at samiske interesser skal ivaretas ved etablering av forvaltningsordninger.

Sametinget vil komme med detaljerte innspill i forbindelse med høring, og nevner at det er avklart at det skal være mulig å ta ut rilkuler fra bjørk i skogverneområder. Sametinget ber om at Fylkesmannen i Nord-Trøndelag avklarer med berørte reinbeitedistrikt og evt. andre berørte samiske interesseorganisasjoner om behovet for konsultasjoner.

Sametinget anfører at det nå begynner å bli mange skogvernområder og andre verneområder i Trøndelag. Det understrekes viktigheten av en god og smidig forvaltning som ivaretar de samiske interessen på en god måte jf. avtale mellom Sametinget og Miljøverndepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder § 6.

I sin endelige uttalelse 2020 har Sametinget en merknad i tillegg. Det går ut på formuleringen «... *uttak skal ikke foretas i kjerneområder vist i forvaltningsplan*», og gjelder for uttak av bjørk og småvirke for brensel på stedet og for vedlikehold av reingjerder og annet reindriftsutstyr.

Sametinget anfører et det ikke er heldig at man henviser til på vernetidspunktet udefinerte områder og ber om at denne formulering tas ut.

I separatuttalelse til forslaget om Hølbekkdalen – Litjhaugdalen i 2022 anfører Sametinget at de ikke ber om konsultasjoner med Statsforvalteren om forslag om vern av Hølbekkdalen - Litjhaugdalen i Namsos kommune. Sametinget anfører videre at det begynner nå å bli mange skogvernområder og andre verneområder i Trøndelag. Vi understreker derfor viktigheten av en god og smidig forvaltning som ivaretar de samiske interessene på en god måte, og som gjør at reindriften i området kan gjennomføres uten hindringer.

Åarjel Njaarke reinbeitedistrikt anfører i uttalelse (2020) at i henhold til ILO 169. art.14, SP 27 og FNs urfolksdeklarasjon av september 2007, betyr at vern ikke begrenser de samiske rettigheter, men er et vern mot ødeleggelse av naturmangfold forårsaket av kommersielle interesser. Vern skal ikke være til hinder for reindrift, og ved eventuell motstrid skal de folkerettslige bestemmelser vedrørende urfolksretten være gjeldende. Eventuelle begrensninger skal erstattes etter rettslig skjønn. Distriktets erfaring er at vern øker trafikk i områdene, både av turister, forvaltningsmyndighet og SNO, spesielt på vinter. Dette kan under gitte omstendigheter være uheldig, og de ber om orientering når slikt inntreffer. De samiske retter bygger på alders tids bruk og sedvane, stadfestet av høyesterett. Distriktet imøteser et forvaltningsregime som legger avgjørende vekt på dette. Distriktet kan ikke søke dispensasjon for sin drift basert på alders tids bruk og sedvane. På disse betingelser stiller distriktet seg positiv til et verneområde. 5 av 6 sidaandeler i distriktet står bak denne uttalelsen.

Mads Kappfjell, Åarjel Njaarke reinbeitedistrikt, melder (2020) på vegne av sin sidaandel at det er bra at formålsparagrafen omfatte bevaring av det samiske naturgrunnlaget, og at vernet dermed anerkjenner og tar hensyn til reindriftens bruk. De foreslåtte verneområder er brukt reindriften i uminnelige tider på en ansvarlig måte, noe som muliggjør at det kan sikres unik skognatur gjennom varig vern. Han påpeker følgende om Trollaldalen: Området ligger innenfor et mye brukt vinterbeite. Rydding og av eksisterende stier og kjøretraseer må påregnes.

Åarjel-Njaarke siite anfører i konsultasjoner av 2020 og 2022 at med henvisning til ILO-konvensjonen, så skal ikke vern begrense de samiske rettigheter og utøves fritt i forhold til verneforskrifter. De viser også til kapittel 2.2 i reindriftsregnskapet Rapport 6/2016 fra Landbruksdirektoratet og anfører dette som et vedlegg til protokollen. Distriktet anfører videre at de er presset av mange inngrep og forstyrrelser, og at vern på den måten også ivaretar reindriftens ressursgrunnlag. Hølbekkdalen-Litjhaugdalen benyttes vinter/vår.

Nord-Trøndelag Orienteringskrets er i utgangspunktet positiv til skogvern, men at en utvidelse av dette kan påvirke deres aktivitetsmuligheter. Skogen er orienteringsidrettens arena, og områder over hele fylket er kartlagt og benyttes til trening og konkurranser. Områdene blir jevnlig utvidet. Det er ikke mange av de foreslåtte områder (2022) som brukes som o-terreng i dag, men noen er det. Vi ønsker fortsatt å kunne bruke de aktuelle områdene for postplassering i trening, enkel klubb- og kretskonkurranser, samt turorientering. Arena og startområder vil kunne bli lagt utenom verneområder. De påpeker videre at Frol orientering har sendt inn uttalelse knyttet til sitt aktivitetsområde, noe som kretsen støtter.

Naturvernforbundet skriver at mange verdifulle områder har blitt vernet gjennom frivillig vern, og at dette har vært med på å skape et bedre forhold mellom skogeiere og miljøforvaltning. Frivillig vern bør derfor fortsette. Men naturvernforbundet mener også at det er svært viktig med ordinære verneprosesser, for å fange opp de mest verdifulle områdene. Spesielt må områder på statsgrunn og

statsallmenning prioriteres. Naturvernforbundet påpeker videre at verdifulle lavlandsskoger bør prioriteres.

Trøndelag Idrettskrets uttaler at det er av stor betydning for folkehelsen at vernestatus ikke er til hinder for tradisjonell bruk sommer og vinter, både med hensyn til preparering av skiløyper med maskinutstyr og skånsom rydding av løyper på sommers tid. Videre i forhold til trimløyper/merkede stier og traseer for almen ferdsel og turgåing. Forutsetning er at all aktivitet og tilrettelegging skjer skånsomt og at ikke gjøres inngrep som er irreversible.

Fylkesutvalget i Trøndelag fylkeskommune skriver i to uttalelser (2020 og 2022) at de er i prinsippet imot ordningen om frivillig vern av skog, men støtter målsetting om å redusere risikoen for tap av biologisk mangfold. Vern av skog bør baseres på faglige vurderinger opp mot FNs bærekraftsmål nr. 15 skog. I den aktuelle situasjon knyttet til utfordringer og forpliktelser i forhold til klima og bærekraftsmål 13 klima, burde ressursene i den aktuelle situasjonen omprioriteres til å stimulere økt produksjon og hogst av skog. Fylkesutvalget påpeker (2022) at med omlag 8% andel skogvern i Trøndelag, så gir er det et betydelig bidrag til å oppfylle Stortingets vedtak om 10% skogvern. Skogvernet legger begrensninger på virkestilgangen til skogindustrien. Det er derfor viktig at verneformålet og en bærekraftig produksjon av biomasse balanseres på en god måte. Dette i tråd med Stortingets forutsetning om at vernet skal gjennomføres på en slik måte at det får minst mulig konsekvenser for avvirkningen og skognæringas bidrag til det grønne skiftet. Trøndelag fylkeskommune vurderer det imidlertid slik at det ikke synes å være store konflikter knyttet til forslaget om frivillig skogvern i Trøndelag (2020 og 2022). Det er viktig at man i den videre verneprosess har en helhetlig tilnærming, der både verneformål og bærekraftig produksjon ivaretas. Videre, gitt at vernet blir en realitet, anbefales det i størst mulig utstrekning å utarbeide forvaltningsplaner.

Kartverket og Språkrådet uttaler seg begge (2020) til navnesetting, med utgangspunkt i Sentralt stedsnavnregister. Med hensyn til Trollidalen (2020) så har Kartverket fått inn lokalt forslag: Trollidalen og Hølbekkdalen. Språkrådet sier at Trollidalen ligger i utkanten av området, og det bør vurderes et mer dekkende navn, f.eks Hølbekkdalen. Språkrådet anfører (2022) at navnet må skrives Hølbekkdalen og Litlhaugdalen, da det er registrert som eneste godkjente skrivemåte.

Forsvarsbygg uttaler til verneforslaget at Forsvarets interesser er tilstrekkelig ivaretatt.

Norges vassdrags- og energidirektorat har en rekke kommentarer til ulike områder både i oppstartmelding og i høring, men ingen som angår Hølbekkdalen og Litlhaugdalen.

Statnett har generelle merknader og konkrete merknader til andre områder. Det er ikke ledningsnett knyttet til dette området.

Småkraft AS har ikke kommentarer til dette området.

Statens vegvesen påpeker sin generelle rolle transportplanleggingen, men har ikke konkrete kommentarer for Hølbekkdalen – Litlhaugdalen.

Direktoratet for Mineralforvaltning (DMF) (2020 og 2022) påpeker sin rolle, og at sentrale mål i mineralforvaltninga er å sikre tilgang til mineralressurser og hindre at viktige forekomster bandlegges av arealbruk som utelukker framtidig utnyttelse. Direktoratet viser til at mineralressurser er ikke-fornybare naturressurser og en langsiktig forvaltning av disse ressursene er derfor viktig. Dersom ressursene bygges ned eller bandlegges, er de i mange tilfeller utilgjengelige i overskuelig framtid. På generelt grunnlag bør vernemyndigheten i alle saker der det planlegges for vern se til informasjon i DMFs kartinnsyn og NGUs ressursdatabaser for å sikre at verneområder ikke

båndlegger mulighetene for undersøkelser, prøvetaking og eventuell utnyttelse av mineralske ressurser som er eller kan være viktige nå og i framtida. Når det gjelder de enkelte områdene, så kommenteres ikke Hølbekkdalen og Litjhaugdalen, og det anføres for «øvrige områder» at de ikke kan se at de berører registrerte mineralforekomster, massetak i drift eller bergrettigheter.

Norsk Bergindustri understreker viktighet av å undersøke områders eventuelle geologiske forekomster før vernevedtak, for ikke å hemme framtidig næringsutvikling i- eller i tilknytning til det foreslåtte verneområde. NGU og Direktoratet for mineralforvaltning har gode kartløsninger for å belyse dette.

Landbruksdirektoratet anfører at hvis det er landbruksinteresser som ikke ivaretas i forskrift, så bør det begrunnes i høringsdokument. Typiske landbruksinteresser kan være skogsbilvei, traktorvei, seterområde, beite og reindrift. Det bør vurderes om veier/ferdselsårer kan ryddes og merkes og vedlikeholdes. Dersom dette ikke er ønskelig, bør det begrunnes. Forskrift bør åpnes for beite, samt bestemmelser om saltsteiner og gjerder. Det bør vurderes om motorferdsel bør være tillatt i forbindelse med slike tiltak, samt generelt unntakspunkt for uttransport av syke og skadde bufe. Statsforvalterens landbruksfaglige og reindrifts kompetanse bør involveres, samt nyttig om lokal landbruksforvaltning involveres også.

Statsforvalterens kommentarer:

For reindrift vises til generelle kommentarer i kap. 8.5.

Hans Martin Storø, nabo til verneforslaget Trolldalen som var på høring i 2020 hadde merknader knyttet til både navnsetting og avgrensing av opprinnelig område. Storø har etter denne høringen tilbudt Litjhaugdalen som utvidelse av området. Uttalelsen fra 2020 er derfor ikke lenger relevant.

Statsforvalteren mener videre at området vil være lite egnet som arena for aktive orienteringsarrangement.

Navn

Språkrådet mener at -tl- skal brukes for trønderske -tjh-lyden, i stedet for -tj-. (Litjhaugdalen). I tidligere uttalelse (2020) har de derimot anbefalt at et område skal benevnes Litfjellet og Heståsen, altså her benyttes -tj-formen og -tl- påpekes ikke. Av disse to alternativ oppfatter vi at -tj- er mest naturlig og i samsvar med lokal uttale, og går for den lokalt naturlige skrivemåten – Litjhaugdalen. Statsforvalteren tilrår navnet Hølbekkdalen og Litjhaugdalen som i siste høringsforslag.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i siste høringsforslag.

Verneforskrift

Forskriftspunkter om samisk uttak av virke og ved, samt angående flyttleier, foreslås flyttes fra § 7 (etter søknad) til § 4, unntak – men etter rammer nedfelt i forvaltningsplan. Begrunnelsen for dette er at med arealøkingen som følge av utvidet tilbud, så kan området betraktes å ha en størrelse som gir rom for fleksible vurderinger. Samtidig gir det mer enhetlige forskrifter for ganske mange naturreservat i distriktet, hvor det er markant små naturreservat som har de to punkter knyttet til § 7 og konkret søknad. Unntak for barmarkferdsel legges fortsatt til § 7, koplet til forvaltningsplan og distriktsplan. Det er da ikke full enighet med reinbeitedistriktet om unntakspunkter som er lagt til § 7. Med hensyn til kommentar fra Sametinget i 2020 om kjerneområder, så ble det avklart. Grunnlaget for det er at kjerneområder er tilsvarende naturtypeområder og områder med spesielle biologiske verdier, og klart avgrenset i naturbase og forvaltningsplan.

I forskriftsforslagene er det samiske naturgrunnlaget med i formålsparagrafen (§1), og samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres. Statsforvalteren legger til grunn at reindriften skal kunne foregå rasjonelt på vanlig måte i de aktuelle områder, og distriktsplaner/bruksregler i utgangspunktet kan være en basis i forhold til barmarksferdsel.

Et vern ut fra slike forutsetninger vil ikke redusere, men styrke og sikre arealgrunnlaget for reindrift. Statsforvalteren tilrår verneforslaget med noe justering av forskriften.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift som beskrevet og med vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mål uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Hølbekkdalen og Litjhaugdalen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Hølbekkdalen og Litjhaugdalen som naturreservat.

13. Engan og Liabugen, Namsos kommune

Totalareal 3 029 daa, hvorav 2 018 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av gammel og lite påvirket skog og spesielt blant annet naturtypene boreal regnskog og boreal lauvskog. Området har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for en rekke sjeldne og sårbare arter knyttet til denne naturtypen. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Området har omfattende forekomster av boreal regnskog, og området har et svært oseanisk preg med eksponering nesten rett mot havet. Det er beskrevet seks kjerneområder, men antallet er høyere. Fire lokaliteter med gullprikklav er påvist, og arten forekommer sikkert flere steder. Der er også flere forekomster av boreal lauvskog, hvorav en naturtype over toppen av åsen er av særlig flott utforming, med grove, krokete trær – tett bevest med lav. Bergrunn med kalkinnslag gir partier med rikere skog, herunder et par små bestand med alm. Området har skog i variert alder, og potensialet for omfattende naturskog med boreal regnskog er stort på sikt. Området har klassifisering * - (lokal verdi) i fagrapport, men oppgraderes etter flere befaringer og påfølgende funn av gullprikklav og nye kjerneområder.

Naturtyper på rødliste i området og prioritering i skogvernet: Boreal regnskog (VU), høgstaudeskog (NT), almeskog (VU) (små areal).

Særlig oseanisk område med flere forekomster av boreal regnskog og stort potensial for videreutvikling av boreal regnskog på sikt.

Inngrepsstatus:

Det er flere stier med merking i området, samt gamle ferdselsleier inn til gamle boplasser. Det går kraftledning gjennom området. Et lite felt med stor sitkagran og noe spredning finnes sentralt i området. Det er en del gammel kulturskog i området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 15 høringsuttalelser til verneforslaget.

Direktoratet for mineralforvaltning, Riksantikvaren, Statnett, Statens Vegvesen og BaneNor har kommet med uttalelse, men har ikke hatt kommentarer til områdene som omfattes av Statsforvalterens tilråding.

Norges vassdrags- og energiverk (NVE) har uttalt seg både til høringsforslaget og oppstartmeldinga. NVE påpeker videre at det er nettanlegg i- eller nært Engan, Hesthølmelan, Meådal, Lunkholmen, Reinåbølet og Drætvik og i utvidelsesområdet av Stavåa og Gråura. De ber om at standardbestemmelser tas inn i verneforskrifter også der nettanlegg ligger nært områdegrenser, dvs. også med formuleringen "... kraftanlegg i og inntil området". NVE ber deretter om at bestemmelser knyttet til oppgradering og vedlikehold av kraftverket, samt motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold og akutt utfall, blir inkludert i verneforskriften.

Tensio TN anfører at de har nettanlegg knyttet til tre av områdene: Engan, Julestrømmen, Meådal. Dette må tas hensyn til i det pågående arbeidet. Tensios nettanlegg er etablert med alle nødvendige rettigheter, som er stedsvarige.

Språkrådet og Kartverket har begge hatt merknader til navnsetting, og skriver at navn må være i samsvar med bestemmelsene i lov om stadnamn. Her anbefales det å bruke Liabugen. "Bugen" betyr vik i sjø. Det anbefales også å bruke *Engan* og *Liabugen* i stedet for Engan/Liabogen.

Naturvernforbundet i Trøndelag har uttalt seg både til oppstartmeldinga og høringsforslaget, og anfører at det er stort behov for mer vern av skog i Trøndelag, og anslår at etter denne vernerunden vil ca. 8 % være vernet, og at det fortsatt er 2 % opp til nasjonal målsetting. Særlig vil det være behov for mer vern i søndre del av fylket.

Frivillig vern har bidratt til ivaretagelse av mange viktige områder, og gitt bedre forhold mellom skogeiere og miljøforvaltning. Naturvernforbundet mener også at det er viktig å gjennomføre verneprosesser som ikke forutsetter samtykke, og er redd for at flere av de mest verdifulle områder vil gå tapt. Spesielt peker naturvernforbundet på områder på Statskog, hvor rettighetshavere setter seg imot vern. Trøndelag har ansvar for boreal regnskog, og det er svært viktig å verne mer av den naturtypen. Videre er vern på høy/svært høy bonitet, i nedre del av mellomboreal og i sørboreal sone, skog på kalkgrunn, samt raviner, bekkeløfter, gammel sumpskog, gammel produktiv skog og større sammenhengende områder som kan fungere som økologiske soner. Naturvernforbundet foreslår at det opprettes et nytt verneområde knyttet til Garbergelva, og påpeker tidligere henvendelser og begrunnelser for det.

NTNU Vitenskapsmuseet stiller seg i hovedsak positiv til alle verneforslagene, som vil sikre viktige naturverdier i Trøndelag. Samtidig viser verneforslaget svakhetene ved frivillig vern, ved mange grenser følger eiendomsgrenser og ikke økologisk avgrensning, noe som kan medføre svært dårlig

arrondering og at områder blir sårbare for inngrep. NTNU savner mer beskrivelse av behov og strategier for skjøtsel i de forslåtte områder. Det gjelder f.eks. i forhold til grøfta myr, plantefelt i områder, at enkelte områder inneholder slåttemyr for eksempel.

Fylkesutvalget i Trøndelag fylkeskommune er i prinsippet imot ordningen om frivillig vern av skog. Vern av skog bør baseres på faglige vurderinger opp mot FNs bærekraftsmål nr., 15 skog. I den aktuelle situasjon knyttet til utfordringer og forpliktelser i forhold til klima og bærekraftsmål 13 klima, burde ressursene i den aktuelle situasjonen omprioriteres til å stimulere økt produksjon og hogst av skog. Fylkesutvalget påpeker at med om lag 7,5 % andel skogvern i Trøndelag, så gir er det et betydelig bidrag til å oppfylle Stortingets vedtak om 10% skogvern. Stortinget forutsetter at dette skal skje med minst mulig konsekvens for avvirkningen. Det er viktig at man i den videre verneprosess har en helhetlig tilnærming, der både verneformål og bærekraftig produksjon ivaretas.

Trøndelag fylkeskommune vurderer imidlertid at det ikke virker å være store konflikter knyttet til forslaget, og gitt at vernet blir en realitet så anbefales det i størst mulig utstrekning å utarbeide forvaltningsplaner.

Som regional kulturminnemyndighet anbefaler fylkeskommunen at samtlige forskrifter oppdateres med følgende ordlyd, spesifiserte dispensasjonsbestemmelser: «Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til istandsetting, vedlikehold, skjøtsel og nødvendig dokumentasjon av kulturminner».

Hugo Skarstad, grunneier til 353/1 i Namsos kommune, anfører til oppstartmeldinga at navnet Engan bare de en liten lokalitet i området, og at f.eks. «Liabogen» er et mer dekkende navn. Skarstad videre at det er 3 gamle ferdselsleier inn til Lian, fra vest, øst og brukes i framtida, bl.a. i forbindelse med transport inn til den gamle boplassen Lian. Vest for Lian er det en liten, rektangulær parsell med planta skog, hvor det er forskjellig eierskap på skog og grunn, og et vern av denne parsellen vil bli upraktisk i forhold til Lian.

Årjel Njaarke reinbeitedistrikt anfører i uttalelse og konsultasjon at i henhold til ILO 169. art.14, SP 27 og FNs urfolksdeklarasjon av september 2007, betyr det at vern ikke begrenser de samiske rettigheter, men er et vern mot ødeleggelse av naturmangfold forårsaket av kommersielle interesser. Vern skal ikke være til hinder for reindrift, og ved eventuell motstrid skal de folkerettslige bestemmelser vedrørende urfolksretten være gjeldende. Eventuelle begrensninger skal erstattes etter rettslig skjønn. Distriktet er i ferd med å utvikle distriktsplan, men påpeker at distriktsplan også iblant har blitt brukt imot dem, bl.a idet reindriftskart ikke er fullstendige

Distriktets erfaring er at vern øker trafikk i områdene, både av turister, forvaltningsmyndighet og SNO, spesielt på vinter. Dette kan under gitte omstendigheter være uheldig, og de ber om orientering når slikt inntreffer.

De samiske retter bygger på alders tids bruk og sedvane, stadfestet av høyesterett. Distriktet imøteser et forvaltningsregime som legger avgjørende vekt på dette. Regelverket med forskrifter er i utgangspunktet en inngripen i den samiske retten til utnyttelsen av sine beiteområder. På denne bakgrunn kan distriktet ikke søke dispensasjon for sin drift basert på alders tids bruk og sedvane. Vern kan ivareta reindriften ressursgrunnlag mot arealinngrep. På disse betingelser stiller distriktet seg positiv til et verneområde. 5 av 6 sidaandeler i distriktet står bak denne uttalelsen.

Mads Kappfjell, Årjel Njaarke reinbeitedistrikt, melder på vegne av sin sidaandel, at vern av naturområder er sammenfallende interesser med reindriften, da det ligger i sakens natur at det er av interesse å bevare beitegrunnlaget og det opprinnelige landskapet. Reindrift er en naturbasert

næring, som i utgangspunktet reguleres av reinens nedarvede vandringsmønster. Store ytre påvirkninger i form av vann- og vindkraft, veibygging, hytter og motorferdsel legger beslag på og begrenser beitelandet. Reindriften presses også av rovdyr. Det er bra at formålsparagrafen omfatte bevaring av det samiske naturgrunnlaget, og at vernet dermed anerkjenner og tar hensyn til reindriftens bruk. De foreslåtte verneområder er brukt reindriften i uminnelige tider på en ansvarlig måte, noe som muliggjør at det kan sikres unik skognatur gjennom varig vern. Gammelskog er viktig for reindrift

Distriktet er delt i to driftsgrupper, og det er ikke fastsatt offentlige grenser mellom gruppene. Områdene beskrives ut fra hans oppfatning om hva som er deres beiteområder. For Engan og Liabogen anfører han at området brukes til seint høst vinterbeite og vinterbeite. Bruk av motoriserte kjøretøy må påregnes.

Det må i vernebestemmelsene tas hensyn til reindriftens behov for en trygg og ansvarsfull drift. Det er en prinsipiell holdning at alle unntak i § 7 flyttes til § 4 og § 6, som direkte unntak. Det er unaturlig at deler av den tradisjonelle reindriften skal være søknadspliktig. Drone brukes en del, og bør inntas som unntak, hvis forvaltningen mener det er nødvendig for å bruke drone.

Statsforvalterens kommentarer:

For reindrift vises til generelle kommentarer i kap. 8.5.

Navn

Statsforvalteren tilrår å endre navnet fra Engan/Liabogen til Engan og Liabugen.

Avgrensing

Med hensyn til innspill fra Hugo Skarstad, så ble avgrensing endres fra oppstart til høring, slik at omtalte areal ble grenset ut. Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Forholdet til kraftledning og –anlegg er ivarettatt i verneforskriften.

Transport til gamle boplasser?

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift som beskrevet og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Engan og Liabugen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Engan og Liabugen som naturreservat.

14. Storvikskogen, Namsos kommune

Totalareal 82 daa, hvorav 76 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av gammel og lite påvirket skog og spesielt naturtypen boreal regnskog. Området har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for sjeldne og sårbare arter knyttet til denne naturtypen. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Området er en boreal regnskog av namdalstypen i ravinedaler, under tilsynelatende optimale forhold. Det er særlig god naturskogstruktur i sentrale deler. Skogen varierer noe i alder og påvirkningsgrad, men den eldste skogen har en alder på 150 – 200 år. Dødved forekommer sparsomt og er av yngre dato. Det er uvanlig store forekomster av gullprikklav på grankvister, samt stor forekomst også av den sterkt truede granfiltlav (EN). Foruten boreal regnskog finnes sumpskog av fattig til intermediaær karakter, og det er innslag av høgstaudeskog.

Naturtyper på rødliste: Boreal regnskog, høgstaudeskog.

Området dekker opp følgende mangler og prioriteringer i skogvernet: Boreal regnskog.

Inngrepsstatus:

Det går en gammel driftslei inn i området. For øvrig ingen tekniske inngrep.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har ikke kommet inn noen konkrete uttalelser til dette området.

Statsforvalterens kommentarer:

Området ligger i Tjåehkere sijte, men er helt i utkanten og av liten relevans. Distriktet har ikke respondert på henvendelse om eventuell konsultasjon. For samiske interesser vises til generell kommentar.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Storviksskogen som i høringsforslaget.

Avgrensning

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Storviksskogen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilråd vern av Storviksskogen som naturreservat.

15. Drættvika, Indre Fosen kommune

Totalareal 293 daa, hvorav 232 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av lite påvirket skog og spesielt naturtypene rik barskog og rik edelløvskog. Området har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det inneholder truet, sjelden eller sårbar natur. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Området ligger på rike bergarter og er en mosaikk av rike granskoger, kalkskoger og edellauvskog med alm og hassel og hasselkratt. Områder med eldre oreskog forekommer. Også aldersfordeling varierer, med relativt ung skog 30-100 år i de nedre deler og 100-180 år i øvre deler. Området består av bratte lier ned mot Trondheimsfjorden.

Inngrepsstatus:

Et pumpehus knyttet til tilgrensende hytte ligger i området. Det går en gammel kraftgate, uten kraftlinje, i tilknytning til området. Det ligger en brønn nært høringsgrensa i den vestre del av området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 7 høringsuttalelser til verneforslaget.

Kartverket og Språkrådet mener navnet bør være Drættvika.

Grunneier har justert tilbudet noe. Det er tatt ut to små areal. I tillegg ønsker grunneier at grense legges utenom brønn.

Stig og Jarle Drættvik er hytteiere som grenser til det foreslåtte verneområdet. De er positive til forslaget, men påpeker interesser i området. De har et pumpehus vest for tomta. De har behov for adgang til vedlikehold av pumpehuset. De peker også på at det går en gammel ferdselslei fra før fylkesveien ble bygget. De anser dette som kulturhistorie, og ønsker å vedlikeholde denne stien, inkludert blant annet rydding av vegetasjon. De har også en sti fra pumpehuset, og som går i trase etter gamle strømlinjer. Det er samme behov for vedlikehold. De har et pumpehus nr. 2 rett ved nordøstre del av forslaget, nært veien, og behov for vedlikehold også her.

Norges vassdrags- og energidirektorat påpeker at det er nettanlegg nært området, men at anlegget er holdt utenfor.

Tensio TN skriver i e-post at kraftlinje tilknyttet området er nedlagt rundt 2019 og erstattet med kabel langs vei.

Fovsen sijte, sørgruppen, anfører i konsultasjon at distriktet er presset av inngrep og mister areal hvert år. Vern er derfor i utgangspunktet positivt, idet reindriftens ressursgrunnlag blir ivaretatt. På den andre siden må ikke vern bli til hinder for reindriften. Drætvik ligger i bratt terreng ned mot Trondheimsfjorden, innimellom infrastruktur, og er lite brukt som beiteområde. Bruk av drone bør være tillatt. Prinsipielt bør alle unntakspunkt i § 7 flyttes til §4 og § 6 som direkte unntak.

Statsforvalterens kommentarer:

Navn

Statsforvalteren tilrår å bruke navnet Drættvika på området i samsvar med innspill.

Avgrensing

Det er gjort noen mindre justeringer av vernegrensen etter høringen.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift i samsvar med høringsforslaget, og med endringer i vernekartet som beskrevet ovenfor.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Statsforvalteren har i sitt forslag tatt inn en åpning for vedlikehold av «Trollsti». Rydding av denne stien vil omfattes av den generelle åpningen i § 4 h. «Trollstien» er en sti hvor det er plassert ut enkelte trollfigurer. Vi mener at disse figurene ikke omfattes av forbudet i verneforskriften, og at de derfor kan vedlikeholdes som på vernetidspunktet. Miljødirektoratet foreslår derfor å ta begrepet «Trollsti» ut av verneforskriften.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Drættvika:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Drættvika som naturreservat.

8.6 NORDLAND FYLKE

Det tilrås vern av 7 områder. Ett av områdene er utvidelse av eksisterende verneområde. Alle områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

Områdene har vært på høring i to ulike pakker, men alle områdene er sendt til: Miljødirektoratet, Allskog SA, Statnett SF, NIBIO – Norsk institutt for bioøkonomi, Direktoratet for mineralforvaltning, Norskog, Forsvarsbygg Region Nord, Kartverket Bodø, Kartverket, Nordland fylkeskommune, Norsk Biologforening (BIO), Statens vegvesen, Norsk Ornitologisk Forening avd. Nordland, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Bondelag, Mattilsynet, Norsk Industri, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, NTNU Fakultet for naturvitenskap, Statkraft SF, Norsk Botanisk Forening, Norges Handikapforbund, Turistforeningene i Nordland, Norske Reindriftseieres Landsforbund, Norges Skogeierforbund, Nasjonalbiblioteket, Norsk Bergindustri, Nordland Bonde- og Småbrukarlag, WWF – Verdens naturfond, NHO Reiseliv Nordland, Avinor AS, NTNU Vitenskapsmuseet, Forum for natur og friluftsliv i Nordland, Nordland Reiseliv AS, Naturvernforbundet i Nordland, Norges idrettsforbund og Olympiske og Paralympiske komité, Norges Bondelag avd. Nordland Bondelag, Norsk Orkideforening, NINA, Norges Luftsportsforbund, Universitetet i Tromsø – Norges Arktiske Universitet, Den Norske Turistforening, Statskog SF, Norges vassdrags- og energidirektoratet (NVE), NVE Region nord, Norges naturvernforbund, Språkrådet, SABIMA, Norges Orienteringsforbund, Landbruksdirektoratet, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, KS – Kommunesektorens organisasjon avd. Nordland, Norsk Friluftsliv, Norsk Zoologisk Forening, Norges Miljøvernforbund, Norges Geologiske Undersøkelse, Luftfartstilsynet, Norqqa Sámiid Riikkasearvi – Norske Samers Riksforbund NSR, Natur og Ungdom, Norsk Sau og Geit, Norsk Ornitologisk Forening avd. Nordland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Nordland, Sør-Hålogaland Heimevernsdistrikt -HV-14, Samediigqi – Sametinget.

Områdene Fjellavlia, Reinåga og Storlia (Satlfjellet-Svartisen) er i tillegg sendt til: berørte grunneiere, Rana kommune, Hemnes kommune, Grane kommune, Rana zoologiske forening, Røpøga Siida, NFK v/ Håkon Renolen, Nordland reindriftssamer v/ Jon-Anders Kuhmunen, Skognæringsforum Nordland, Røssåga/Toven reinbeitedistrikt v/ Helge Anti, Saltfjellet reinbeitedistrikt, Rana Jeger- og Fiskeforening, Linea AS, Småkraft AS, Klubben og Kjeipen beitelag v / Arnulf A. Skreslett.

Områdene Iselva, Storberget, Ráhpuk/Kilvasskogen og Ørnodden er i tillegg sendt til: berørte grunneiere, Grane kommune, Hamarøy kommune, Narvik kommune, Nordkraft, Nord-Salten Kraft AS, Arbor AS, Arran – Julevsame Guovdasj Lulesamisk senter, Bodø og Omegns Turistforening, BRT Eiendom, Frostisen reinbeitedistrikt, Geoforum Nordland, Grane idrettslag, Grane Jeger- og Fiskeforening, Grane og Vefsn rovdylrlag, Grane sankelag, Grane skytterlag, Hamarøy idrettslag, Hattfjelldal snøskuterforening, Helgeland skogselskap, Indre Ofoten sankelag, Kjøpsnes skytterlag, Narvik idrettslag, Narvik og Omegn Jeger- og Fiskeforening, Narvik skytterlag, Nord-Salten avløserlag, Linea AS, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) Region Midt-Norge, Ofoten snøscooterforening, Riksantikvaren, Saqfjorden beitelag, Skjomen reinbeitedistrikt, Skjomen skytterlag, Staigjo og Habmer reinbeitedistrikt, Statens Vegvesen Mosjøen, Tysfjord Jeger og Fiskeforening, Voengel Njarke reinbeitedistrikt.

Samiske interesser / reindrift

Storberget ligger innenfor Skjomen reinbeitedistrikt, Iselva i Frostisen reinbeitedistrikt, Ráhpuk/Kilvasskogen i Stáiggo-Hábmer reinbeitedistrikt og Ørnodden i Voengel-Njaarke reinbeitedistrikt.

For Ráhpuk/Kilvasskogen er det gjennomført konsultasjon med Stájggo Hábmmer reinbeitedistrikt ved befaring i området, samt konsultasjon med lulesamiske grunneiere med tilgrensende eiendommer. Statsforvalteren har også hatt et møte med Hellandsberget Grunneierlag.

Skjomen reinbeitedistrikt så ikke behovet for konsultasjon i forbindelse med vern av Storberget, men har gitt innspill til verneplanen som er tatt til følge.

For Ørnodden er det gjennomført konsultasjon ved befaring med Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt i juni 2021, i forbindelse med vern av skog på statsgrunn på Helgeland. Under befaringen ble Ørnodden også diskutert.

I forbindelse med Iselva har Statsforvalteren ikke lyktes i å oppnå kontakt med Frostisen reinbeitedistrikt.

Opprettingen av de fire naturreservatene vil sikre arealene mot nedbygging eller andre typer fysiske inngrep, men verneforskriftene vil medføre noen reguleringer knyttet til blant annet motorferdsel og etablering av gjerder og anlegg. I forslag til verneforskrifter er det tatt inn bestemmelser som skal sikre reindriften både i formålet og i de spesifiserte unntaksbestemmelsene. Det er gjort unntak for bruk av snøskuter, og det kan etter søknad gis dispensasjon til bruk av annen motorisert ferdsel. Det kan gis flerårige dispensasjoner for barmarkskjøring. Det kan også gis tillatelser til oppføring av gjerder og anlegg og uttak av bjørk.

En tilstrekkelig opplyst distriktsplan kan anses som en søknad om dispensasjon, uten at ytterligere søknad er nødvendig. Det er viktig at distriktsplanen er grundig og beskriver forhold som etter verneforskriften er søknadspliktig, for eksempel motorferdsel, oppsetting av gjerde med mer. For at vernemyndigheten skal kunne bruke distriktsplanen som en søknad må den være konkret med tanke på hva som skal gjøres, hvor og når. Et eksempel er en beskrivelse av behovet for motorisert barmarkskjøring med tanke på tilkomsttraseer, områder med behov for gjeting/samling, antall kjøretøy og tid på året. Om ikke distriktsplanen gir nok informasjon, kreves supplerende opplysninger.

Reindriftas og beitenæringas bruk av området varierer med årstidene. Det er særlig bruk av barmarkskjøretøyer som kan være utfordrende med tanke på å ivareta verneverdiene. Næringene er avhengig av noe bruk av barmarkskjøretøyer for å opprettholde driften.

Under konsultasjonen kom Sametinget med ønske om at Statsforvalteren i sin tilrådning synliggjør at det er tillatt med bruk av drone knyttet til reindrift i de foreslåtte verneområdene.

Lulesamiske interesser

Ráhpuk/Kilvasskogen og tilgrensende eiendommer er et lulesamisk bruksområde, et urfolksområde og et eiendomsområde med fastboende lulesamiske grunneiere. Det lulesamiske bruksområdet omfatter det sammenhengende fjellområdet som er mellom E-6 og Ájládde/Helland, Svenjunnjá/Pålsommarset, Smájille/Leirelv, til Måsske/Musken og videre innover Oarjjevuodna/Hellmofjorden. Det er flere registrerte samiske kulturminner i området.

Området har gjennom generasjoner vært og er fremdeles et viktig bruksområde for lulesamer. Studier av samiske kulturspor viser at området har vært et samisk kulturlandskap siden 1600-tallet. Den samiske identitetstilknytningen og tilhørigheten til området er sterk, og landskapet betraktes som deres sijdda/hjem. Nå brukes området hovedsakelig til jakt, fiske og sanking av bær, samt til rasting og fyring av bål på vei til egen eiendom.

16. Iselva, Narvik kommune

Totalareal 459 daa, hvorav 295 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av ei bekkekløft. Området har stor betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for en rekke arter knyttet til fuktige miljø. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Lokaliteten ligger innerst i Storvatnet, ca. 15 km sørøst for Ballangen sentrum, i Narvik kommune. Landskapet rundt Iselva består av ei bregryte og ellers bratte og rike fjellområder opp mot 1500 m.o.h. Området ligger i nordboreal vegetasjonssone og svakt oseanisk vegetasjonsseksjon. Berggrunnen er rik, med glimmerskifer og glimmergneis, og særlig i den øvre delen av vassdraget er det tydelig lettforvitret materiale. I en naturtypesammenheng er både bekkekløfta og den store, gamle bjørkeskogen interessante, selv om det ikke er registrert rødlistearter i området. Mer eller mindre frodige høgstaudeenger er en fellesnevner for hele området, og i små fosserøyksoner og fuktsig er det stedvis innslag av middels kravfull myr- eller sumpvegetasjon.

Skogen på nordsida av vassdraget er med artsrik og frodig høgstaude-storbregnevegetasjon, dels med småbregne- og blåbærvegetasjon i de høyereliggende delene. Også en del bekker med tilhørende små raviner har interessante og kravfulle myr- eller sumpplanter. Bjørk er dominerende treslag, med innslag av særlig rogn og selje, men også noe gråor, hegg og osp. Bjørkeskogen er i hovedsak gammel, med mange eksempler på grove trær og mye død ved i de fleste nedbrytningsstadier.

Av karplanter ble det i bjørkeskogen registrert blant annet ballblom, enghumleblom, firblad, fjellfrøstjerne, gulsildre, hengeaks, kranskonvall, kvitblattistel, myskegras, strutseving, skogburkne, skogfiol, skogmarihand, lodnerublom, svarttopp, turt, tyrihjelmer med flere. Mange av disse er relativt base- eller kalkkrevende arter. Lungeneversamfunnet er utbredt i bjørkeskogen, særlig på gamle seljetrær, blant annet med tallrike forekomster av lungenever, skrubbenever og lodnevreng.

Den meste av skogen ved vassdraget må kunne sies å være intakt, med bare beskjedne spor etter tidligere kulturpåvirkning. Naturkvalitetene er knyttet til en forholdsvis rik flora og gammelskogsparametre som høy frekvens av gamle trær og død ved. Det avgrensede kjerneområdet kvalifiserer til regional verdi, både på grunn av at det er intakt, velutviklet og artsrikt, samt har en uvanlig god utforming av gammelskog som er sjelden på landskapsnivå. Lokaliteten oppfyller mangler ved eksisterende skogvern for bekkekløft og gammel boreal lauvskog.

Inngrepsstatus:

Det er ingen tekniske anlegg, veier eller stier innenfor området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 12 høringsuttalelser til verneforslaget.

Forsvarsbygg, Direktoratet for mineralforvaltning og Riksantikvaren har avgitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Sametinget ber om å få oppsummert og tilsendt høringsuttalelsene fra samiske interesser, samt annen dokumentasjon på prosesser og kontakt Statsforvalteren har hatt med samiske interesser, etter at høringen er gjennomført. De ber også om å få en uttalelsesfrist på minimum 3 uker fra de får tilsendt dokumentasjonen.

Narvik kommune er positive til de inngåtte frivillige avtalene om skogvern i kommunen, men er også av den oppfatning at vern av de foreslåtte områdene bør hensyntas ved et evt. fremtidig vern i områder av større verdi for skogbruket.

Norges vassdrags- og energidirektorat er positive til at Nordkraft Nett AS, Kystnett AS, Linea AS og Statnett SF er på høringslisten, og forutsetter at disse uttaler seg om hvorvidt vern vil være i konflikt med eksisterende og fremtidige nettplaner.

Statnett viser til deres innspill til oppstartsmeldingen, og at Statsforvalteren har tatt til følge å endre vernegrensene slik at det klausulerte ryddebeltet for skog kom utenfor vernegrensa. Statnett opprettholder anmodningen om at verneforskriften må ivareta nødvendige hensyn til drift og vedlikehold av transmisjonsnettanlegg. Det er av stor betydning at det i forskriften gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for tiltak knyttet til drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall av energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet. I skrått sideterreng kan være behov for rydding av skog (sikringshogst) et godt stykke utenfor ledningens klausulerte ryddebelte for skog, også innenfor vernegrensa. Det er av stor viktighet at forsyningssikkerheten kan opprettholdes gjennom sikringshogst. Videre påpeker Statnett at det er særdeles viktig at forskriften gir adgang til nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved ekstraordinære hendelser kan det være behov for motorisert ferdsel et godt stykke utenfor ledningens klausuleringsbelte, noe som kan medføre behov for ferdsel og tiltak innenfor grensene til naturreservatet.

Nordland fylkeskommune mener at behovet for vern av mer skog i Nordland må vurderes nøye, da fylket har en langt høyere andel skogvern enn i landet ellers. Et eventuelt vern av de foreslåtte områdene bør minske presset på vern i områder av større verdi for skogbruket.

Arbor AS mener at båndlegging av skog til kartlegging, skogvern og andre formål bidrar til dårligere rammebetingelser for skogindustrien. Ifølge SSB ble det før for Dovre eksponert betydelige tømmer til utlandet, mens det nord for Dovre ikke ble levert nok virke til industrien. Videre påpeker Arbor AS at all båndlegging av arealer og vern av alle typer vern bør utsettes til alt areal sør for Nordland er kartlagt. Det er betydelig mer verneverdier i skogene sør for Nordland, og dette faktum neglisjeres av staten, politikerne og naturvernere. Arbor AS mener at alt vern i Norge bør stoppes og frigis, og at man heller bør fokusere på bærekraftig høsting av naturen. Ikke minst må naturen i Nordland høstes og forvaltes slik som folket som bor i Nordland ønsker.

Norges orienteringsforbund ønsker å gjøre Statsforvalteren oppmerksom på Norsk Friluftslivs brev til Miljødirektoratet om forslag til endringer i forskriftsmalen for naturreservater. I tråd med dette brevet bes det om at orientering tillates i verneområdene. I brevet fra Norsk Friluftsliv er det følgende konkrete endringsforslag (skrevet i kursiv) til verneforskriften:

§ 3. I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser: Bruk av naturreservatet til større arrangementer som kan forringe verneverdiene er forbudt.

§ 4. Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

a) Vedlikehold av eksisterende stier og løyper, herunder merker, skilter, klopper og bruer, i henhold til tilstand på vernetidspunktet, samt fjerning av vindfall over disse stiene og løypene.

b) Større årlige arrangementer som har naturen som naturlig arena, forutsatt at det er inngått avtale om dette med forvaltningsmyndigheten.

Norsk organisasjon for terrengsykling har vurdert stier og ferdselsstatistikk for de aktuelle områdene, så vel som topografi og underlag. I all hovedsak er dette områder uten nevneverdig sykling i dag. Det virker å være lite kartfestede stier i området som er aktuelle for ferdsel. Etter deres syn er den aktuelle belastningen fra sykling i disse områdene antagelig så begrenset at eventuelle negative konsekvenser for verneverdiene vil være neglisjerbare. Et forbud bør begrunnes med en tydelig konsekvensanalyse og kobling til de verneverdiene som belastes ugunstig av ferdsel både fra gående og syklende.

Norsk Bergindustri har i forbindelse med oppstartsmeldingen påpekt at NGU sin berggrunnsdatabase viser at det som er foreslått som Iselva naturreservat består av granatglommergneis med lag av kvartsfeltspagneis, samt en liten åre med kalkglimmerskifer/kalsilikatbergart i den nordre delen av området. Hovedmaterialene i glimmergneis og glimmerskifer er kvarts og glimmer, men det inneholder gjerne også noe feltspat, kloritt, apatitt og andre mineraler. Norsk Bergindustri skriver videre at bruksområdene er blant annet bygningsstein, gulvflis, trapper mv.

Statsforvalterens kommentarer:

Det foreslåtte naturreservatet er knapt 500 dekar, og den samme berggrunnen finnes i stor utstrekning utenfor det foreslåtte området. Et eventuelt vern, vil etter Statsforvalterens mening, sannsynligvis ikke ha vesentlig innvirkning på mineralnæringen.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Iselva som i høringsforslaget.

Avgrensning

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Iselva:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Iselva som naturreservat.

17. Storberget, Narvik kommune

Totalareal 1858 daa, hvorav 1630 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av kalkbjørkeskog og ospedominert skog. Området har stor betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for en rekke arter knyttet til disse skogtypene. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Storberget ligger i nordboreal vegetasjonssone, sørøst for Lengenæs på nordsiden av Skjomen, en sidearm på sørsiden av Ofotfjorden i Narvik kommune. Berggrunnskart viser at det er mye granatlimmerskifer i området, noe som gir et intermediært utslag på kalkinnhold. Det foreslåtte verneområdet utgjør ei sørvest-vendt li med mye lauvskog, litt steinblokker og små berghamre. Med unntak av bergvegger, noen få sporadisk skogkledte knauser, og små områder med kildesig og fjellhei, er hele området i stor grad dekket med skog. Hovedsakelig finnes svakt kalkrike og kalkrike vegetasjonstyper, og av trær er det mest bjørk og osp, i tillegg til furu, plantet gran, rogn, selje, gråor og hegg. Trærne er eldst og grovest i sentrale og østre deler, før de går over i fjellbjørkeskog. Her finnes spredt med boreale løvtrær både av bjørk, osp og selje med sprekkebark og til dels grove dimensjoner. Stedvis er det noen gamle furuer i nedre deler. Samlet sett anses mengde på dødved og kontinuiteten i dødved som middels, og fordelingen av dødved-elementer er noe uregelmessig.

Innenfor det foreslåtte verneområdet er naturverdiene i første rekke knyttet til gamle boreale løvtrær, rik bakkevegetasjon og i mindre grad til gamle furutrær. En spesiell verdi er også knyttet til forekomster av hengebjørk i nedre deler av lia, som her har en av landets nordligste forekomster utenfor Pasvik. Det er i hovedsak tre naturtyper som dekker hele arealet. Disse består av en stor lokalitet med rik boreal løvskog, som strekker seg så vidt utover foreslåtte vernegrensa i nordvest, og to lokaliteter med gammel boreal løvskog. Det store kjerneområdet har verdien svært viktig – A, og to mindre har verdien B – viktig. Til sammen med tidligere funn er det registrert over 10 rødlistearter innenfor forvaltningsområdet (i hht. rødlista 2021), blant annet sigdsporeknorteskinn (VU), rustdoggnål (NT), hengepiggrø (VU) og lamellfiolkjule (NT).

Det foreslåtte verneområdet skårer høyt på arter, og middels på dødvedmengde, dødvedkontinuitet, treslagsfordeling, gamle løvtrær, urørthet/påvirkning og rikhet. I henhold til siste verneevalueringa av skogvernet fra 2016/2017 vurderes mangeloppfyllelse for ospedominert skog og gammel boreal lauvskog som høy.

Inngrepsstatus:

Nordvest i Storberget finnes et granplantefelt i hogstklasse 4. Det går en gammel ferdselsvei (Hellveien) gjennom området. Denne ryddes og vedlikeholdes som en tursti.

Nordkraft nett AS har en 22 kV distribusjonslinje nær den foreslåtte vernegrensen til Storberget i vest. Rett øst for Storberget går 132-kV-ledningen mellom Skjomen og Narvik. Begge kraftlinjene, samt ryddesoner, ligger utenfor det foreslåtte naturreservatet.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 13 høringsuttalelser til verneforslaget.

Forsvarsbygg, Direktoratet for mineralforvaltning og Riksantikvaren har avgitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Sametinget ber om å få oppsummert og tilsendt høringsuttalelsene fra samiske interesser, samt annen dokumentasjon på prosesser og kontakt Statsforvalteren har hatt med samiske interesser, etter at høringen er gjennomført. De ber også om å få en uttalelsesfrist på minimum 3 uker fra de får tilsendt dokumentasjonen.

Narvik kommune er positive til de inngåtte frivillige avtalene om skogvern i kommunen, men er også av den oppfatning at vern av de foreslåtte områdene bør hensyntas ved et evt. fremtidig vern i områder av større verdi for skogbruket.

Skjomen reinbeitedistrikt v/Lars Erik Niia ønsker å kunne fortsette å plukke lav i det foreslåtte verneområdet Storberget, da dette er en av få plasser hvor reinbeitedistriktet kan få tak i reinlav innenfor reinbeiteområdet.

Hanne Trones og Rune Hanssen har hytte på eiendom 60/3 som grenser til det foreslåtte verneområdet Storberget. De ønsker at det skal være mulig å fortsette å vedlikeholde stien/veien som går fra gården Forså og eiendommen Fredheim og opp på Storberget. Veien, som betegnes som Hellveien, er en gammel ferdselsåre som brukes av hyttefolk flere ganger i uka. Oppe på Storberget deler stien seg i to, der én i hovedsak følger toppen langs bergets fot og ned til Fylkesveien, mens den andre følger berget frem mot Slettelva. Det er ønskelig at stiene blir merket av på kartet som eksisterende stier slik at de kan ryddes og vedlikeholdes i fremtiden. De ber videre om at Mølnelva og bekkeløpet som har sitt utløp på Fredheim inntegnes på vernekartet. Elveløpet og bekkeløpet har tidvis behov for opprensning av kvist, lauv og nedfall. Dette har vært gjort i alle tider for å sikre vanntilførselen, da bekken er eneste vannkilde til eiendommen Fredheim 60/3 og 4 fritidshus. Vedlikeholdet utføres langs bekk og elv til fots, med håndkraftse.

Norges vassdrags- og energidirektorat er positive til at Nordkraft Nett AS, Kystnett AS, Linea AS og Statnett SF er på høringslisten, og forutsetter at disse uttaler seg om hvorvidt vern vil være i konflikt med eksisterende og fremtidige nettplaner.

Statnett viser til deres innspill til oppstartsmeldingen, og at Statsforvalteren har tatt til følge å endre vernegrensene slik at det klausulerte ryddebeltet for skog kom utenfor vernegrensa. Statnett opprettholder anmodningen om at verneforskriften må ivareta nødvendige hensyn til drift og vedlikehold av transmisjonsnettanlegg. Det er av stor betydning at det i forskriften gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for tiltak knyttet til drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall av energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet. I skrått sideterreng kan være behov for rydding av skog (sikringshogst) et godt stykke utenfor ledningens klausulerte ryddebelte for skog, også innenfor vernegrensen. Det er av stor viktighet at forsyningssikkerheten kan opprettholdes gjennom sikringshogst. Videre påpeker Statnett at det er særdeles viktig at forskriften gir adgang til nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved ekstraordinære hendelser kan det være behov for motorisert ferdsel et godt stykke utenfor ledningens klausuleringsbelte, noe som kan medføre behov for ferdsel og tiltak innenfor grensene til naturreservatet.

Nordland fylkeskommune mener at behovet for vern av mer skog i Nordland må vurderes nøye, da fylket har en langt høyere andel skogvern enn i landet ellers. Et eventuelt vern av de foreslåtte områdene bør minske presset på vern i områder av større verdi for skogbruket.

Arbor AS mener at båndlegging av skog til kartlegging, skogvern og andre formål bidrar til dårligere rammebetingelser for skogindustrien. Ifølge SSB ble det før for Dovre eksponert betydelige tømmer til utlandet, mens det nord for Dovre ikke ble levert nok virke til industrien. Videre påpeker Arbor AS at all båndlegging av arealer og vern av alle typer vern bør utsettes til alt areal sør for Nordland er

kartlagt. Det er betydelig mer verneverdier i skogene sør for Nordland, og dette faktum neglisjeres av staten, politikerne og naturvernere. Arbor AS mener at alt vern i Norge bør stoppes og frigis, og at man heller bør fokusere på bærekraftig høsting av naturen. Ikke minst må naturen i Nordland høstes og forvaltes slik som folket som bor i Nordland ønsker.

Norges orienteringsforbund ønsker å gjøre Statsforvalteren oppmerksom på Norsk Friluftslivs brev til Miljødirektoratet om forslag til endringer i forskriftsmalen for naturreservater. I tråd med dette brevet bes det om at orientering tillates i verneområdene. I brevet fra Norsk Friluftsliv er det følgende konkrete endringsforslag (skrevet i kursiv) til verneforskriften:

§ 3. I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser: Bruk av naturreservatet til større arrangementer som kan forringe verneverdiene er forbudt.

§ 4. Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

a) Vedlikehold av eksisterende stier og løyper, herunder merker, skilter, klopper og bruer, i henhold til tilstand på vernetidspunktet, samt fjerning av vindfall over disse stiene og løypene.

b) Større årlige arrangementer som har naturen som naturlig arena, forutsatt at det er inngått avtale om dette med forvaltningsmyndigheten.

Norsk organisasjon for terrengsykling har vurdert stier og ferdselsstatistikk for de aktuelle områdene, så vel som topografi og underlag. I all hovedsak er dette områder uten nevneverdig sykling i dag. Det virker å være lite kartfestede stier i området som er aktuelle for ferdsel. Etter deres syn er den aktuelle belastningen fra sykling i disse områdene antagelig så begrenset at eventuelle negative konsekvenser for verneverdiene vil være neglisjerbare. Et forbud bør begrunnes med en tydelig konsekvensanalyse og kobling til de verneverdiene som belastes ugunstig av ferdsel både fra gående og syklende.

Statsforvalterens kommentarer:

I Storberget er det to elver som kan ha mulige lønnsomme vannkraftpotensial. I Erikelva er det digitalt kartlagt et vannkraftpotensial med en pris på 3 kr/kWh. I Slettelva er det kartlagt et vannkraftpotensial med en pris på 2 kr/kWh. Potensialet for disse prosjektene er relativt lite og dyrt sammenlignet med andre vann- og vindkraftprosjekter som det er gitt konsesjon til. NVE har tidligere lagt til grunn en øvre grense for spesifikk utbyggingskostnad på 5 kr/kWh basert på kostnadsnivået i 2019.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Storberget som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren mener det ikke strider mot verneforskriften å vedlikeholde bekken slik det er forklart i innspill fra hytteiere i området. Det er derfor ikke nødvendig å legge inn noe unntak for dette.

For å imøtekomme Statnetts innspill har Statsforvalteren har lagt inn følgende unntak under §§ 4 (generelle unntak fra vernebestemmelsene) og 6 (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene) i verneforskriften:

«§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:...

j) drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall, av eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet

k) oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linetverrsnitt, når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig»

«§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:...

e) nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten»

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift som beskrevet og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Storberget:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Storberget som naturreservat.

18. Råhpuk/Kilvasskogen, Hamarøy kommune

Totalareal 5670 daa, hvorav 550 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur med furuskog og innslag av osp og mye død ved. Området har betydning for truede og sjeldne kontinuitetskrevende arter knyttet til død ved og gamle, levende trær med grov sprekkebark. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Det foreslåtte verneområdet ligger øst for Innhavet, i sentrale deler av Hamarøy kommune. Avgrensningen strekker seg i nord fra Gjevavatnet i nordvest og Langvatnet i nordøst til Nedre

Tennvatnet i sørøst. Berggrunnen består av næringsfattig diorittisk til granittisk gneis. Store deler av området ligger i nordboreal sone, og kun mindre områder i mellomboreal sone.

Området er dominert av kalkfattige vegetasjonstyper og store deler består av lyngskog og bærlyngskog, svak bærlyng-lågurtskog og myrskogsmark. I tillegg forekommer det myrer, og mosaikk av fjellhei og nakent berg. Tresjiktet er dominert av furu, men det forekommer også bjørk, osp, rogn, gråor, samt enkelte selje og hegg.

Innenfor det foreslåtte verneområdet er naturverdiene i første rekke knyttet til gammel furuskog, i tillegg til gammel ospeskog. Det ble avgrenset to naturtypelokaliteter som dekker ca. 67 %. Disse består av en stor lokalitet med gammel furuskog, som strekker seg litt utover foreslåtte vernegrenser i nordvest, og en liten lokalitet med gammel boreal løvskog. Verdiene til begge to kjerneområdene er svært viktig – A. Skogen er for det meste i aldersfase, men det er også områder med skog i optimalfasen i sentrale og sørøstre deler. Av trær forekommer mest furu (ca. 85 %), men det er også noe bjørk, osp, rogn, gråor, selje, hegg, einer og vier. Verneforslaget skårer høyt på gamle bartrær, og middels på størrelse, dødvedkontinuitet, urørthet/ påvirkning, dødvedmengde, arrondering, topografisk variasjon, arter og gamle løvtrær. På parametre som rikhet og treslagfordeling skårer området lavere.

Furuskogen i området er svært gammel. Dendrokronolog Andreas Kirchhefer fant i 2019 blant annet en død furu med antatt levealder på over 665 år. I samme studie viste datering av trær med spor etter barktaking at skogen har vært et samisk kulturlandskap siden 1600-tallet.

Det er påvist 5 rødlistearter innenfor det foreslåtte verneområdet (i hht. rødlista 2021). Disse er ospenålepute (VU) på osp, rustdoggnål (NT) på bjørk, tallrike forekomster av furuplett (NT), en del hornskinn (NT) og blanknål (NT) på død ved av furu. Videre ble det registrert ospekjuke, sokkjuke, barkhårskål og slimsopp på osp, og antatt hyllekjuke på furu. Det er potensiale for flere interessante arter blant vedboende sopp på død ved av furuer og ospetrær. I tillegg ble det funnet flere interessante lavarter. Området oppfyller mangler i skogvernet knyttet til biologisk gammel skog (gammel furuskog) og ospedominert skog.

Inngrepsstatus:

Det går en sti gjennom området. Det er ingen tekniske anlegg innenfor området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 18 høringsuttalelser til verneforslaget.

Forsvarsbygg, Direktoratet for mineralforvaltning og Riksantikvaren har avgitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Sametinget ber om å få oppsummert og tilsendt høringsuttalelsene fra samiske interesser, samt annen dokumentasjon på prosesser og kontakt Statsforvalteren har hatt med samiske interesser, etter at høringen er gjennomført. De ber også om å få en uttalelsesfrist på minimum 3 uker fra de får tilsendt dokumentasjonen. Sametinget anbefaler også at Statsforvalteren holder et informasjons- og dialogmøte om saken i Hamarøy, med tanke på at det foreslåtte verneområdet Ráhpuk/Kilvasskogen ligger sentralt i det Lulesamiske området på norsk side.

Nils Olaf Ingvald Nilsen, Grethe Berit Lohne Kintel, Jørgen Kintel og Anne k. Gurák er eiere av eiendom 256/8 som grenser i vest til det foreslåtte verneområdet Ráhpuk/Kilvasskogen.

Pålsommarset/Svenjunnjá grunneierlag v/Siri Wernberg har eiendommene 258/2 og 258/6 nord for Ráhpuk/Kilvasskogen. De overnevnte er lulesamiske grunneiere, og viser til at det foreslåtte

verneområdet Ráhpuk/ Kilvasskogen er et gammelt samisk bruksområde hvor man har klart på samisk måte å bevare naturen nesten uberørt av menneskelig aktivitet fram til dags dato. De påpeker at den samiske bruken og de samiske interessene er sterke, sett hele området under ett fra Ájládde/Helland ved Ájluokta/Drag langs fjorden til Smájlle/Leirelv og i Hellmofjorden og fjellområdet mellom Hellmofjorden til E6 i vest i Hamarøy. Dette er et sammenhengende lulesamisk bruks- og eiendomsområde som brukes i tråd med tradisjonelle verdier og normer for bruk av landskapet. De er enige med Sametinget om at verneprosessen må tilrettelegge for medvirkning slik at samiske interesser blir ivaretatt. Videre ønsker alle de tilgrensende lulesamiske grunneierne at verneområdet har parallelle navn både på lulesamisk og norsk. I tillegg ber de om at samiske stedsnavn skal være på plass i alle kartskisser og betegnelser av landskapet i en ferdig verneplan. Hamarøy er en del av forvaltningsområdet for Lulesamisk språk og lulesamisk og norsk er derfor likestilte språk i Hamarøy. Det vises til den samiske navneloven og at man i dag har et utvalg som arbeider med samiske stedsnavn.

Svenjunnjá/Pålsommarset grunneierlag (258/2,6) og Jørgen Kintel og Anne Gurák (256/8) viser til at de på deres eiendom praktiserer utstrakt bruk av området til høsting og sanking for salg og til eget bruk, samt fiske og uttak av ved til eget bruk. Området betyr for dem det stedet der de får bekreftet sin lulesamiske identitet og tilhørighet, og landskapet betraktes som deres sijdda/hjem. Det er viktig at vernet ikke legger begrensninger på deres tradisjonelle bruk og tilstedeværelse på deres grunneiendom, og tilstedeværelse i området.

Jørgen Kintel og Anne K. Gurák påpeker at en av deres adkomstveier til eiendommen i barmarksesongen går gjennom det foreslåtte verneområdet, og om vinteren er dette hovedadkomstveien med ski og snøscooter. Derfor mener de at bestemmelsene i § 7 «Nødvendig transport av ved, materialer og utstyr til bakenforliggende hytter med beltekjøretøy på snødekt mark etter fastlagt trasé» bør flyttes til § 4 (generelle unntak fra vernebestemmelsene), da dette har direkte innvirkning på bruken av deres eiendom. Bestemmelsen gjør det vanskeligere å få dispensasjon til å kjøre gjennom området med snøskuter, da det blir mer byråkrati grunnet at de må søke tillatelse hos en ny forvaltningsmyndighet.

Nils Olav Ingvald Nilsen poengterer at det begynner å bli mange verneområder i Hamarøy, og at staten må ta større ansvar for de samiske interessene i området. Som et forsonende tiltak burde staten avsette midler til samiske interesser i kommunen, som f.eks. samisk språk, kartlegging av kulturminner, etablering av naturskole, samiske institusjoner o.l.

Grete Berit Lohne Kintel ønsker at verneplanens del om Ráhpuk/Kilvasskogen innledes med områdets viktigste kulturhistoriske bakgrunn i samisk naturforvaltning, og tilkjenner hvor viktig den samiske forvaltningen har vært for at området i dag kan fredes.

Andreas Kirchhefer peker på at skogen i Ráhpuk/Kilvasskogen har vært et samisk kulturlandskap siden minst 1600-tallet. Han har befart dalen i 2019 for å registrere og datere samiske kulturspor i furu. Blant annet ble det registrert en død furu med årringer ca. 1335-1998, altså en levealder på 665 år. Han ønsker derfor å påpeke viktigheten av å dokumentere bestandsstrukturen og dynamikken i rammen av verneprosesser, blant annet som kunnskapsgrunnlag for å forvalte sjeldne arter knyttet til gammelskog.

Bjørn Rasch Tellefsen (grunneier) gjør oppmerksom på at det er avvik i vernekartet for Ráhpuk/Kilvasskogen som er foreslått i verneplanen. Ved Langvatnet skal begge nesene holdes utenfor verneområdet.

Hamarøy kommune ser med bekymring på at det legges ytterligere begrensninger i bruk av nye arealer gjennom nye verneforslag. Dette gjelder områder som har verdier med bakgrunn i at det tidligere har hatt lokalt eierskap og forvaltning. Hamarøy kommune forutsetter at ved vern av ytterligere nye områder medfører dette at ressurser for forvaltning og tilsyn lokaliseres til kommunen, jf. føringer gitt under etablering av marint vern av «Kaldvåg fjorden og Innhavet marine verneområde» / «Galldavakvuona ja Sismera Merra suoddjim guovllo».

Hamarøy kommune forutsetter videre at forskriften for vern av Ráhpuk/Kilvasskogen utformes slik at dette ikke hindrer utøvelse av reindrift i det foreslåtte verneområdet. Det foreslåtte verneområdet ligger i et viktig beiteområde og kalvingsland, i tillegg til at det rommer en flyttlei som er i aktiv bruk fra sommer- til vinterbeite og motsatt. Kommunen forutsetter videre at forskriften utformes slik at området fortsatt enkelt kan benyttes til friluftsmål, og at det legges til rette for dette.

Hamarøy Jeger- og fiskerforening foreslår at det settes opp en gapahuk på egnet plass som det kan kjøres fram bålved til på vinterstid. De forutsetter videre at forskriften utformes slik at området fortsatt enkelt kan benyttes til friluftsmål, og at det legges til rette for dette.

Norges vassdrags- og energidirektorat er positive til at Nordkraft Nett AS, Kystnett AS, Linea AS og Statnett SF er på høringslisten, og forutsetter at disse uttaler seg om hvorvidt vern vil være i konflikt med eksisterende og fremtidige nettplaner.

Statnett viser til deres innspill til oppstartsmeldingen, og at Statsforvalteren har tatt til følge å endre vernegrensene slik at det klausulerte ryddebeltet for skog kom utenfor vernegrensa. Statnett opprettholder anmodningen om at verneforskriften må ivareta nødvendige hensyn til drift og vedlikehold av transmisjonsnettanlegg. Det er av stor betydning at det i forskriften gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for tiltak knyttet til drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall av energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet. I skrått sideterreng kan være behov for rydding av skog (sikringshogst) et godt stykke utenfor ledningens klausulerte ryddebelte for skog, også innenfor vernegrensa. Det er av stor viktighet at forsyningssikkerheten kan opprettholdes gjennom sikringshogst. Videre påpeker Statnett at det er særdeles viktig at forskriften gir adgang til nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved ekstraordinære hendelser kan det være behov for motorisert ferdsel et godt stykke utenfor ledningens klausuleringsbelte, noe som kan medføre behov for ferdsel og tiltak innenfor grensene til naturreservatet.

Nordland fylkeskommune mener at behovet for vern av mer skog i Nordland må vurderes nøye, da fylket har en langt høyere andel skogvern enn i landet ellers. Et eventuelt vern av de foreslåtte områdene bør minske presset på vern i områder av større verdi for skogbruket.

Arbor AS mener at båndlegging av skog til kartlegging, skogvern og andre formål bidrar til dårligere rammebetingelser for skogindustrien. Ifølge SSB ble det før for Dovre eksponert betydelige tømmer til utlandet, mens det nord for Dovre ikke ble levert nok virke til industrien. Videre påpeker Arbor AS at all båndlegging av arealer og vern av alle typer vern bør utsettes til alt areal sør for Nordland er kartlagt. Det er betydelig mer verneverdier i skogene sør for Nordland, og dette faktum neglisjeres av staten, politikerne og naturvernere. Arbor AS mener at alt vern i Norge bør stoppes og frigis, og at man heller bør fokusere på bærekraftig høsting av naturen. Ikke minst må naturen i Nordland høstes og forvaltes slik som folket som bor i Nordland ønsker.

Norges orienteringsforbund ønsker å gjøre Statsforvalteren oppmerksom på Norsk Friluftslivs brev til Miljødirektoratet om forslag til endringer i forskriftsmalen for naturreservater. I tråd med dette

brevet bes det om at orientering tillates i verneområdene. I brevet fra Norsk Friluftsliv er det følgende konkrete endringsforslag (skrevet i kursiv) til verneforskriften:

§ 3. I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser: Bruk av naturreservatet til større arrangementer som kan forringe verneverdiene er forbudt.

§ 4. Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

a) Vedlikehold av eksisterende stier og løyper, herunder merker, skilter, klopper og bruer, i henhold til tilstand på vernetidspunktet, samt fjerning av vindfall over disse stiene og løypene.

b) Større årlige arrangementer som har naturen som naturlig arena, forutsatt at det er inngått avtale om dette med forvaltningsmyndigheten.

Norsk organisasjon for terrengsykling har vurdert stier og ferdselsstatistikk for de aktuelle områdene, så vel som topografi og underlag. I all hovedsak er dette områder uten nevneverdig sykling i dag. Det virker å være lite kartfestede stier i området som er aktuelle for ferdsel. Etter deres syn er den aktuelle belastningen fra sykling i disse områdene antagelig så begrenset at eventuelle negative konsekvenser for verneverdiene vil være neglisjerbare. Et forbud bør begrunnes med en tydelig konsekvensanalyse og kobling til de verneverdiene som belastes ugunstig av ferdsel både fra gående og syklende.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren påpeker til innspill fra Hamarøy kommune og Hamarøy Jeger- og fiskerforening at det fremdeles vil være tillatt å utøve friluftsliv i området, inkludert sinking av bær- og matsopp. Bålbrenning er tillatt dersom man benytter tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved. Grunnen til at man ikke ønsker at det skal knekkes av greiner og kvist til bålbrenning i dette området er at flere av rødlisteartene som er registrert her vokser på greiner av både levende og døde trær. Sett fra Statsforvalterens side er det ikke ønskelig å etablere tekniske installasjoner i naturreservat, og anbefaler at denne formen for tilrettelegging for friluftsliv etableres utenfor det foreslåtte området.

Navn

Statsforvalteren har hatt konsultasjon med grunneieren og er enige om at verneområdet skal ha parallelle navn på lulesamisk og norsk, og at Ráhpuk er et passende samiske navn. Statsforvalteren er også enig i at vernekartet skal ha samisk og norsk navn i de tilfellene det finnes i offentlig kartgrunnlag. Under konsultasjonen kom det også fram et ønske om at Statsforvalteren bør reise navnesak for å få flere samiske stedsnavn i kartgrunnlaget. Statsforvalteren har uttalt at dette ligger utenfor miljøvernmyndighetenes primæroppgave. Statsforvalteren tilrår navnet Ráhpuk/Kilvasskogen for området.

Avgrensing

Statsforvalteren har etter innspill i høringsrunden justert vernegrensen slik at begge nesene ved Langvatnet er holdt utenfor verneforslaget.

Verneforskrift

Det er gjort endringer etter høring og konsultasjon for å ivareta hensynet til reindrifta. Det er lagt til et generelt unntak for rydding av flyttleier i § 4:

«§ 4. Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

i) Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for nødvendig rydding og vedlikehold av eksisterende flyttleier og kjøretraséer i reindriften.»

Når det gjelder motorferdsel er det ikke aktuelt for Statsforvalteren å åpne for mer motorferdsel enn det som er nødvendig. Det vil være mulig å søke og få flerårige dispensasjoner til frakt av nødvendig utstyr til hytter med snøskuter. Gjeldende forvaltningspraksis tilsier at det gis inntil seks turer per sesong.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Råhpuk/Kilvasskogen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Råhpuk/Kilvasskogen som naturreservat.

19. Reinåga, Hemnes kommune

Totalareal 310 daa, hvorav 290 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av ravineregnskog. Området har stor betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for en rekke rødlista arter knyttet til regnskogen. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Reinåga ligger sentralt i Hemnes kommune, på østsiden av Røssoga, omtrent 4-5 km sør for Korgen. Berggrunnen består av kalksilikatskifer og -gneis, og nesten hele området ligger på og under marin grense. Området ligger på grensa mellom sørboreal og mellomboreal vegetasjonssone, i overgangen mellom svakt oseanisk og klart oseanisk vegetasjonsseksjon.

De to naturtypelokalitetene som utgjør verneforslaget er de nordligste som er kjent av denne spesielle utformingen av boreal regnskog, og begge har store naturverdier. Den sørligste lokaliteten ved Kattuglholha har mindre utviklet ravineregnskog, men har derimot mer naturskogkvaliteter, noe som er sjeldent i disse lavlandsskogene. Dette gir grunnlag for et spesielt artsmangfold, særlig av skorpelav. Dette er arter som både er fuktighetskrevenende og avhengig av grovbarkete, gamle trær.

Den nordligste lokaliteten ved Reinåmoen er et større og mer komplekst ravineområde, og slik sett bedre utviklet som ravineregnskog. Lokaliteten har sin klart største kvalitet knytta til det at det er svært fuktig boreal regnskog av ravinetypen, men et typisk artsutvalg for naturtypen i regionen, med

store mengder trådrag. Sammenlignet med området ved Kattuglholha har imidlertid Reinåmoen gjennomgående yngre skog, og mangler biologisk gamle trær, slik at skorpelavfloraen er fattigere. På den annen side er Reinåmoen et større område, med mer komplekst og velutviklet ravinesystem.

De to områdene utfyller hverandre på en god måte, og i kraft av å være velutviklet boreal regnskog oppfyller områdene viktige mangler ved skogvernet i stor grad. I de to foreslåtte avgrensningene er det til sammen registrert flere rødlistede lavarter i kategori NT og VU. Sammen med Sjøforsen naturreservat noen få kilometer lenger nord, og Øverengmoen naturreservat litt lenger ned mot utløpet av Røssåga, utgjør de to ravinegranskogene langs Reinåga de mest verdifulle lokalitetene med boreal regnskog som er kjent i denne delen av Nordland. Disse fire lokalitetene har store likhetstrekk. Alle er velutviklete ravinegranskoger som representerer en noe artsmessig utarmet, og samtidig særegen, nordlig variant av boreal regnskog av Namdalstypen.

I kraft av å være velutviklet boreal regnskog av ravineutforming, og samtidig representere et av de nordligste områdene som er kjent av denne typen, oppfyller verneforslaget i betydelig grad viktige mangler ved skogvernet. Av generelle mangler oppfylles lavlandsskog i middels grad, internasjonal ansvarstype i stor grad og viktige forekomster av rødlistearter i moderat grad. Av prioriterte skogtyper er det boreal regnskog som i særlig grad oppfylles, men også rik sumpskog og høgstaudeskog som er til stede.

Inngrepsstatus:

Området grenser til rv. 806 i nordvest. Det er ingen tekniske anlegg, veier eller stier innenfor området. Reiåga kraftstasjon ligger 30-50 meter utenfor grensen til området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 9 høringsuttalelser til verneforslaget.

Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Statskog og Statens Vegvesen har avgitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Sametinget ber om å få oppsummert og tilsendt høringsuttalelsene fra samiske interesser, samt annen dokumentasjon på prosesser og kontakt Statsforvalteren har hatt med samiske interesser. Når disse er mottatt vil Sametinget komme med en endelig uttalelse, og vurdere om det skal gjennomføres konsultasjoner mellom Sametinget og Statsforvalteren og/eller Miljødirektoratet. De ber om en uttalelsesfrist på minimum 3 uker.

Nordland Fylkeskommune ønsker ikke å motsette seg vern av disse områdene, men mener at behovet for å verne mer i Nordland må vurderes nøye, da fylket har en langt høyere andel skogvern enn landet forøvrig. Dette må bidra til å lette presset på gjenværende områder av større viktighet for skogbruket. Fylkestinget er opptatt av at lokale ressurser bidrar til arbeidsplasser og verdiskaping i lokalsamfunnene og ønsker at forvaltningen legges til lokalt nivå ved et eventuelt vern. Nordland Fylkeskommune uttaler videre at skogvern er viktig for ivaretagelse av artsmangfoldet, men peker på at artsmangfoldet ofte er et resultat av aktiv skjøtsel og at vernet ikke må være til hinder for nødvendig skjøtsel som eksempelvis forsiktig gjennomhugst og rydding etter søknad. Nødvendige tiltak for beitebruk bør kunne gjennomføres uten nærmere søknad..

Norsk Bergindustri understreker viktigheten av at man undersøker områdets eventuelle geologiske forekomster før endelig vedtak fattes, og ber om bekreftelse på at eventuelle viktige ressurser er sjekket ut med NGU eller Direktoratet for mineralforvaltning. Videre anmoder de Statsforvalteren til

også å ta høyde for forekomster som ikke er omfattet av drift i dag, men som kan være aktuelle for uttak i fremtiden.

Hemnes kommune påpeker at Klubben og Kjeipen beitelag har beiterett innenfor områdene Fjellavlia og Reinåga, og at disse ikke står på adresselista for høringen. Hemnes kommune mener videre at det bør gis anledning til å oppføre gjerder og andre nødvendige tiltak for beitebruk uten nærmere søknad.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er godt fornøyd med at standardbestemmelser for drift, vedlikehold og fornying av energi- og kraftanlegg er tatt med i verneforskriften til Fjellavlia, samt at Småkraft AS, som eier Reinåga kraftstasjon, har fått tilsendt verneforslaget. De forutsetter at Småkraft AS vil uttale seg om hvorvidt vern vil være i konflikt med drift og vedlikehold av kraftverket. Videre er NVE positive til at grunneiere og Linea AS er inkludert i adresselisten, og forutsetter at Linea AS uttaler seg om hvorvidt standardbestemmelsene er tilstrekkelig for å dekke deres behov.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren bemerker at de har sendt verneforslaget til Klubben og Kjeipen beitelag v/ Arnulf Skreslett per post.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Reinåga som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mål uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Reinåga:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Reinåga som naturreservat.

20. Fjellavlia, Hemnes kommune

Totalareal 995 daa, hvorav 820 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et gammelskogsområde med truet, sjelden og sårbar natur med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser, samt lite påvirket skog på kalkgrunn. Området har stor betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for en rekke arter knyttet til gammel, dels fuktig granskog og kalkgranskog. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Fjellavlia ligger på østsiden av Stormyrbassenget 11 km rett sør for Korgen i Hemnes kommune. Berggrunnen består av kalkspatmarmor (ca. 75 %) og resten glimmerskifter og glimmergneis. Det avgrensede verneforslaget ligger i overgangen mellom mellomboreal- og nordboreal vegetasjonssone i svakt oseanisk vegetasjonsseksjon.

Tre naturtypelokaliteter dekker mye av områdets areal. Det aller meste av kalkskogen er vurdert å tilfredsstille kravene til naturtypen kalkbarskog med A verdi (svært viktig). En naturtypelokalitet er avgrenset som slåttemyr da det har vært hevdet med slått i en periode ifølge grunneier. Ovenfor dette har det trolig også vært slått og/eller beite. Nesten all vegetasjon er av kalk- og lågurttype, men det finnes også noe fattigere vegetasjon, torvmark og enkelte kilder og kildebekker. Gran er dominerende treslag (ca. 95 %), men det forekommer også bjørk, rogn, selje, gråor, hegg, furu, osp og vierarter.

Det ble registrert 6 rødlistede arter i området, alle knyttet til gran. Området vurderes å være viktig for arter av moser, lav og sopp knyttet til kalkrike miljøer. Kalkgranskogskog (VU) er en rødlistet naturtype og dekker ca. halvparten av arealet. Slåttemyr er også en rødlistet naturtype. Skogen er flersjiktet med stor spredning og med høy forekomst av liggende og stående død ved og gamle trær. Forvaltningsarealet skårer middels og høyt på alle målte parametere både knyttet til rikhet, artsmangfold og koninutetselementer. I henhold til siste verneevalueringa av skogvernet fra 2016/2017 (Framstad et al. 2017), oppnår området høy mangeloppfyllelse for mangelnaturtype kalkgranskog og slåttemyr, samt høybonitetsskog og biologisk gammel skog. Samlet vurderes derfor mangeloppfyllelsen som høy. Området vurderes som nasjonalt verdifullt.

Dersom foreslått utvidelse av Simaklubben naturreservat (nord for Fjellavlia) blir vernet på statsgrunn, vil Fjellavlia henge sammen med dette verneområdet. Området vil da også bidra til å oppfylle kriteriet «storområde».

Inngrepsstatus:

Kraftselskapet Linea eier en kraftledning på 22 kV som går gjennom området. Det går sti gjennom området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 9 høringsuttalelser til verneforslaget.

Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Statskog og Statens Vegvesen har avgitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Sametinget ber om å få oppsummert og tilsendt høringsuttalelsene fra samiske interesser, samt annen dokumentasjon på prosesser og kontakt Statsforvalteren har hatt med samiske interesser. Når disse er mottatt vil Sametinget komme med en endelig uttalelse, og vurdere om det skal

gjennomføres konsultasjoner mellom Sametinget og Statsforvalteren og/eller Miljødirektoratet. De ber om en uttalelsesfrist på minimum 3 uker.

Hemnes kommune påpeker at Klubben og Kjeipen beitelag har beiterett innenfor områdene Fjellavlia og Reinåga, og at disse ikke står på adresselista for høringen. Hemnes kommune mener videre at det bør gis anledning til å oppføre gjerder og andre nødvendige tiltak for beitebruk uten nærmere søknad.

Nordland Fylkeskommune ønsker ikke å motsette seg vern av disse områdene, men mener at behovet for å verne mer i Nordland må vurderes nøye, da fylket har en langt høyere andel skogvern enn landet for øvrig. Dette må bidra til å lette presset på gjenværende områder av større viktighet for skogbruket. Fylkestinget er opptatt av at lokale ressurser bidrar til arbeidsplasser og verdiskaping i lokalsamfunnene og ønsker at forvaltningen legges til lokalt nivå ved et eventuelt vern. Nordland Fylkeskommune uttaler videre at skogvern er viktig for ivaretagelse av artsmangfoldet, men peker på at artsmangfoldet ofte er et resultat av aktiv skjøtsel og at vernet ikke må være til hinder for nødvendig skjøtsel som eksempelvis forsiktig gjennomhugst og rydding etter søknad. Nødvendige tiltak for beitebruk bør kunne gjennomføres uten nærmere søknad.

Norsk Bergindustri understreker viktigheten av at man undersøker områdets eventuelle geologiske forekomster før endelig vedtak fattes, og ber om bekreftelse på at eventuelle viktige ressurser er sjekket ut med NGU eller Direktoratet for mineralforvaltning. Videre anmoder de Statsforvalteren til også å ta høyde for forekomster som ikke er omfattet av drift i dag, men som kan være aktuelle for uttak i fremtiden.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er godt fornøyd med at standardbestemmelser for drift, vedlikehold og fornying av energi- og kraftanlegg er tatt med i verneforskriften til Fjellavlia, samt at Småkraft AS, som eier Reinåga kraftstasjon, har fått tilsendt verneforslaget. De forutsetter at Småkraft AS vil uttale seg om hvorvidt vern vil være i konflikt med drift og vedlikehold av kraftverket. Videre er NVE positive til at grunneiere og Linea AS er inkludert i adresselisten, og forutsetter at Linea AS uttaler seg om hvorvidt standardbestemmelsene er tilstrekkelig for å dekke deres behov.

Linea AS peker på bestemmelse i § 6 e i forslag til verneforskrift for Fjellavlia: «Nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.»

Linea AS mener denne bestemmelsen er for snever for deres behov for vedlikehold og drift av linjen, da de benytter motorisert transport som snøskuter, ATV og helikopter ved reparasjoner, tilsyn og generelt vedlikehold på alle deres linjer. De ønsker å kunne benytte motorisert transport ved alle typer arbeid og tilsyn av linjen, for å få en rasjonell drift av nettet. I tillegg mener de at kravet om å sende melding til forvaltningsmyndigheten etter bruk av motorisert transport vil være utfordrende å etterfølge, og ber derfor om at denne fjernes.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren bemerker at de har sendt verneforslaget til Klubben og Kjeipen beitelag v/ Arnulf Skreslett per post.

I Fjellavlia er det digitalt kartlagt et vannkraftpotensial på 0,73 GWh med en pris på 7,0 kr/kWh (2019- prisenivå). Ifølge NVE er potensialet for dette prosjektet relativt lite og dyrt sammenlignet med andre vann- og vindkraftprosjekter som det er gitt konsesjon til.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Fjellavlia som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Til Linea AS sitt innspill viser Statsforvalteren til at det i verneforskriftene er direkte unntak for motorisert ferdsel som er nødvendig for et sikkerhetsmessig forsvarlig tilsyn, for eksempel ved akutt utfall. I andre tilfeller krever motorisert ferdsel en dispensasjon for at vernemyndigheten blant annet skal ha mulighet til å styre hvilke typer kjøretøy som skal benyttes og hvilken trasè som skal følges. Dispensasjonsordninger er ikke tatt inn for å hindre nødvendige tiltak eller nødvendig kjøring, men fordi det i enkelte sårbare områder er ønskelig å styre bruken av kjøretøy slik at det ikke oppstår unødvendige konflikter og skader på naturmiljøet. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftlinje må søkes om.

Det er gjort en endring i verneforskrifta for å kunne ivareta de to kulturbetingede naturtypene som er registrert inne i kalkgranskogen - hagemark/semi-naturlig eng og rik slåttemyr. Det er i § 4 i forskriften lagt inn et unntak for skjøtsel av semi-naturlig eng og slåttemyr etter skjøtselsplan.

§ 4. Vernebestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

n) Skjøtsel av kulturbetinget slåttemyr og seminaturlig eng etter skjøtselsplan.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift som beskrevet og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Det åpnes for skjøtsel av kulturbetinget slåttemyr og seminaturlig eng i verneforskriften. I Statsforvalterens forslag til verneforskrift knyttes denne opp til skjøtselsplan. Miljødirektoratet forutsetter også at denne skjøtselen skjer etter skjøtselsplan eller andre retningslinjer fra forvaltningsmyndigheten, men tar dette kravet ut av forskriften § 4.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Fjellavlia:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Fjellavlia som naturreservat.

21. Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Rana kommune - Utvidelse

Nytt verneareal 223 daa, hvorav 193 daa er produktiv skog. Nytt totalareal 2192 km²

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et stort og sammenhengende naturområde med særegne og representative økosystemer og landskap, og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet med utvidelsen er å inkludere en viktig bekkekløft i nasjonalparken.

Området ligger ca. 25 km nordøst for tettstedet Storforshei ved elva Tespa, på grensa til Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Tespas elvekløft er markert, med ganske bratte, vegetasjonsdekte sider. I øvre og nedre deler av avgrensningen er det noe brattere med innslag av en del bergvegger. Området ligger i nordboreal sone, innenfor svakt oseanisk seksjon. Berggrunnen er kalkrik over store områder. Luftfuktigheten er til dels svært høy i deler av lokaliteten. Avgrensningen gjelder naturtypen bekkekløft i mosaikk med naturtypen gammel barskog. Bekkekløfta er registrert med verdi A.

Vegetasjonen varierer fra frisk blåbær- og småbregneskog i granskogpartiene i øst til fuktig høgstaudeskog i store deler av de bjørkedominerte sidene ned mot elva. Flere steder finnes også en del rike sig med svært krevende karplante- og moseflora.. Blant annet er det kalkkrevende fjellplanter her og i flere partier der kalkrike berg og svaberg stikker opp i dagen ned mot elva. Dette er særlig fremtredende i den nordre delen av lokaliteten, nord for der Stormdalselva og Tespa møtes. Her smaler kløfta noe av, og særlig de vassdragsnære delene preges av flere bergvegger enn lenger ned.

Det er i alt påvist 5 rødlistearter og potensialet for flere er stort. På kalkberg, delvis overrislet med vann, finnes arter som rødflangre, kalktelg, reinrose, rynkevier, fjellbakkestjerne, sotstarr, hårstarr og jåblom. Videre er det påvist et rikt utvalg av arter av lav og vedboende sopp. Verneforslaget vil bidra til ytterligere areal av boreal regnskog, bekkekløft og kalkskog, som er svært viktige og relativt sjeldne naturtyper.

Inngrepsstatus:

En sti krysser området helt i nord og går videre inn i eksisterende nasjonalpark. Det er ingen tekniske anlegg innenfor området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 11 høringsuttalelser til verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat, Direktoratet for mineralforvaltning, Statskog og Statens Vegvesen har avgitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Sametinget ber om å få oppsummert og tilsendt høringsuttalelsene fra samiske interesser, samt annen dokumentasjon på prosesser og kontakt Statsforvalteren har hatt med samiske interesser. Når disse er mottatt vil Sametinget komme med en endelig uttalelse, og vurdere om det skal gjennomføres konsultasjoner mellom Sametinget og Statsforvalteren og/eller Miljødirektoratet. De ber om en uttalelsesfrist på minimum 3 uker.

Nordland Fylkeskommune ønsker ikke å motsette seg vern av disse områdene, men mener at behovet for å verne mer i Nordland må vurderes nøye, da fylket har en langt høyere andel skogvern enn landet for øvrig. Dette må bidra til å lette presset på gjenværende områder av større viktighet for skogbruket. Fylkestinget er opptatt av at lokale ressurser bidrar til arbeidsplasser og verdiskaping

i lokalsamfunnene og ønsker at forvaltningen legges til lokalt nivå ved et eventuelt vern. Nordland Fylkeskommune uttaler videre at skogvern er viktig for ivaretagelse av artsmangfoldet, men peker på at artsmangfoldet ofte er et resultat av aktiv skjøtsel og at vernet ikke må være til hinder for nødvendig skjøtsel som eksempelvis forsiktig gjennomhogst og rydding etter søknad. Nødvendige tiltak for beitebruk bør kunne gjennomføres uten nærmere søknad.

Norsk Bergindustri understreker viktigheten av at man undersøker områdets eventuelle geologiske forekomster før endelig vedtak fattes, og ber om bekreftelse på at eventuelle viktige ressurser er sjekket ut med NGU eller Direktoratet for mineralforvaltning. Videre anmoder de Statsforvalteren til også å ta høyde for forekomster som ikke er omfattet av drift i dag, men som kan være aktuelle for uttak i fremtiden.

Hemnes kommune påpeker at Klubben og Kjeipen beitelag har beiterett innenfor områdene Fjellavlia og Reinåga, og at disse ikke står på adresselista for høringen. Hemnes kommune mener videre at det bør gis anledning til å oppføre gjerder og andre nødvendige tiltak for beitebruk uten nærmere søknad. Kommunen påpeker også at det befinner seg kulturbetingede naturtyper innenfor det foreslåtte verneområdet Fjellavlia i form av hagemark/semi-naturlig eng (VU) og rik slåttemyr (EN), og at dette er naturtyper som er avhengige av aktiv skjøtsel. Kommunen mener at vernebestemmelsene ikke må bli til hinder for skjøtsel av disse. I hagemarkskogen vil for eksempel forsiktig gjennomhogst og rydding av kratt være nødvendige tiltak for å bevare disse kvalitetene. Derfor må det åpnes for å gjøre tiltak på disse områdene etter søknad, og helst utarbeides en skjøtelsesplan for disse.

Saltfjellet reinbeitedistrikt v/Per Thomas Kuhmunen sier at de generelt er skeptiske til økt vern, da de har erfart at det kan medføre vanskeligheter for utøvelse av reindrift. Imidlertid er det foreslåtte verneområdet Storlia et bratt og begrenset område, og de har derfor ingen spesielle merknader utover at vernebestemmelsene ikke må vanskeliggjøre reindriften i området. Reinbeitedistriktet påpekte at de ikke hadde behov for konsultasjon.

Yngve Larsen ønsker å få være med når grensepinner skal settes på hans eiendom 77/2 i Rana kommune.

Forsvarsbygg påpeker at unntak for landing og start med Forsvarets luftfartøy ikke er med i den eksisterende forskriften til Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og ber om at det vurderes å ta med dette unntaket i den oppdaterte forskriften når Storlia innlemmes i nasjonalparken.

Statsforvalterens kommentarer:

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Saltfjellet-Svartisen som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Unntak for start og landing med Forsvarets luftfartøy er tatt inn som standard formulering i skogvernområder, men ikke i nasjonalparker. I utgangspunktet ønsker vi ikke at forsvaret har øvelser med motorisert ferdsel i nasjonalparker, men ved ikke-forhåndsplanlagt lavtflyving knyttet til f.eks. krisesituasjoner og vanskelige værforhold o.l. vil det være å anse som en nødrettssituasjon som vil kunne gjennomføres. Flyving som ledd i militær operativ virksomhet i forbindelse med akutte hendelser er gjennomgående unntatt søknadsplikt etter forskriftene. Statsforvalteren tilrår kun

endringsforskrift med endring av kartreferanse.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Tilråding Saltfjellet-Svartisen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

22. Ørnodden, Grane kommune

Totalareal 267 daa, hvorav 210 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur med gammel kalkgranskog. Området inneholder også en regional sjelden art. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Det foreslåtte verneområdet ligger mellom fylkesvei 7336 og Øvre Fiplingvatnet, rett nord for Ørnodden i Grane kommune. Avgrensingen er et gjenstående fragment av eldre kalkgranskog på kalkspatmarmor. Lokaliteten grenser til veien og uthogd kalkgranskog på oversiden (mot vest), til Fiplingvatnet mot øst, og ellers til mindre rik og/eller mer hogstpåvirket skog.

Granskogen er stedvis blandet opp med en del bjørk. I tillegg inngår litt rogn, selje og einer. Vegetasjonen er overveiende rik, men det er også parti med fattigere blåbær-smyle-småbregne-vegetasjon. Den rike vegetasjonen varierer mellom høystaude-utforming og lågurt-utforming. Der er også overganger mot rikmyrvegetasjon. Vanlige feltsjiktarter inkluderer bl.a. taggbregne, ormetelg, teiebær, skogstorkenebb, turt, tyrihjel, vendelrot, hvitbladtistel, fjellfiol, markjordbær, ballblom, sumphaukeskjegg, kranskonvall og myskegras. I myr bl.a. fjellfrøstjerne, svarttopp, jåblom, gulstarr, slirestarr og breiull. I lågurtpregete parti inngår flekkvis også fjellengkall, blåkløkke, trollbær, firblad, korallrot, skogmarihånd, brudespore og tysbast.

Granskogen er forholdsvis storvokst og moderat flersjiktet/fleraldret med god forekomst av gran på ca. 120-180 år, og noen opp mot 200-250 år. Dødvedelementer i form av yngre og ganske ferske granlæger forekommer spredt. Gamle dødvedelement finnes, men bare sparsomt. Noen bjørketrær og minst én selje er ganske storvokst, men løvtrærne er ellers generelt smådimensjonerte.

Området har en rik karplanteflora med flere basekrevende og litt varmekjære arter. Det finnes også relativt variert skorpelavflora på gran, som inkluderer rosa tusselav (VU) og lærskivelav (VU). Andre nevneverdige funn er gammelgranskål, *Lecanora cadubriae* og rustdoggnål (NT). I tillegg er det trolig potensial for krevende mykorrhiza-sopp tilknyttet kalkgranskog.

På tross av ganske lite areal og få spesielt krevende arter påvist vurderes lokaliteten som viktig til svært viktig. Dette på grunn av svært rik kalkgranskogs-utforming med relativt høy skogalder og funn av en regional sett svært sjelden art. Kalkgranskog er en rødlistet naturtype, vurdert til kategori sårbar (VU). Området oppfyller følgelig mangler i skogvernet knyttet til kalkgranskog.

Inngrepsstatus:

Verneforslaget grenser til fylkesvei 7336. Det er ingen tekniske anlegg, veier eller stier innenfor verneforslaget.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 10 høringsuttalelser til verneforslaget.

Forsvarsbygg, Direktoratet for mineralforvaltning og Riksantikvaren har avgitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Sametinget ber om å få oppsummert og tilsendt høringsuttalelsene fra samiske interesser, samt annen dokumentasjon på prosesser og kontakt Statsforvalteren har hatt med samiske interesser, etter at høringen er gjennomført. De ber også om å få en uttalelsesfrist på minimum 3 uker fra de får tilsendt dokumentasjonen.

Norges vassdrags- og energidirektorat er positive til at Nordkraft Nett AS, Kystnett AS, Linea AS og Statnett SF er på høringslisten, og forutsetter at disse uttaler seg om hvorvidt vern vil være i konflikt med eksisterende og fremtidige nettplaner.

Statnett viser til deres innspill til oppstartsmeldingen, og at Statsforvalteren har tatt til følge å endre vernegrensene slik at det klausulerte ryddebeltet for skog kom utenfor vernegrensa. Statnett opprettholder anmodningen om at verneforskriften må ivareta nødvendige hensyn til drift og vedlikehold av transmisjonsnettanlegg. Det er av stor betydning at det i forskriften gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for tiltak knyttet til drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall av energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet. I skrått sideterreng kan være behov for rydding av skog (sikringshogst) et godt stykke utenfor ledningens klausulerte ryddebelte for skog, også innenfor vernegrensen. Det er av stor viktighet at forsyningssikkerheten kan opprettholdes gjennom sikringshogst. Videre påpeker Statnett at det er særdeles viktig at forskriften gir adgang til nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved ekstraordinære hendelser kan det være behov for motorisert ferdsel et godt stykke utenfor ledningens klausuleringsbelte, noe som kan medføre behov for ferdsel og tiltak innenfor grensene til naturreservatet.

Nordland fylkeskommune er eier av fylkesvei 7336 gjennom Fiplingdalen. De mener at de foreslåtte grensene for verneområdet Ørnodden ikke gjør det mulig med en forsvarlig forvaltning av fylkesveien, ettersom grensa for verneområdet er lagt helt inntil veien. Det foreslås at grensa for verneområdet må flyttes til en avstand på 10 meter fra veien, slik at denne kan forvaltes og driftes på en forsvarlig måte. Fylkeskommunen mener videre at behovet for vern av mer skog i Nordland må vurderes nøye, da fylket har en langt høyere andel skogvern enn i landet ellers. Et eventuelt vern av de foreslåtte områdene bør minske presset på vern i områder av større verdi for skogbruket.

Arbor AS mener at båndlegging av skog til kartlegging, skogvern og andre formål bidrar til dårligere rammebetingelser for skogindustrien. Ifølge SSB ble det før for Dovre eksponert betydelige tømmer til utlandet, mens det nord for Dovre ikke ble levert nok virke til industrien. Videre påpeker Arbor AS at all båndlegging av arealer og vern av alle typer vern bør utsettes til alt areal sør for Nordland er

kartlagt. Det er betydelig mer verneverdier i skogene sør for Nordland, og dette faktum neglisjeres av staten, politikerne og naturvernere. Arbor AS mener at alt vern i Norge bør stoppes og frigis, og at man heller bør fokusere på bærekraftig høsting av naturen. Ikke minst må naturen i Nordland høstes og forvaltes slik som folket som bor i Nordland ønsker.

Norges orienteringsforbund ønsker å gjøre Statsforvalteren oppmerksom på Norsk Friluftslivs brev til Miljødirektoratet om forslag til endringer i forskriftsmalen for naturreservater. I tråd med dette brevet bes det om at orientering tillates i verneområdene. I brevet fra Norsk Friluftsliv er det følgende konkrete endringsforslag (skrevet i kursiv) til verneforskriften:

§ 3. I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser: Bruk av naturreservatet til større arrangementer som kan forringe verneverdiene er forbudt.

§ 4. Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

a) Vedlikehold av eksisterende stier og løyper, herunder merker, skilter, klopper og bruer, i henhold til tilstand på vernetidspunktet, samt fjerning av vindfall over disse stiene og løypene.

b) Større årlige arrangementer som har naturen som naturlig arena, forutsatt at det er inngått avtale om dette med forvaltningsmyndigheten.

Norsk organisasjon for terrengsykling har vurdert stier og ferdselsstatistikk for de aktuelle områdene, så vel som topografi og underlag. I all hovedsak er dette områder uten nevneverdig sykling i dag. Det virker å være lite kartfestede stier i området som er aktuelle for ferdsel. Etter deres syn er den aktuelle belastningen fra sykling i disse områdene antagelig så begrenset at eventuelle negative konsekvenser for verneverdiene vil være neglisjerbare. Et forbud bør begrunnes med en tydelig konsekvensanalyse og kobling til de verneverdiene som belastes ugunstig av ferdsel både fra gående og syklende.

Statsforvalterens kommentarer:

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Ørnodden som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren har i etterkant av høringen vært i kontakt med Nordland fylkeskommune og spesifisert at grensen for verneområdet følger eiendomsgrensa. Denne ligger 5-8 meter fra veikanten. Fylkeskommunen har akseptert dette, men påpekt at verneforskriften bør åpne for framtidig utvidelse av veien. Det foreligger ingen konkrete planer om utvidelse av fylkesvei 7336, og Statsforvalteren finner det derfor ikke nødvendig å legge til rette for dette i verneforskriften. Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Det er gjort endringer etter høring og konsultasjon for å ivareta hensynet til reindrifta. Det er lagt til et generelt unntak for rydding av flyttleier i § 4:

«§ 4. Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

i) Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for nødvendig rydding og vedlikehold av eksisterende flyttleier og kjøretreaser i reindriften.»

Samtidig flyttes bestemmelsen om «Reindriftras nødvendige uttak av bjørk og småvirke til brensel på stedet og for vedlikehold av lovlig oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr» fra § 7 til § 4.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat endringer i verneforskrift som beksrevet og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Ørnodden:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Ørnodden som naturreservat.

8.7 TROMS OG FINNMARK FYLKE

Det tilrås vern av ett område kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

Høring:

Området er sendt på høring til: berørte grunneiere, Senja kommune, Sør-Senja reinbeitedistrikt, Tranøybotn og omegn jeger- og fiskeforening, Indre Senja jeger- og fiskeforening, Stiftelsen Midt-Troms museum, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norges vassdrags- og energidirektorat region Nord, Norges Orienteringsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Kartverket, Kartverket Tromsø, Norges naturvernforbund, Samediqqi Sametinget, AVINOR AS, Norsk Friluftsliv, Statskog SF, Midt-Troms naturlag, Troms turlag, Statkraft SF, Den norske turistforening, Riksantikvaren, Direktoratet for mineralforvaltning med bergmesterern på Svalbard, Norsk Biologforening, Norsk Ornitologisk Forening, Næringslivets hovedorganisasjon NHO Arktis Troms og Svalbard, Norske Reindriftssamers Landsforbund, Norges idrettsforbund og Olympiske og Paralympiske komite, Naturvernforbundet i Troms, Norsk Ornitologisk Forening avd. Troms, Natur og Ungdom, Norsk Botanisk Forening, Norges Miljøvernforbund, Allskog SA, Natur og Ungdom Troms, Norges Geologiske Undersøkelser, Sabima, Troms Reindriftssamers Fylkeslag, Norsk Organisasjon for Terrenghyking, Forum for natur og friluftsliv Troms, Troms Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Samenes Folkeforbund SFF, Nordnorsk Botaniske Forening, Norqqa Sámiid Riikkasearvi- Norske Samers Riksforbund NSR, ARVA AS avd. Lenvik, Troms Bonde- og Småbrukarlag, Troms historielag, Troms Orienteringskrets, Troms Skogselskap, Friluftsrådernes Landsforbund, NTNU Fakultet for Naturvitenskap, Landbruksdirektoratet, Norges Luftsportforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Nord-Troms jordskifterett, WWF, Luftfartstilsynet, ARVA AS, Nor-Norges Jeger- og Fiskeforening, Norges handikapforbund, Norsk Zoologisk Forening, KS- Kommunesektorens organisasjon avd. Troms, ARVA AS avd. Målselv, Språkrådet, Norges Bondelag, Universitetet i Troms – Norges Arkiske

23. Tennelia, Senja kommune

Totalareal 214 daa, hvorav 202 daa er produktiv skog.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare rik boreal løvskog, her kalkbjørkeskog med innslag av osp, rogn, silkeselje, furu og gråor. Det er også et mål å bevare skogen som velutviklet med mye død ved og med artsrik bunnvegetasjon med varmekjære og kalkkrevende karplanter. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem. Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Området ligger sørvendt, og de største verneverdiene i Tennelia er tilknyttet arealer med kalkbjørkeskog. Skogen er velutviklet og gammel, spesielt i de øvre delene. Berggrunnen består av kalkspatmarmor nederst i området og noe granatglimmerskifer med muskovitt i øverste del. Løsmassene er forvittringsmateriale og noe humus/torv som ligger i et tynt lag over berggrunnen. Dette gir grunnlag for kalkkrevende og varmekjære arter, og området har en svært rik bunnvegetasjon. Bjørk dominerer tresjiktet, men også med innslag av osp, rogn, silkeselje, furu og gråor. Grønnskule og rødflangre er registrert flere steder i området. Marisko (VU) skal være registrert i området, men ble ikke gjenfunnet i 2010. Bakkesøte vokser i hele lokaliteten. Andre arter registrert i området er bakkestjerne, ballblom, blåkoll, bringebær, firblad, fjellfrøstjerne, fjellkattfot, fjell-lodnebregne, flekkmure, gulmjelt, gulsildre, hengeaks, kranskonvall, legeveronika, marigras, nikkevintergrønn, perlevintergrønn, rød jonsokblom, snøsildre, strandrør, strutseving, taggbregne, teiebær, tiriltunge, trollbær, turt, bleiksøte og legevintergrønn. I nedre del av området er det store mengder trollurt, lerkespore, hegg og villrips. Det er mye død ved i nedre del av området.

Inngrepsstatus:

Flere stier krysser det foreslåtte verneområdet. Disse er ikke mye brukt da de fleste stiene til Rubbestadfjellet går opp fra Vangsvik-siden. Det er ingen andre tekniske inngrep i området. Området grenser til enkelte granplantefelt i nedre del, men det er kun enkelttrær av gran som står innenfor det foreslåtte området. Det beites ikke aktivt innenfor området, men enkelte sauer fra Vesterfjell og Vangsvik kan beite her om våren, da skogen ligger sørvendt og det er tidlig grønt.

Reindrift:

Området ligger innenfor Oarjjit Sázza / Sør-Senja reinbeitedistrikt, og benyttes som høstbeite, høstvinterbeite og vinterbeite. Det er i dag ingen kjente reindrifftsanlegg innenfor området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Det har kommet inn 5 høringsuttalelser til verneforslaget. Området har vært sendt på felles høring med et annet område i samme høring.

Statnett, Forsvarsbygg, Direktoratet for mineralforvaltning og Norges vassdrags- og energidirektorat har kommet med uttalelse, men har ikke hatt merknader til høringsforslaget.

Sametinget hadde heller ikke merknader til høringsforslaget og har i forbindelse med høringen gitt tilbakemelding om at de ikke så behov for konsultasjon. Sametinget har uttalt seg til

oppstartsmeldingen med noen konkrete innspill til verneforskriften med tanke på blant annet ferdsel i forbindelse med utøvelse av reindrifta.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalter har hatt dialog med Sametinget under hele prosessen. Sametinget har ikke bedt om konsultasjon for dette området. Også Oarjjit Sážža / Sør-Senja reinbeitedistrikt har mottatt melding om oppstart og høringsdokumentene i saken. Det har også vært dialog med reinbeitedistriktet per telefon. De har ikke kommet med uttalelse eller sett behov for konsultasjon.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet Tennelia som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kap. 7. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Tennelia:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 7 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Tennelia som naturreservat.

9. MILJØDIREKTORATET TILRÅR

I. Forskrifter om vern for 23 skogområder i fylkene Vestland, Vestfold og Telemark, Viken, Trøndelag, Nordland, og Troms og Finnmark fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.

Følgende forskrifter oppheves i samsvar med vedlagte forslag:

1. Forskrift 16.12.2016 nr. 1627 om vern av Åkre og Vikane naturreservat, Ullensvang herad, Hordaland
2. Forskrift 20.12.2019 nr. 1934 om vern av Steinen naturreservat, Fusa kommune, Hordaland
3. Forskrift 06.12.2019 nr. 1858 om vern av Bandaksliane naturreservat, Kviteseid og Tokke kommunar, Telemark
4. Forskrift 02.10.1992 nr. 746 om vern av Hurdalselvdeltaet naturreservat, Hurdal kommune, Akershus
5. Forskrift 14.12.2018 nr. 1965 om vern av Gråura naturreservat, Oppdal kommune, Trøndelag.
6. Forskrift 15.12.2017 nr. 2090 om vern av Folldalen naturreservat, Høylandet kommune, Nord-Trøndelag.

Følgende forskrifter endres i samsvar med vedlagte forslag:

1. Forskrift 16.10.2020 nr. 2076 om vern av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark i Beiarn, Bodø, Meløy, Rana, Rødøy og Saltdal kommuner i Nordland fylke